

T.C.

**KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**BÜTÜNLEŞİK AFET YÖNETİM SİSTEMİNİN KENT PLANLAMA
SÜRECİNE YANSIMALARI IŞIĞINDA SAMSAT (ADİYAMAN)
ÖRNEĞİ**

UĞUR DÜNDAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı

Ağustos-2019

KONYA

Her Hakkı Saklıdır.

TEZ KABUL VE ONAYI

Uğur Dündar tarafından hazırlanan "Bütünleşik Afet Yönetim Sisteminin Kent Planlama Sürecine Yansımaları Işığında Samsat (Adıyaman) Örneği" adlı tez çalışması 14/07/2019 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Kıvanç ERTUĞAY

.....

Danışman

Doç. Dr. Mehmet TOPÇU

.....

Üye

Doç. Dr. Mehmet TOPÇU

.....

Üye

Doktor Öğretim Üyesi Fadim YAVUZ

.....

Üye

Doktor Öğretim Üyesi Kıvanç ERTUĞAY

.....

Yukarıdaki sonucu onaylıyorum.

Prof/Dr. Hakan KARABÖRK

Enstitü Müdürü

.....

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BÜTÜNLEŞİK AFET YÖNETİM SİSTEMİNİN KENT PLANLAMA SÜRECİNE YANSIMALARI İŞİĞİNDA SAMSAT (ADİYAMAN) ÖRNEĞİ

UĞUR DÜNDAR

Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Mehmet TOPÇU

2019,150 Sayfa

Jüri

Doç. Dr. Mehmet TOPÇU

Doktor Öğretim Üyesi Fadim YAVUZ

Doktor Öğretim Üyesi Kıvanç ERTUĞAY

Türkiye'nin her bölgesinde jeolojik, jeomorfolojik ve iklimsel yapıları dolayı deprem, heyelan, su baskını, kaya düşmesi, fırtına, çığ gibi afetlerle karşı karşıya kalmabilmektedir. Afetler kısmen önceden tespit edilebilecek düzeyde uzun süreçlerde oluşabildiği gibi bazen aniden ve fark edilmeden gerçekleşirler. Türkiye nüfusunun her geçen gün artması iskân alanlarına daha fazla ihtiyaç duyulmasına sebep olmaktadır. Plansız kentleşmenin hala çok büyük oranlarda olması alışılmış bir doğa olayı olarak tanımlanabilecek olayları bir anda afet olarak karşımıza çıkmaktadır. Mevsimsel yağışların dere yataklarının imara açılmasıyla su baskınlarına dönüşmesi buna örnek olarak gösterilebilir. Avrupa Birliği ve kurumlar arası toplanma ve hazırlık komitesi tarafından hazırlanan 2014 Dünya Risk Raporu'nda Türkiye hazırlıklı olma ve uyum gösterme açısından 171 ülke arasında 107 sıradadır. Aynı raporda afete maruz kalacak kent nüfusu bakımından değerlendirildiğinde ise Türkiye'nin yüksek riskli ülkeler kategorisinde yer aldığı belirtilmektedir. Bu çalışmada afetlere afet sonrası müdahale stratejilerinin yanı sıra daha önemli olan afet öncesi stratejileri bir sistem kurgusunda planlama ile bütünleştirme hedeflenmiştir. Afet yönetimi ve planlamanın yakın tarihte iki deprem yaşayarak %80'i tahrip olmuş Samsat (Adıyaman) örneklem alanı üzerinde ayrı ayrı değerlendirilmesi yapılarak mevcut sistemin sorunları tespit edilmiştir. Sorunların çözümüne yönelik yeni bir afet yönetim sistemi önerisi getirilerek afetlere karşı dayanıklı yerleşim alanları oluşturulması için sistem bileşenleri tarif edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afet Risk Analizi, Afet Yönetimi, Bütünleşik Afet Yönetimi, Planlama Sistemi, Samsat.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

SAMSAT (ADIYAMAN) EXAMPLE IN THE LIGHT OF THE REFLECTIONS OF INTEGRATED DISASTER MANAGEMENT SYSTEM ON URBAN PLANNING PROCESS

UĞUR DÜNDAR

Konya Technical University Graduate Education Institute

Department Of City And Regional Planning

Advisor: Assoc. Prof. Mehmet TOPÇU

Jurry

Assoc. Prof. Mehmet TOPÇU

Asst. Prof. Dr. Fadim YAVUZ

Asst. Prof. Dr. Kıvanç ERTUĞAY

2019, 150 Pages

In every region of Turkey geological, geomorphological and climatic structures due to earthquakes, landslides, floods, rockfalls, storms may be faced with disasters such as avalanches. Disasters can occur in long periods of time to a certain extent and sometimes they occur suddenly and unnoticed. Turkey leads to greater needs of the residential areas of population increase with each passing day. The fact that unplanned urbanization is still at a very large rate emerges as a disaster, which can be defined as a natural event. An example of this is the conversion of seasonal rains into floods by the development of stream beds. The European Union and inter-agency meeting and prepared by the preparatory committee for the 2014 World Risk Report in Turkey in terms of being prepared and demonstrate compliance is ranked 107 among 171 countries. When evaluated in terms of the urban population is exposed to disasters in the same report noted that Turkey is located in the high-risk category of countries. In this study, it is aimed to integrate the more important pre-disaster strategies with planning in a system setup as well as post-disaster response strategies to disasters. Disaster management and planning were evaluated separately on Samsat (Adiyaman) sampling area which was destroyed by 80% of two earthquakes in the recent history and problems of the existing system were determined. A new disaster management system proposal was proposed for the solution of the problems and the system components for the establishment of disaster resistant settlements were described.

Keywords: Disaster management, disaster risk analysis, planning system, integrated disaster management, Samsat.

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazımı kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and result that are not original to this work.

UĞUR DÜNDAR

Tarih: 05.08.2019

ÖNSÖZ

Afetlerle mücadelenin temelinde afet yönetiminin tüm aşamalarını bir bütün olarak düşünmek afet öncesi, sırası ve sonrasında önceden belirlenen yol, yöntem ve eylemleri etkin ve hızlı bir şekilde uygulamak yatar. Bu evrelerin, doğrusal olarak ilişkili değil, döngüsel bir ilişki yapısı gösterdiği unutulmamalıdır. Afet olmadan hazırlıklı olma ve zarar azaltma çalışmaları etkin bir şekilde uygulanmalı; afet sırasında yapılan müdahale ve afet sonrasındaki iyileştirme çalışmalarının ardından, elde edilen tecrübelerle dayanarak, tekrar başa dönülerek hazırlıklı olma ve zarar (risk) azaltma evrelerine geçilmelidir.

Bu döngüsel davranış gerçekleşirken fiiliyattan en büyük etkilenen kentsel mekânlar ve bu mekânlarda yaşayan insanlar olmaktadır. Bu etkinin bölgesinde özgün karakteristiği olan kentlerdeki değişiminin nasıl olduğu, Afet ve Planlama ilişkisinin nasıl kurgulandığı ve nasıl kurgulanması gerektiğinin irdelenmesi amaçlanmaktadır. Afetler sonrasında özellikle yönetsel karmaşadan kaynaklı uygulamaların kanuni dayanaklarının birbirinden bağımsız olması özellikle kentlerde ciddi sorunlar meydana getirmekte ve bir sonraki afete karşı direnci güçlendirici tedbirlerin önüne geçmektedir. Bu durumda kentlerin gelişim eğilimleri büyük hızla değişmekte isabetli kararlar alınamamakta sonunda ise afete maruz kalmış yurttaşlar ve onların yaşamaya mecbur bırakıldığı mekânlar süreç içerisinde kentin en büyük sorunu haline gelmektedir.

Bu çalışmada afet öncesi ve sonrası planlama çalışmalarında kentlere biçilen gelişim politikalarının değerlendirilmesi, içindeki uyarı, öneri ve görüşlerden faydalanılması yegâne temennimdir. Bu çalışmada benden yardımlarını, desteğini, sabrını, ağabeyliğini esirgemeyen çok değerli hocam Doç. Dr. Mehmet TOPÇU 'ya şükranlarımı sunuyorum.

Gerek iş hayatımda gerek eğitim hayatımda onlara ayırmam gereken vakti azalttığım halde her daim desteğini gördüğüm aileme sonsuz teşekkürler.

UĞUR DÜNDAR

KONYA- 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	i
TEZ BİLDİRİMİ	i
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
1. GİRİŞ	1
2. AMAÇ, KAPSAM ve YÖNTEM:	3
2.1. Amaç	3
2.2. Kapsam:	4
2.3. Tezin Yöntemi:	4
2.4. Kaynak Araştırma ve Özeti:	5
3. AFET KAVRAMI VE AFET YÖNETİMİ, AFET YÖNETİM SİSTEMİNİN DÜNYADAKİ ÖRNEKLERİ, TÜRKİYE’DE AFET YÖNETİM SİSTEMİ	9
3.1. Afet Kavramı ve Afet Yönetimi:	9
3.2. Afet Yönetimi Sisteminin Dünyadaki Örnekleri:	14
3.2.1. Japonya’da afet yönetim sistemi:	16
3.2.2. Kanada afet yönetim sistemi:	20
3.2.3. Hollanda afet yönetim sistemi:	22
3.3. Türkiye’de Afet Yönetim Sistemi:	23
3.3.1. Afet yönetim sistemine yönelik yasal ve yönetsel yapı:	32
3.3.2. Afet sonrası afetzedelere yönelik işlemler:	37
3.3.3. Afet yönetim sistemlerinin genel değerlendirmesi:	48
4. AFET YÖNETİMİNİN PLANLAMA İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ	51
4.1. Afet Yönetiminin Kalkınma Planları ile İlişkilendirilerek Değerlendirmesi:	52
4.2. Afet Yönetiminin Bölge Planları ile İlişkilendirilerek Değerlendirmesi:	56
4.3. Afet Yönetiminin Çevre Düzeni Planları ile İlişkilendirilerek Değerlendirmesi:	58
4.4. Afet Yönetiminin Yerel Planlar ile İlişkilendirilerek Değerlendirmesi:	59
5. AFET YÖNETİMİNİN PLANLAMA İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİNDE KULLANILACAK YÖNTEM VE AFET YÖNETİM SİSTEMİNİN SAMSAT(ADIYAMAN) İLÇESİNDE PLANLAMA İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ ...	61
5.1. Afet Yönetiminin Planlama ile İlişkilendirilmesinde Kullanılacak Yöntem	61
5.2. Afet Yönetim Sisteminin Samsat İlçesinde Planlama ile İlişkilendirilmesi	62

5.2.1. Samsat ilçesinin genel özellikleri:	62
5.2.2. Samsat ilçesi ve yakın çevresindeki afet riskleri ve yaşanmış afetler:	70
5.2.3. Samsat ilçesinde yaşanan depremler sonrası uygulanan afet yönetim politikaları ve deprem Sonrası ilçe bütününde yapılan çalışmalar	73
5.2.4. Afet-planlama ilişkisinin Samsat'ı etkileyen planlar üzerinde incelenmesi:	80
5.2.5. Anket çalışması ve deprem sonrası yapılan çalışmalarda tespit edilen genel sorunlar:	91
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	108
6.1. Sonuç.....	108
6.2. Öneriler	109
6.2.1. Öneri model kurgusundaki temel ilkeler.....	109
6.2.2. Öneri modelin kurgusundaki sistem bileşenleri	113
KAYNAKLAR:	118
EKLER:	123
ÖZGEÇMİŞ	136

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil 1. Doğal ve İnsan Kaynaklı Afetler	10
Şekil 2. Afet Olay Sayısının Türüne Göre 1958-2018 Yılları Arası Dağılımı	11
Şekil 3. 1958-2018 Yılları Arasında Türkiye'de Meydan Gelen Afetlerde Etkilenen Kişi Sayısının Afet Türüne Göre Dağılımı	11
Şekil 4. Afet Yönetimi Aşamaları	13
Şekil 5. Japonya Kademeli Afet Yönetim Sistemi Bileşenleri	18
Şekil 6. Japonya Afet Yönetim Sistemi	18
Şekil 7. Kanada Acil Durum Müdahale Piramidi	21
Şekil 8. Türkiye'de afet yönetim sisteminin şekillenmesinde yaşanan olaylar ve uygulanan politikaların kronolojik süreci	24
Şekil 9. Türkiye'de afet yönetim sisteminin dönemsel değişimi	24
Şekil 10. Yerel Afet Yönetim Planlaması	33
Şekil 11. Merkezi Afet Yönetim Planlaması	33
Şekil 12. Hak sahibi afetzedeler için yer seçim çalışmaları	43
Şekil 13. Planlama ve Etüt İş Akış Süreci	45
Şekil 14. Öneri Afet Yönetim Modeli	112
Şekil 15. Planlama Sisteminin Afet Yönetim Sistemi ile Etkileşim Şeması	117

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo 1. Afet Kavramı Tanımları.....	9
Tablo 2. Yurtdışı Afet Yönetim Sisteminin Türkiye Afet Yönetim Sistemi ile Karşılaştırılması	49
Tablo 3. Kalkınma Planlarının Afet Yönü ile Değerlendirilmesi	54
Tablo 4. Samsat İlçe Nüfusunun Yıllara Göre Değişimi.....	64
Tablo 5. Adıyaman'ın Etkilendiği Fay Zonunda Yaşanmış Büyük Depremler	72
Tablo 6. Adıyaman Merkez ve İlçeleri Deprem Bölgeleri Sınıflandırması	72
Tablo 7. Samsat Depremi Hasar Tespit İcmal Tablosu.....	75
Tablo 8. Samsat Depremi Kalıcı Konut Yer Seçim İcmal Tablosu	76

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim 1. Samsat İlçe Merkezi Geçici Barınma Alanları..... 74

GRAFİKLERİN LİSTESİ

Grafik 1. Afettede Anketi yapılan kişilerin yaş grupları	92
Grafik 2. Afettede anketi yapılan kişilerin ikamet yerleri	93
Grafik 3. Afettede yapılan kişilerin eğitim durumları	93
Grafik 4. Afettede anketi yapılan kişilerin depremde etkilenme durumları.....	93
Grafik 5. Afettede anketi yapılan kişilere ait konutlarının depremde hasar durumu	94
Grafik 6. Afettede Anketi yapılan kişilere ait konutların depremde hasar seviyeleri	95
Grafik 7. Afettede anketi yapılan kişilerin deprem sonrası barınma yerleri.....	96
Grafik 8. Hak Sahipliliği Durumu.....	96
Grafik 9. Deprem Halkta Oluşturduğu Tedirginlik Durumu	97
Grafik 10. Deprem Sonrası İlçeden Göç İsteği.....	97
Grafik 11. Deprem Sonrası İlçede Yaşamaya Devam Etme Gerekçesi	98
Grafik 12. Deprem Sonrası İlçede Yapılan Çalışmaların Yeterlilik Durumu	99
Grafik 13. Afet Yönetim Sisteminin halk tarafından eksik kaldığı düşünülen yönleri	99
Grafik 14. Toplu Afet Konutları İçin Hazırlanan İmar Planlarının Değerlendirilmesi	100
Grafik 15. Afet Sonrası Planlama Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi.....	100

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1. Türkiye Deprem Tehlike Haritası.....	12
Harita 2. Afet Yönetim Sistemi Çalışmalarına Konu Olmuş Ülkeler.....	16
Harita 3. Eski Samsat Yerleşim Haritası.....	66
Harita 4. Samsat İlçesinin Ülke ve Bölge Lokasyon Haritası.....	67
Harita 5. Adıyaman İli İdari Bölünüş Haritası.....	68
Harita 6. Eski Samsat Yerleşim Planı.....	68
Harita 7. Yeni Samsat 1988 İlk İmar Planı.....	70
Harita 8. Adıyaman İl Sınırında Bulunan Diri Faylar Haritası.....	71
Harita 9. Samsat Depremi Sonrası Hazırlanan İmar Planı.....	77
Harita 10. Samsat Revizyon İmar Planında Toplu Afet Konutları Yer seçim Noktaları.....	78
Harita 11. Göltarla Köyü (Samsat) Toplu Afet Konutlarına Ait Tescil Harici Alanın Uygulama İmar Planı,.....	80
Harita 12. Adıyaman-Şanlıurfa-Diyarbakır Ç.D.P.....	83
Harita 13. Adıyaman-Ş.Urfa-D.Bakır Ç.D.P.....	85
Harita 14. Samsat Nazım İmar Planı.....	85
Harita 15. Samsat 2017 Uygulama İmar Planı.....	87
Harita 16. Samsat 2018 Uygulama İmar Planı.....	88

KISALTMALAR

AFAD	: T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AİGM	: Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü
İTU	: İstanbul Teknik Üniversitesi
TÜFE	: Tüketici Fiyat Endeksi
TKGM	: Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TAMP	: Türkiye Afet Müdahale Planı
TAKS	: Taban Alanı Katsayısı
KAKS	: Kat Alanı Katsayısı
UAYS	: Ulusal Afet Yönetim Sistemi
BAYS	: Bölgesel Afet Yönetim Sistemi
MAYS	: Mahalli Afet Yönetim Sistemi
DASK	: Deprem Afet Sigortaları Kurumu
TMMOB	: Türkiye Mühendisler Mimarlar Odaları Birliği
ÖPA	: Özel Proje Alanı
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı

1. GİRİŞ

Afetler, insanın var olduğu dönemden beri hayatın içinde var olmuş olaylardır. Afetlerin büyük yıkıcı etkileri vardır. Bu etkilerin yıkıcı etkilerinin minimize edilmesine yönelik sistemlerin oluşturulması gerekmektedir. Afetlerden etkilenen asıl unsurun insan olduğu gerçeğine, afetlerin insanın yaşam alanları aracılığı ile cereyan ettiği gerçeğini katar isek Türkiye’de bu duruma gerçek çözüm olan bir sistem kurgusunun yeterince oluşturulmadığı görülmektedir. Bu sebepten ötürü Türkiye’de çok büyük afetler ve çok büyük yıkımlar gerçekleşmiş bunların en acısı ise 1999 da yaşanan Marmara Depremi olmuştur. Hazırlıksız ve sistemsiz yakalanılmış bir afetin insana, insanın yaşam alanlarına ve aynı zamanda ekonomiye verdiği zarar büyüktür.

Afetler sonrası yerine getirilmesi gereken öncelikli hedef arama-kurtarma, geçici barınma ve sağlık hizmetleri desteğidir. Akabinde ise afetzedelerin ve afete maruz kalmış bölgenin ivedilik ile afetten önceki yaşam koşullarına geri getirilmesi ve hatta standartların iyileştirilmesidir. Bu geriye dönüş sürecinde en büyük etkiyi öncelikle kentler ve kentsel mekânlar hissetmiş, bu mekânların tahribi afetzedelere yansımıştır. Bu da göstermektedir ki ilk müdahalenin de yine bu mekânlara yapılması gerekmektedir. Yerleşim birimlerine yapılacak olan müdahalelerde o mekânın asıl sahipleri olan insanların afetten önceki yaşam koşullarını, sosyokültürel yapılarını, ekonomik yaşam koşullarını, bölgenin özgün dokusunu devam ettirme hedefi ile yol alınmalıdır.

Türkiye’deki afetlere karşı duyarlılık zamanla arttığı görülmektedir. Afetlere karşı bilincin artmasında; öncelikle basın ve yayın kuruluşları diğer yandan kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşlarının eğitsel faaliyetleri ciddi katkılar sağlamıştır. İmar planı çalışmaları, mikro bölgelemeli zemin etüt çalışmaları, inşaat kontrollerinin artırılması, doğal yapının bozulmasına izin verilmeden araziye uygun çalışmalar, mevcut yönetmelik ve mevzuatlara aykırı tesis edilmiş olan bina ve iş yerlerinin ıslahına yönelik çalışmalar afetlere karşı duyarlılığın arttığıının bir göstergesi olup tüm bu müdahaleler kentin yapısal değişiminin de öznesidir. Türkiye’de kentsel ve kırsal alanlara ait afet risklerinin neler olduğuna yönelik bir bilgi bankası bulunmamakta olduğu gibi afet sonrası müdahaleleri kolaylaştırıcı afet sonrası kullanılması mümkün olan mekânların da planlanmadığı belirtilmektedir (Kanlı, İ., Ünal, Y., 2003).

Bu sebep ile risk yönetiminin doğru kurgulanması ve afet öncesi, afet anı ve sonrasında müdahalenin ivedilikle yapılması için hazırlanan kanunlar, yönetmelikler ve genelgelerin bütüncül bir yaklaşım sergilenmesinde yetersiz kaldığı gözlemlenmiştir. Bunların tamamının ana etkileneeni kentsel ve kırsal mekânlar ise her büyük afette zarara uğramış ve onarılması sürecinde de yeni sorunlar ile karşı karşıya kaldığı görülmüştür. Tam da bu noktada afet yönetimi sisteminin planlama ile doğrudan ilişkisi değerlendirilerek Afet-Planlama bütünlüğünün olması gereken hali üzerine model ortaya konmaya çalışılmıştır.

“Afetin genel hayata etkililik durumu”, “afete maruz bölge” ve “afet bölgesi” kavramlarının tanımı her birim tarafından ayrı yapılmış lakin ortak bir tanım da buluşulamamıştır. “Türkiye’de meydana gelen her yıkıcı afet sonrasında afetin meydana geldiği alanın afet bölgesi olarak veya olağan üstü hal bölgesi olarak ilan edilmesine ilişkin yasal işlemler anayasamızda tariflenmiş olmasına rağmen bölgeye bu statünün verilmesi bilim çevreleri de dâhil olmak üzere, hemen hemen her çevrede tartışılmaktadır” (Ergünay, 2011). Bu kavramlarda yaşanan muammaların nasıl giderileceği, afet kavramı ile planlama disiplininin bütünlüğünün nasıl sağlanacağı ve afet riski göz önünde bulundurularak yapılan planlamanın afet yönetimine olumlu neler katabileceği soruları üzerinde durulmuştur. Bu amaçla yakın zamanda meydana gelen (2 Mart 2017 ve 24 Nisan 2018) Samsat depreminde %80’i tahrip olan kentte nasıl bir sürecin işletildiği irdelenmiştir. Sonuç olarak ise yine Samsat’ı da kapsayan ulusal bir afet yönetim modeli önerilecektir.

2. AMAÇ, KAPSAM ve YÖNTEM:

2.1 Amaç

Türkiye’de Cumhuriyet döneminden günümüze kadar yaşanmış olan afetlerde birçok can kaybı yaşanmış ve bunun ile beraber insanların yaşadığı mekânlarda büyük tahribatlar meydana gelmiştir.

Afetten etkilenmiş olan birey ve toplulukların bu süreçte nasıl rehabilite edileceğine yönelik çıkarılmış olan kanun, yönetmelik ve genelgelerle dönemsel olarak köklü değişiklikler ile çözümcü yaklaşımlar sergilemeye gayret edilmiştir. Afetin etkilediği ana unsur olan kentlerin rehabilite edilmesi ve yeniden yapılanması süreçleri de hayati önem taşımaktadır. Cumhuriyetin ilanından hemen sonraki dönemde çıkarılan kanunlar insanlara yapılacak yardımlara yönelik ifadeler içermekte iken zaman ile kentsel ve kırsal mekânlara yapılacak müdahaleleri tanımlar hale gelmiştir. Sağlıklı bir Afet Yönetim sisteminin meydana getirilebilmesi için afetin kaynaktan önlenmesi ve bunun planlama sistemi ile entegre bir hale dönüşmesi gerekmektedir. Afet politikalarının üst ölçek planlardan kentin en küçük yapısal bileşeni olan parsellere kadar indirgenerek bütüncül bir sistem kurgulanmasının bugüne kadar tam anlamıyla yapılamadığı gözlemlenmektedir. Sistemli bir afet yönetiminin yeterince ortaya konulmamasının, afetin afet esnasında hatırlanarak o anda tedbir alınmaya çalışılmasının, panik ortamında hızlı ve geçici çözümler alınmasının; kaynak israfına yol açtığı gözlemlenmektedir.

Afet riski olan yerleşim birimlerinde kentleşme politikaları nasıl geliştirilmelidir? Planlama hiyerarşisinin her noktasında afet politikalarının sisteme entegrasyonu nasıl sağlanmalıdır? Afet öncesinde risk analizi yerleşimlerin gelişim stratejilerine nasıl yön verecektir? Afet sonrasında kentlerin mevcut yerleşim durumları ne olacak, yeni yerleşim alanları nasıl belirlenecek veya yeni gelişim alanlarına ihtiyaç duyulacak mı? Bu soruların çözüme kavuşturulması asıl amaç olacaktır. Bu Afet Yönetim Sistemi ile planlama disiplininin harmanlanması ile başarılabilecektir. Bu tezin asıl amacı Afet Yönetimi’nin çok tartışıldığı lakin tedbirlerinin yeterince alınmadığı Türkiye’de etkili bir Afet Yönetim modeli ortaya koymaktır.

2.2. Kapsam:

Tez kapsamında Adıyaman'ın Samsat ilçesinde yaşanmış olan depremler sonrasında yerel yönetim ve merkezi yönetimin ilçe bütününde yapmış olduğu uygulamaların insan ve mekâna yansımaları değerlendirilmiştir. Bu uygulamaların eksik yönlerinin neler olduğunun belirlenip planlama ile ilişkilendirilmesi sağlanmıştır. Tezin üçüncü ana başlığında afet kavramı üzerinde durulacak ve Afet Yönetim Sistemi tanımı yapılmıştır. Aynı bölümde uygulamada başarılı olmuş Japonya, Kanada ve Hollanda Afet Yönetim sistemleri incelenecek ve Türkiye'de afet yönetim sisteminin şekillenmesinde etkisi olan olayların kronolojik sıralaması yapılacak buna ilişkin mevzuatlar incelenmiştir. Dördüncü ana başlıkta Afet Yönetimi'nin planlama ile ilişkilendirilmesinin nasıl yapılabileceği incelenmiştir. Beşinci başlıkta ise afet yönetiminin planlama ile ilişkilendirilmesinde kullanılacak yöntem tariflenmiştir. Sonrasında Adıyaman-Samsat örneklem alanı üzerinde çalışılmıştır. İlçenin genel bilgileri verilip çalışma alanı tanımlandıktan sonra alana ait afet riskleri üzerinde durulmuştur. Yakın tarihte meydana gelen depremler ile hasar gören Samsat ilçesinde yapılan uygulamalar mevzuat ve planlama çerçevesinde incelenmiştir. Afetzedeler ile anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışmasında amaç uygulamaların afetzedelerce değerlendirilmesini sağlamaktır. Sonuç ve öneriler kısmında, Samsat ilçesinde yapılan araştırmaların sonucunda tespit edilen sorunların çözümüne yönelik yapılan çalışmalar ışığında bir afet yönetim modeli önerilmiştir. İlçenin bu süreçte kayıplarını kazanıma dönüştürecek sistemin özelde Samsat ilçesine genelde ise Türkiye'ye yapacağı katkılara yer verilerek çalışma tamamlanmıştır.

2.3. Tezin Yöntemi:

Bu tez kapsamında konu "Sistem Analizi Yöntemi" ile çalışılmıştır. Sistem analizi yöntemi; yaşanan ve yaşanacak olayların yöneticiler, mevzuatlar, kurallar, yöntemler gibi bileşenlerini, amaçlarını, ihtiyaçlarını, aksaklıklarını ve bütün bunların ne derece gerçekleştiğini saptamak amacıyla birbiriyle olan ilişkilerini tanımlama ve düzenlemek işinin bütününe denir (Erkut, H., 1989).

Bu analizde Afet Yönetimi'nin bileşenlerinin etki alanları tespit edilerek "Planlama Sistemi" ile etkin ilişkileri ortaya konulacaktır. Bu başlıklar altında Planlama Sistemi bileşenleri ile Afet Yönetim Sistemi bileşenleri ayrı ayrı değerlendirilecek, ilişkileri incelenecek, sistemlerin bugüne dek neden entegre olamadığı belirlenerek sistemin daha etkili çalışmasını sağlayacak bir model önerisi ile tamamlanacaktır. Bu çalışmada örneklem alanı olarak 2017 ve 2018 yıllarında 5,5 ve 5,2 büyüklüğünde iki deprem yaşayarak %80 oranında tahrip olmuş bir kent olan Samsat (Adıyaman) örneklem alanı kullanılmıştır. Örneklem alanda asıl hedef ise izlenen politikaların insan ögesi üzerindeki etkilerinin ölçülmesi ile kente olan yansımalarının tespiti olacaktır. Karşılıklı görüşmeler ile afetten etkilenmiş olan bireylerin vaka süreci ve sonrasında yaşadıkları mekândan beklentileri sorgulanmış, yapılmış uygulamaların bu beklentilere ne denli karşılık verdiği incelenmiştir. Sonuç olarak Afet Yönetimi Sisteminin Planlama Sistemi ile bütünleştiği bir model üzerine öneride bulunulmuştur.

2.4. Kaynak Araştırma ve Özeti:

Tezde birçok kaynak kitap, dergi ve makaleler üzerinde kavramsal çerçevede araştırmalar yapılmış, tezin literatür yönünden sağlam temellere oturtulması için gayret edilmiştir. Bu bağlamda çeşitli yayın merkezleri, kütüphaneler ve literatür taramalarıyla elde edilen önemli kaynaklar şöyledir;

Levent Uzunçibuk 2009 yılında yayınlamış olduğu "Doğal Afetlerin Kentsel ve Bölgesel Planlamadaki Yeri" eserinde günümüzde kentsel gelişim yönlerini gerekçeleri ile birlikte tanımlayan ve aynı zamanda afet yönetiminin önemli bir bileşeni olan mekânsal planlamanın belirli bir planlama hiyerarşisine göre uygulanması gerekliliği konusu üzerinde durmuştur. Bunun ile birlikte afet kavramını afet öncesi, afet anı, afet sonrası süreçlerinin sürdürülebilirliği esasına göre değerlendirmiştir. Bu çalışmada özellikle Türkiye de afet esnasında birçok kurumun görev almasının yetki karmaşasına sebep olduğu bu sebeple sağlıklı bir afet yönetim sisteminin kurgulanamadığı üzerinde durmuştur. Uzunçibuk bu süreçten sonra hazırlanacak yasal düzenlemenin her ne sebep ile olursa olsun mevcut planlama sistemi ile entegre edilerek değerlendirilmesi gerektiğini savunmuştur.

Oktay Ergünay'ın 1996 yılında yayınlamış olduğu "Türkiye'de Afet Zararlarının Azaltılması Konusunda Yapılan ve Yapılması Gereken Çalışmalar Hakkında Raporunda da Türkiye'de afet yönetiminin sistemli şekilde bugüne dek uygulamaya geçemeyişinin veya uygulamaya geçirilebilmesi için yasal alt yapının oluşturulamamasının hukuki ve yönetsel yönleri üzerinde durularak sistemin aksaklıklarından bahsedilmiştir. Özellikle dünyada uygulanan afet yönetim sistemlerindeki hiyerarşik düzenin ve kanunlar ile hiçbir boşluk bırakılmadan ulusal bütün kanunların birlikte değerlendirilerek nasıl bir sistem kurgulanması gerektiği üzerinde durmuştur. Yine Oktay Ergünay'ın 2007 yılında TMMOB'un organize ettiği Afet Sempozyumunda kaleme aldığı "Türkiye'nin Afet Profili" adlı eserinde Türkiye'nin tarihi devirlerinden bu yana yaşamış olduğu afetlerin neler olduğu ve bu afetlerden etkilenme seviyelerinin büyüklüğü ile olan ilişkisinin ortaya konduğu bir çalışma hazırlamıştır. Bu çalışma ile Türkiye'deki afetlerin genel profili hususunda bilgiler verilmiştir.

Tevfik Erkal ve Mehmet Değerliyurt'un Doğu Coğrafya Dergisi 22. Sayısı için 2009 yılında hazırlamış oldukları makalede afetlerin oluş zamanının tespit edilemeyeceğinden sürekli hazır olunması gerekliliği konusuna değinmiştir. Afet anlarında ve sonrasında etkin ve hızlı müdahalenin önemini vurgulayan Erkal ve Değerliyurt bunun ancak iyi bir planlama ile olacağını dile getirmiştir. Planlama kavramını tamamen bir sistem olarak ifade eden yazar bu sistemin gerçekleşmemesinin sebebini olarak tüm girdilerin ortak değerlendirildiği yasalar arası tezatların kaldırıldığı hukuki bir zeminin olmaması olarak göstermektedir. Bu durumun analizi sonrası yönetsel öneriler ile çalışmalarını tamamlamışlardır.

Mikdat Kadioğlu'nun 2008 yılında yayınladığı makalesinde Modern, Bütünleşik Afet Yönetiminin Temel İlkeleri çalışmasında; afetlerin her zaman ve her yerde farklı bir kimlikle ortaya çıkabileceğini belirtmekte olup dünyanın farklı yerlerinde insan ve mekân öğelerine ciddi zararlar verdiğini, bunun insani yansımalarının yanı sıra ekonomik yıkımlarının da çok ciddi boyutlarda olduğunu çalışmasında örnekler vererek açıklamıştır. Türkiye de yakın tarihte meydana gelmiş olan afetler ve sonrasında yapılan müdahalelerin gözlemlenmesi ile Türkiye'de afet öncesi kavramın yeterli olmadığı konusunda fikir edinmiştir. Bütünleşik afet sistemi kavramında bahsederek sistemde radikal bir değişiklik ile planlama ve afet yönetiminin aynı anda değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı resmi web sitesinde yayınladığı olan Kanunlar, Yönetmelikler ve Kararnameler Türkiye'nin tarihsel süreçte afetler ile ilgili çıkarılmış olan kanunlar ile kanunların uygulanmasına yardımcı olan yönetmelikler belirtilmiştir. Türkiye'de yaşanan afetlerin hemen sonrasında kanunların yetersiz kaldığı durumlarda kararnamelerin hangi sorunları çözmeye yönelik ve nasıl bir ihtiyaca karşılık çıkarıldığı konularında detaylı bir bilgi vermektedir.

Harita Mühendisleri Odasının 1999 yılında yayınladığı 3194 Sayılı İmar kanunu ve yönetmeliklerinin yeni bir yapı kontrol sistemi ve afetlere karşı dayanıklılığı sağlayacak önlemleri içermek üzere revizyonu araştırmasında kent yönetiminin en önemli enstrümanı olan planın artık afet risklerine karşı kaygısız kalamayacağını belirtmektedirler. Bu çalışmanın diğer önemli yanı ise mevcut kanunların uygulamada karşılaşılan sorunlarına yönelik çözüm önerileri getirmesi olmuştur.

Fatma Neval Genç (2007) Türkiye'de Doğal Afetler ve Doğal Afetlerde Risk Yönetimi adlı yayınında çalışmanın konusunu doğal afetlerde risk yönetimi olarak belirtmiştir. Konunun önceliği risk, risk yönetimi, risk azaltımı kavramlarıdır. Makalede Türkiye'de doğal afetlerin insanların yaşam alanlarını hangi yönüyle riskli hâle getirdiğini, doğal afet risklerini, kent yönetimi, kentleşme, afet yönetimi yönleri ile ele alınarak çıkarsamada bulunmaktadır. Daha sonra ise Türkiye'de geçmişte meydana gelmiş ve yıkıcı etkisi büyük olmuş Marmara Depremi sonrası daha da önem kazanan afet öncesi çalışmalar bütünü ele alınmıştır. Tüm bu çalışmaların sonucu olarak ise olası afetlere ve risklerine karşı ne türlü tedbirlerin alınabileceğine yönelik kalıcı bir strateji tariflenmiştir.

Murat Balamir'in (2015) Afetler Politikası ve Sakınım Planlaması adlı eserinde özellikle depremin oluşturacağı riskler ve bu riski en çok taşıyan İstanbul dile getirilmiştir. Bu durumda bir an önce eldeki tüm işleri bırakarak zarar azaltıcı ve afet önleyici tedbirleri ivedilikle hayata geçirmemiz gerekliliğini dile getirmektedir. İstanbul'un ulusal ölçekte ve hatta uluslararası ölçekte büyük bir yerleşim birimi olduğunu ve bu kenti bekleyen risklerin nüfusuna orantılı olarak çok büyük olduğu ifade edilmektedir. Çalışmada İstanbul'dan bahsedilirken diğer yerleşim birimlerinin karşı karşıya olduğu riskleri de göz ardı etmemiz gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Uluslararası afet politikalarının tüm dünya devletleri tarafından ele alındığı dönemde özellikle Birleşmiş Milletlerin ve diğer kuruluşların afet sonrası yardım ve yara sarma

stratejilerini bırakıp afet öncesi risk azaltıcı önlemlere destek verdiğini belirtmiştir. Bu süreçte önemli olan konunun risk önleme yöntemlerinden birinin Sakınım Planlaması olduğu ifade edilmiştir. Bu çerçevede genel durum değerlendirmesi yapılarak sistemsel kurgunun ana iskeleti oluşturulmaya çalışılmıştır.

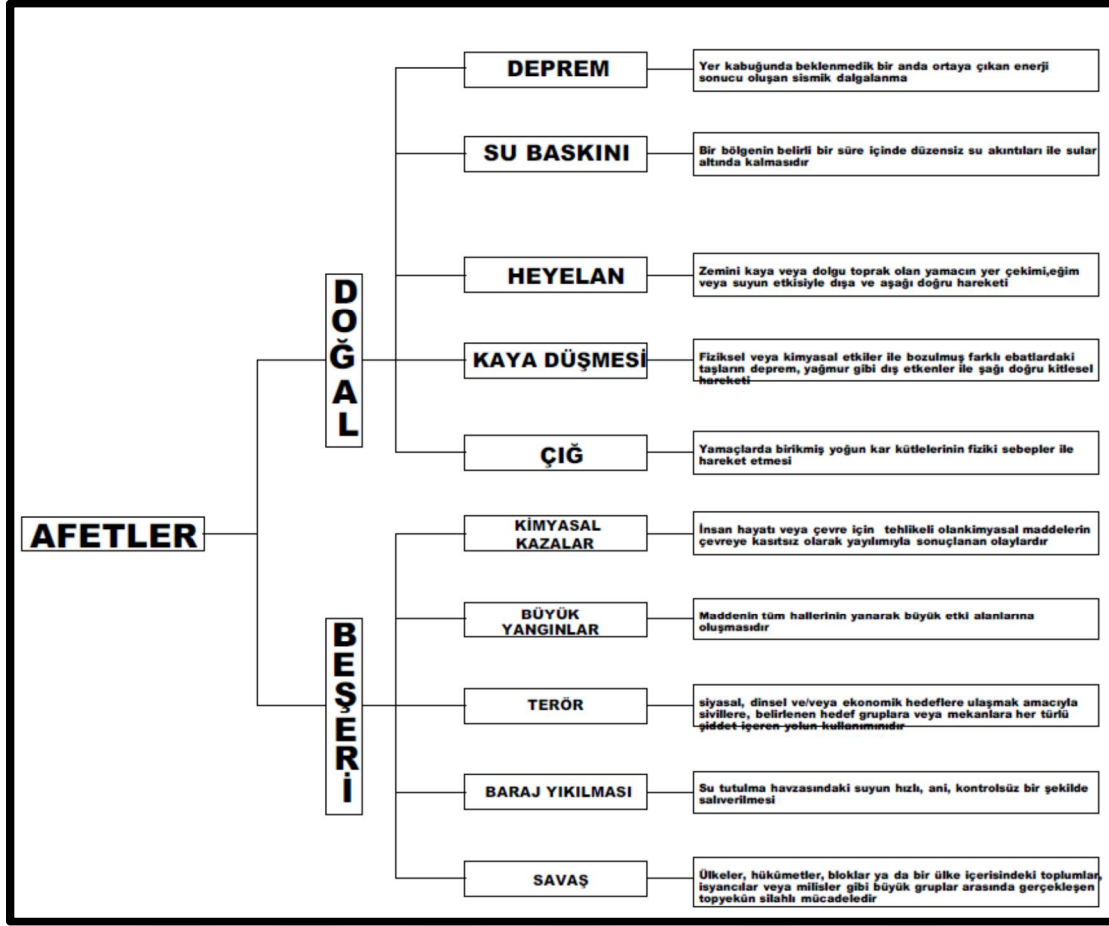
3. AFET KAVRAMI VE AFET YÖNETİMİ, AFET YÖNETİM SİSTEMİNİN DÜNYADAKİ ÖRNEKLERİ, TÜRKİYE'DE AFET YÖNETİM SİSTEMİ

3.1. Afet Kavramı ve Afet Yönetimi:

Halk arasında “kıran” olarak da söylenen afet; toplumsal ve bireysel fiziki, ekonomik ve sosyal kayıplara sebep olan, günlük hayatı ve insan aktivitelerini kesintiye uğratan veya durduran insanları olumsuz yönde etkileyen kimi zaman doğal, kimi zaman ise insan kaynaklı vakalar olarak tanımlanmaktadır (AFAD, 2018). Bir vakanın afet vasfını kazanabilmesi için birden fazla insanın ölümüne, yaralanmasına ve o insanların yaşamış olduğu mekânlarda yıkım ve tahribatlara yol açması sebebi ile yaşamı durdurmak veya kesintiye uğratması gerekmektedir. Bu tanımdan da ifade edildiği gibi afet, olayın meydana gelişinden çok doğurduğu sonuçlar olarak ifade edilebilir (Gülkan ve diğ., 2003). Yaşanan afetin ölçütü insanlar yönü ile ne kadar can kaybına sebep olduğu ve ekonomik hayata ne büyüklükte etki ettiği ile orantılı olarak ölçülmektedir (Sarp, N., 1999). Afetler, bilim insanları tarafından farklı tanımlanmış olup bunlardan üç farklı tanım verilmiştir:

Tablo 1. Afet Kavramı Tanımları

	Tanımı	Yazar adı
Afet Nedir?	Afetler en genel tanımıyla, insanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, gündelik yaşam faaliyetlerini durdurarak veya kesintiye uğratarak, insan topluluklarını etkileyen ve etkilenen topluluğun kendi imkân ve kaynaklarını kullanarak altından kalkamayacağı, üstesinden gelemeyeceği doğal, teknolojik veya insan kökenli olaylardır.	Uluğ, A. 2013
	Canlı ve cansız çevreye büyük zarar veren, önemli ölçüde can ve mal kaybına neden olan, olağan dışı, doğal ve beşeri olaylardır.	Sipahioğlu, Ş., 2002
	Yerel olanaklar ile başa çıkılamayan, insanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal yaşamı ve sosyo-ekonomik faaliyetleri durdurarak veya kesintiye uğratarak toplumları etkileyen doğal, teknolojik veya insan kaynaklı bir olaydır	Kadioğlu, M. 2008

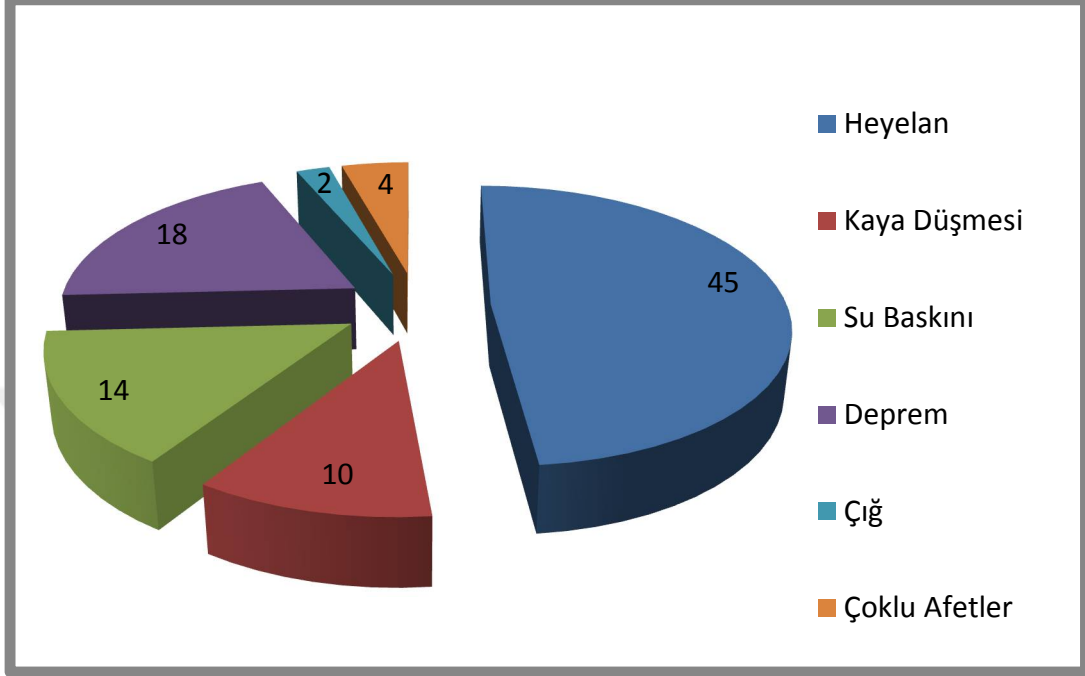
Şekil.1. Doğal ve İnsan Kaynaklı Afetler

(www.afad.gov.tr, [Erişim Tarihi 04.09.2018])

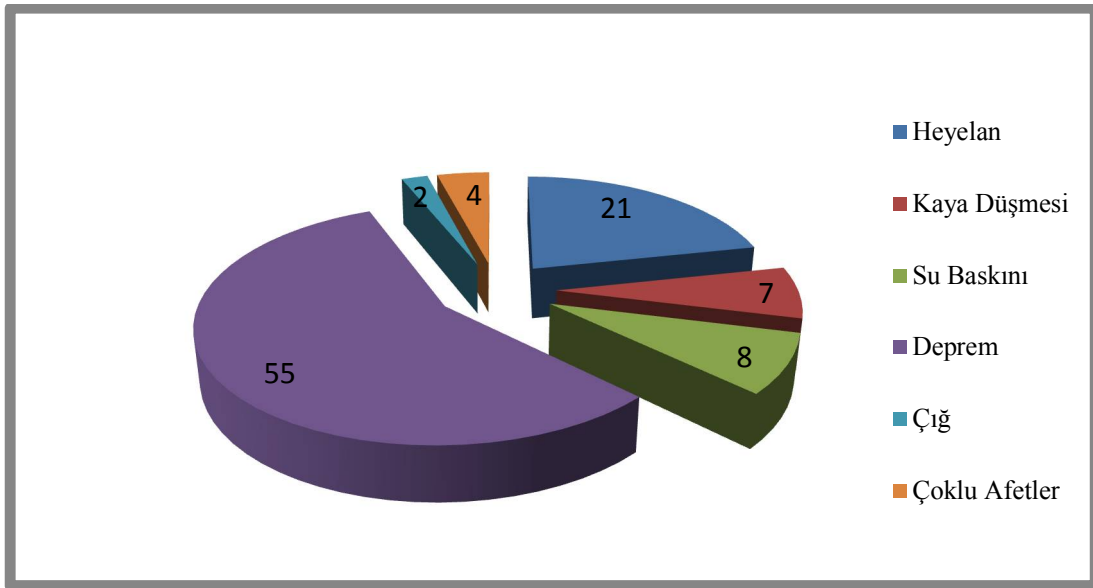
Afet geçmişinin incelendiğinde Cumhuriyetin ilk dönemlerinde deprem, su baskını ve toprak kayması olmak üzere doğal afetlerin sıkça vuku bulduğu, can ve mal kayıpları ile sonuçlandığı görülmektedir. Kayıtlara geçen 1958-2018 yılları verilerine göre genel hayatı olumsuz yönde etkileyip can kaybının yanı sıra mekânın kullanılamayacak şekilde tahribatına sebep olan deprem, toprak kayması ve su baskınları afetlerin % 90'ını oluşturmaktadır. Son 30 yıl içerisinde Erzincan, Afyon-Dinar, Adana-Ceyhan, Marmara, Düzce, Van, Çanakkale, Samsat depremleri ile Karşıyaka-İzmir, Bodrum-Muğla, Araklı-Trabzon sel felaketi ve Isparta'nın Senirkent ilçe merkezinde meydana gelen çamur akıntısı en önemli afetleri oluşturup binlerle ifade edilen can kaybı ile yüklü miktarda maddi zarar meydana getirmiştir.

Türkiye'de 1934-2004 yılları afetlerden hasar gören konutların %76 sı depremlerden %18 i ise heyelan ve sellerden kaynaklandığı belirtilmektedir.

Türkiye'nin son asırda sadece depremlerden kaynaklanan can kaybı ise 85.000'i aşmıştır (Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, 2004).

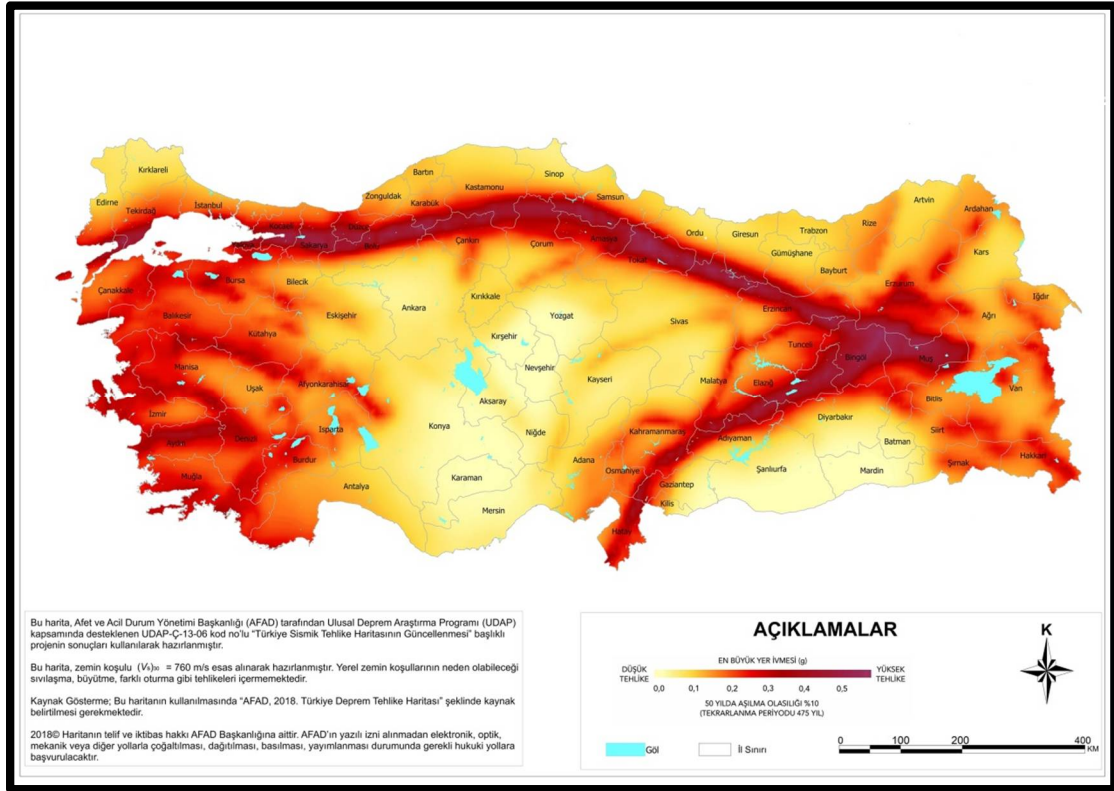

Şekil 2. Afet Olay Sayısının Türüne Göre 1958-2018 Yılları Arası Dağılımı
(www.afad.gov.tr, [Erişim Tarihi:21.04.2018])

Şekil 3. 1958-2018 Yılları Arasında Türkiye'de Meydan Gelen Afetlerde Etkilenen Kişi Sayısının Afet Türüne Göre Dağılımı
(www.afad.gov.tr,[Erişim Tarihi:21.04.2018]).

Yukarıda verilen şekil-3 incelendiğinde meydana gelmiş afetlere maruz kalan insanların %55'i depremlerden, %21'i toprak kaymaları, %8'i su baskınlarından, %7'si kaya düşmesinden, %9'u da çoklu afetler, çığ ve diğer afetlerden etkilenmiştir. Bu veriler aslında Türkiye'nin birçok şehrinin deprem riski altında olduğunu belirten Türkiye Deprem Haritasının gösterimidir.

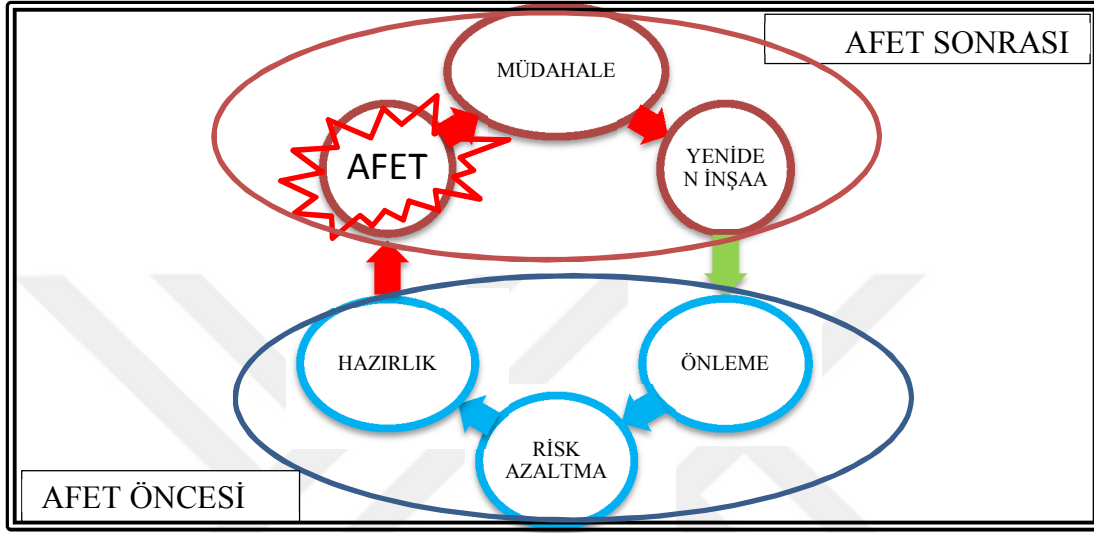
Harita 1. Türkiye Deprem Tehlike Haritası

(AFAD Başkanlığı Resmi İnternet Sitesi <https://tdth.afad.gov.tr>, [Erişim Tarihi 24.04.2018])

Harita 1.'de gösterilen Türkiye Deprem Haritası AFAD Başkanlığı'nın destek vermesi ile Ulusal Deprem Araştırma Projesi kapsamında hazırlanmıştır. Deprem haritasına benzer haritaların diğer afet türleri için de hazırlanarak toplandığı veri tabanı Türkiye topraklarının büyük bir bölümünün afet potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Afet yönetimi; afet öncesi ve afet sonrası süreçlerin tanımlandığı ve yönetsel şeklin planlanarak detaylandırılması sureti ile görev tanımlarının yapıldığı sürekliliği

olmazsa olmaz döngüsel süreç bütününe denilmektedir (AFAD, 2018). Afet yönetimi afet öncesi ve afet sonrası olmak üzere iki ana dönemden meydana gelmektedir. Afet öncesi olarak tanımlanan dönem önleme, risk azaltma ve hazırlık aşamalarını içermektedir. Afet sonrası dönem ise müdahale ve yeniden inşa aşamalarını içerir.

Şekil 4. Afet Yönetimi Aşamaları
(5. Uluslararası Deprem Sempozyumu Sonuç Bildirgesi, 2015).

Afet yönetimi dünyada özellikle 1990 yılı sonrasında köklü değişimlere uğramıştır. Kriz yönetiminden çok risk yönetimi sürecine evrilen afet yönetiminin bu değişikliğinin sebebi dünya genelinde meydana gelen yıkıcı etkisi büyük afetlerdir (Özmen, B., Özden, T., 2013). Afet yönetimi veya diğer adıyla afet döngüsü süreci Türkiye’de ise tıpkı dünyada olduğu gibi yaşanan büyük bir afet sonrasında evrilme sürecine girmiştir. Marmara depremi öncesinde afet sonrası “kriz yönetimi merkezli” stratejilerin benimsendiği süreç hakimken Marmara Depremi’nin yaşanması sonrasında “risk yönetimi öncelikli” hale gelmeye başlamıştır. Şekil 4’ de belirtilen döngüsel süreç “önleme” öncelikli stratejilerin geliştirilmesiyle başlamaktadır. Daha sonra ise afetlerden doğabilecek olası zararların minimize edilmesi veya tamamen engellenmesine yönelik risk yönetimi ve önlenmesi amaçlı tedbirler olarak ifade edilen “risk azaltma” aşamasıyla devam etmektedir.

Risk azaltma; tanımsal olarak tamamen engellenmesi mümkün olmayan afetlerde oluşabilecek risklerin insana ve insanın yaşadığı mekâna verebileceği zararların önlenmesine ilişkin planlı müdahalelerin bütünüdür (Kadıoğlu, M, 2008).

Hazırlık; afet ve acil durumlarda etkili bir müdahale yapabilmek için öncesinde yapılan her türlü faaliyetleri, müdahale; afetlerde ve acil durumlarda o an ve sonrasında can ve mal kurtarma, sağlık, iâşe, ibate, güvenlik, mal ve çevre koruma, sosyal ve psikolojik destek hizmetlerinin verilmesini içeren çalışmaları ifade eder. İyileştirme ise; afet ve acil durum kaynaklı seyri bozulan hayatın rutinleştirilmesine yönelik faaliyetleri ve yeniden yapılanmayı ifade eder (www.afad.gov.tr, Erişim Tarihi:24.04.2018).

Bu döngüsel davranışta önleme, risk azaltma ve hazırlık aşamalarının sürekli canlı olması olası her türlü afete karşı direncin artırılmasını sağlar. Afet yönetiminde günün teknolojisi ile afet öncesi ve sonrası verilerin tek merkezde veri tabanına işlenmesi daha kolay yapılabilen ve bu veriler ışığında insanların yaşayacağı nitelikli ve güvenilir mekânlar belirlenebilmektedir.

3.2. Afet Yönetimi Sisteminin Dünyadaki Örnekleri:

Afet yönetim sistemi kavramı sistemi oluşturan yönetimsel erkler ve sürece katkı sunanlar tarafından farklı ifade edilmektedir. Bu ifadelerin tamamı afet yönetiminin sürekliliğini vurgulamakta olup tanımlardan bazıları şu şekilde verilmektedir:

AFAD Başkanlığı; “Afetlerle baş edebilen, dayanıklı ve dirençli bir toplum oluşturmak için tüm tehlikeleri dikkate alan, afet yönetiminin önleme, zarar azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamalarında yapılması gereken çalışmalar ve alınması gereken önlemleri, toplumun tüm güç ve kaynaklarını kullanarak gerçekleştirebilen bir yönetim süreci” olarak tanımlamaktadır.

Afet ve afet yönetimi konusunda bugüne kadar birçok çalışma yapmış ve afet yönetiminin modernleşme sürecine katkıda bulunmuş Miktat Kadıoğlu afet yönetim sistemini; afet sonucunda meydana gelebilecek olayların önlenmesi ve doğabilecek zararların azaltılması amacıyla afete hazırlık ve afet sonrası müdahalelerin toplumun tüm fertlerini sürecin içerisinde değerlendirip sistemli bir yönetsel kurgu oluşturulmasına afet yönetim sistemi denildiğini ifade etmiştir.

Naci Büyükkaracıġan'a (2017) göre afet yönetimi sistemi afetten doġabilecek zararların önlenmesi veya zararın azaltılmasını hedef edinen bileşenlerin uyumlu olarak bir araya gelmesine afet yönetim sistemi denildiğini ifade etmiştir.

Uluslararası Kızıllaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu; Afet Yönetimi sistemi, acil durumların tüm insani yönleriyle, özellikle de afetlerin etkilerini azaltmak için hazırlıklı olma, müdahale etme ve toparlanma ile başa çıkma konusunda kaynak ve sorumlulukların organizasyonu ve yönetimi olarak tanımlanabilir.

Afet Yönetim Sisteminin amacı afetlerden doġabilecek kayıpları azaltmak, hatta ortadan kaldırmaktır. Bu amaç ile kurumsallaşmayı ve yönetimsel erkler arasında organizasyonu saġlamak iyi işleyen bir afet yönetim sisteminin gerekliliğidir. Bu kurgunun oluşturulmasında her ülkenin olduğu gibi Türkiye'nin de kendine özgü bir sistem kurması şarttır. Özellikle kurumsal organizasyon için yönetim şeklinin ana belirleyici olmasından dolayı her ülkenin afet yönetim sistemi farklılık göstermektedir. Bu sistemin amacı afetin doġuracađı kayıpları azaltmaktır. Bu bağlamda farklı yönetim yapısına sahip  ülkeyi ele alacağız. Bunlar Japonya, Kanada ve Hollanda'dır. Japonya'da uygulanan afet yönetimi için en önemli unsur afete hazırlık döneminin önemsenmesi ve afet bilinci yüksek toplum oluşturmasıdır. Japonya afet yönetim sisteminde tanımlanmamış herhangi bir afet müdahale yöntemi ve uygulayıcısı bulunmamaktadır. Bu sebeplerle dünyanın en iyi afet yönetim sistemi olarak kabul edilmektedir. Kanada afet yönetim sistemi ise çok yönlü veri tabanı oluşturularak afet öncesi süreçte geçmişten kazanılan deneyimleri veriler ile zenginleştirilerek bireyden ulusal yönetim başkanına kadar uzanan eğitsel yaklaşım sergilediğinden bu yönü ile farklı bulunarak çalışmaya dahil edilmiştir. nc rnek olarak belirlenmiş Hollanda'nın topraklarının %40'ı deniz seviyesinin altındadır. Afet yönetiminde farklı olan yönü ise sıklıca su baskınlarına maruz kalmasından ötürü nleme yolları kadar afetle birlikte yaşama yollarının tespitinin de üzerinde durulduğu bir sistem olmasıdır.

Harita 2. Afet Yönetim Sistemi Çalışmalarına Konu Olmuş Ülkeler
(Dünya Siyasi Haritası, 2019)

3.2.1. Japonya’da afet yönetim sistemi:

Japonya’da devlet, sınırları dâhilinde ki topraklarını ve Japonya halkının can ve mallarını afetlerden korunması için tüm tedbirleri almak ve bunu yönetmek ile sorumludur (Disaster Countermeasure Basic Act, 1997). Bu sebeple merkezi yönetim, yerel yönetim ve kamu kuruluşları halkın afetlerden korunmasına yönelik tedbirler almakla sorumludur.

Japonya’da afet yönetim sistemi bu tedbirlerin organizasyonunun sağlanması üzerine kurgulanmıştır. Sistemin kurgusunda birçok yasal düzenleme yapılmış olmasına rağmen kurgunun genel çerçevesi 3 temel yasa ile sağlanmıştır. Bu yasalar;

- a) Afete Karşı Temel Önlem Yasası
- b) Büyük Ölçekli Afetlere Karşı Önlem Yasası
- c) Yoğun tehlike altındaki alanlarda afete karşı tedbirler oluşturmak üzere acil gelişme projeleri için özel Mali Önlemler Yasası

a) Afete karşı temel önlem yasası:

Bu yasa 1961 yılında afetlere karşı alınacak temel önlemlerin sistemci yanıyla değerlendirilerek ortaya konmuştur. Yasa afet öncesinde önlem geliştirmek, uygulamak

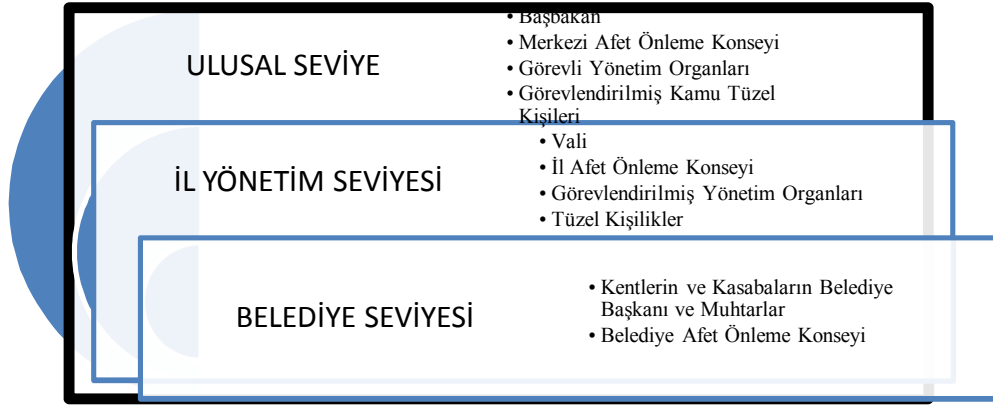
ve organizasyonu sağlamak adına yürürlüğe konulmuştur. İçeriğinde ise merkezi yönetimin, il yönetiminin ve belediye yönetiminin sorumlulukları açık bir şekilde tarif edilmiştir. Organizasyon sağlanması adına kuruluşlar arasında bağlantının güçlendirilmesi afet önleme sisteminin ve acil müdahale yönteminin oluşturulması, mali bütçenin dengelenmesini ve politikaların belirlenmesini sağlayan yasa olarak ortaya çıkarılmıştır (Disaster Countermeasure Basic Act, 1997).

b) Büyük ölçekli afetlere karşı önlemler yasası:

Haziran 1978 tarihinde yürürlüğe giren yasa özellikle deprem afetinde doğabilecek olumsuzluklara karşı yoğun tedbirlerin alınması gerek görülen alanların belirlenmesine ilişkin koşulları ve bu alanlarda alınacak yoğun tedbirleri tanımlamaktadır (National Report of Japan on Disaster Reduction, 2005). Yasanın amacı ise bu yasa ile yürürlüğe giren tedbirler bütününe hukuki altyapısını oluşturmaktır. Büyük Ölçekli Afetlere Karşı Önlemler Yasası'nda hemen geliştirilmesi gerekli güvenli barınma alanlarının, tahliye akslarının, yangın müdahale sisteminin kurulması için mali boyutun merkezi hükümet tarafından ne kadarlık kısmının süspense edileceğini içeren bir yasa durumundadır.

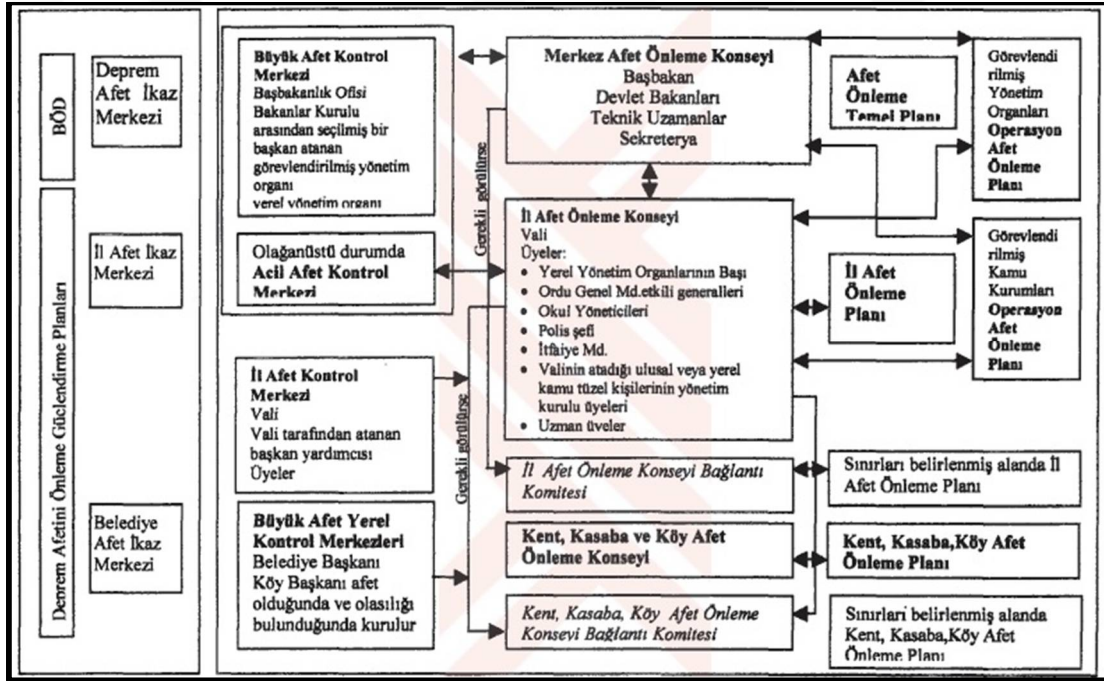
c) Yoğun tehlike altındaki alanlarda afete karşı tedbirler oluşturmak üzere acil gelişme projeleri için özel Mali Önlemler Yasası:

Bu kaynağın bir kısmının merkezi hükümet marifeti ile sağlanması teşvik mahiyetinde olmasına rağmen kalan kısmı yerel yönetimler için çok büyük maddi kaynaklar gerektirmesinden dolayı Özel Mali Tedbirler Yasası 1981 yılında yürürlüğe girmiş ve zaman zaman görülen eksikler nedeni ile revize edilmiştir. Japonya'da Afet Yönetimi Sisteminde kademeli bir yapı bulunmaktadır. Bu kademeler; Ulusal, İl, Belediyeler olarak belirlenmiştir. Kademe işlevselliği afetin büyüklüğüne göre devreye alınmakta olup sabit yapıda değildir, dinamik olarak çalışmaktadır (Şengezer ve Kansu, 2001).

Şekil 5. Japonya Kademeli Afet Yönetim Sistemi Bileşenleri

(<https://docplayer.biz.tr/6067630-Afet-yonetim-sistemleri.html>, [Erişim Tarihi 05.09.2018])

Şekil 6. Japonya Afet Yönetim Sistemi

(Şengezer ve Kansu, 2001)

Japonya Afet Yönetim Sistemi alt bileşenleri Şekil-6 de gösterildiği gibi yönetsel organlardan meydana gelmiştir. Bu sistemin ilk bileşeni afet ikaz sistemi olup bu sistem kademeli yönetim kurgusuna göre çalışmaktadır. Sistemin kurulması merkezi yönetim, il yönetimi ve belediye ölçeğinde tasarlanmaktadır. Sistemin kurulması için Büyük Ölçekli Depremlere Karşı Önlemler Yasası gereği başbakanın ikaz durumunu ilgili yönetimlere bildirmesi ve bunu yayınlaması gerekmektedir. Merkezi Yönetim Organizasyon Kanunu'nda belirtilen Afet İkaz Merkezi Başbakanlık

Ofisi'nde kurulmakta daha sonra ise başbakanın emri ile il ve belediyelerde Afet İkaz Merkezi oluşturulmaktadır. Afet İkaz Merkezleri'nin temel görevi afet öncesi ve sonrasında genel koordinasyonu sağlamaktır. Afet İkaz Merkezleri koordinasyon görevi üstlenmekte ve koordinasyon merkezleri kurmaktadır. Bu afetin büyüklüğüne göre Merkezi-İl-Belediye (Başbakanlık Ofisi) ölçeklerinde kurulmaktadır (Şengezer ve Kansu, 2001).

Afet Yönetim Sistemi'nin alt bileşenlerinden biri de Afet Önleme Konseyi'dir. Afet Önleme Konseyi gerekli durumlarda Merkezi-İl-Belediye ölçeklerinde koordinasyonu sağlayan birim olarak tasarlanmış olup sürekli çalışan yapılar olarak görev yapmaktadırlar. Afet dönemi veya belirli dönemlerde çalışmalar yapıp sonrasında dağılan birimler değildir. Bu konseyin görevi ölçeğine göre sınırları belirlenmiş olan alanlarda afet önleme planları hazırlamaktır. Bu planlar her yıl periyodik olarak kontrol edilmekte ve gerekli durumlarda revize edilmektedir.

Afet önleme planlarını 3 ana başlıkta toplanmaktadır. Bunlar;

- a) Merkezi Düzeyde Afet Önleme Temel Planı
- b) İl Düzeyinde İl Afet Önleme Planı
- c) Belediye Ölçeğinde ise Kent, Kasaba ve Köy Afet Önleme Planları

Bu planlar her ölçekte yıllık faaliyet raporu ve strateji planı gibi bölgenin reel durumu esas alınarak hazırlanır. Söz konusu planlar kendi kademeli yapıları içerisinde hazırlanmış planlara uygunluk göstermek zorunda olup hukuksal ve sistemsel boşluk oluşturacak tanımsız alanlar bırakmamaktadır. Temel afet önleme plan ilkeleri il düzeyinde uygulanmak zorunda, il planları ise belediye nezdinde plana yansıtılma zorunluluğu taşımaktadır.

Afet önleme temel planı ve il afet önleme planı ve belediye-köy afet önleme plan örnekleri:

Japonya afetlerden korunma yöntemini en iyi uygulayan ülkelerin başında gelmektedir. Japonya'da doğal afetler konusunda örgütlenme ve koordinasyon Toprak, Altyapı ve Ulaşım Bakanlığı'na bağlı Afetleri Önleme Bürosu'nun sorumluluğundadır. Ulusal düzeyde başbakanının başkanlık ettiği merkezi afetleri önleme konseyi vardır. Temel görevi Afetleri Önleme Planı'nı oluşturmak ve uygulanmasını sağlamaktır. Afet önleme planı, yaşanacak doğal bir afetin meydana gelişinin ilk anından itibaren hangi

kurumun ne yapacağını, kurumlar arası işbirliğinin nasıl sağlanacağını; afet öncesi, afet sırası ve afet sonrası yapılması gerekli işler bütününe içeren bir belgedir. Doğal afetlerde halkın bilinçlendirilmesinde ve eğitilmesinde sorumlu olan birimler halka en yakından temas halinde olan belediyelerdir. Belediyeler yörede yaşayan vatandaşlarını eğitici ve bilinçlendirici el ilanları hazırlamakta ve aynı zamanda ilk yardım kursları düzenleyerek olası bir afet halinde gönüllü ekipleri kurmaktadır. Japonya’da 1 Eylül Afet Önleme Günü olarak ilan edilmiş olup ilgili tüm kuruluşların katılımıyla kapsamlı afet yönetimi tatbikatları yapılmaktadır.

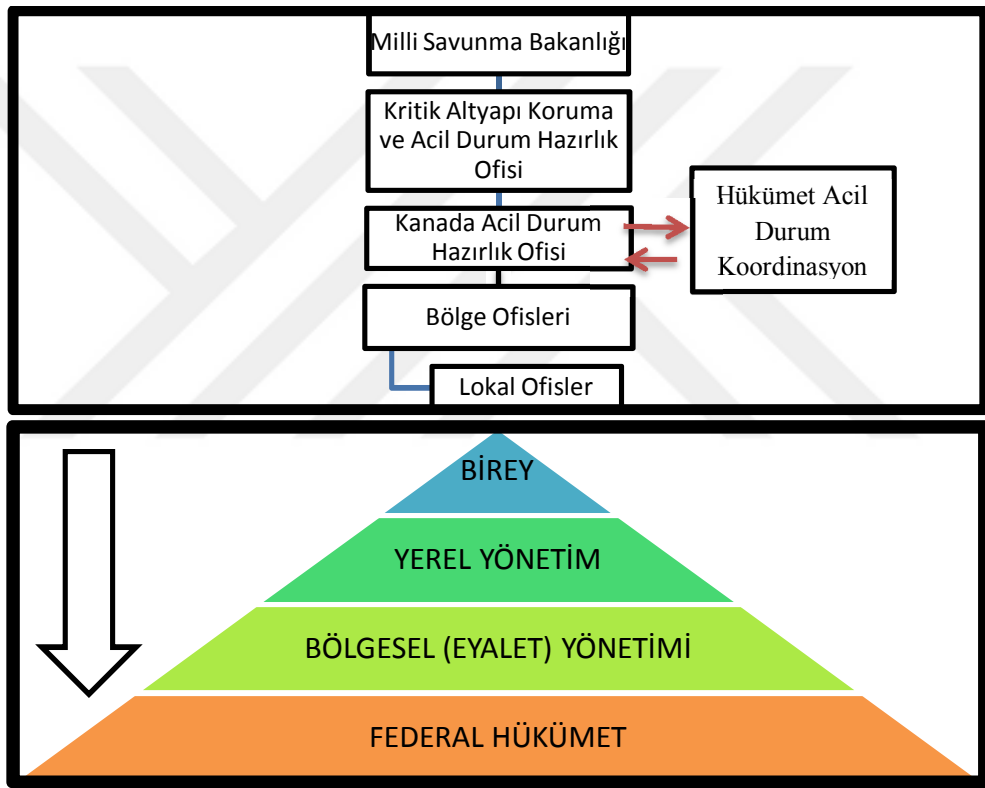
Belediyeler, can ve mal güvenliğini sağlama amacıyla can ve mal kaybını en aza indirebilmek için sivil savunma ekipleri kurup afete karşı hazırlık yapmakta ve bu hususta gereken tesisleri kurmaktadır (JICA, 2004).

Japonya Merkez Afet Önleme Konseyi tarafında hazırlanan 1988 yılı Afet Önleme Temel Planı’nda afet öncesi tedbirler kapsamında ana hedefler belirlenmiştir. Bunlardan bazıları; deprem afetine karşı Türkiye direncinin oluşturulması, toplumun depreme direncinin arttırılması ve yapı faaliyetlerinin deprem afetine dirençli hale getirilmesidir. Afete karşı Temel Önlemler Yasası esasına göre Hyogo İl Yönetimi 1963 yılında bölge afet yönetim planını hazırlamış, 1987 yılında plan revize edilmiş ve 1995 yılında Kobe depremi ile tüm yönleri ile gözden geçirilerek kazanılan deneyimler ışığında yönetsel yönü ile de değerlendirilerek nihayete erdirilmiştir. Belediye ve köy yerleşimlerinde ise ulusal düzeyde alınmış kararların operasyonel kısmı için hazırlıklar yapılmıştır. İtfaiye ve acil kurtarma ekiplerinde araç ve eğitim modernizasyonları 1 Eylül Afet Önleme gününe gelmeden tamamlanıp tatbikata yeni modernizasyonu yapılmış ekip ve materyallerle gidilmektedir (JICA, 2004).

3.2.2 Kanada afet yönetim sistemi:

Kanada’da Afet Yönetimi Sistemi’nin kurgulandığı yasa 1988 yılında yürürlüğe girmiş olan “Acil Durum Yasası”dır. Bu yasayla merkezi hükümet hem afet hem de ulusal ve uluslararası olağan üstü hallerde Kanada’nın afet yönetim politikalarını hayata geçirmekte sorumluluk yüklenmektedir. Merkezi hükümetin bileşenlerinden biri olan Milli Savunma Bakanlığı bünyesinde kurularak operasyonel görev üstlenmiş “Kritik

Altyapı Koruma ve Acil Durum Hazırlık Ofisi” afet veya olağanüstü hallerde diğer bakanlıklar arasında koordinasyon görevini yürütmekle yükümlüdür. Yine aynı birimin alt bileşeni olan Acil Durum Hazırlık Ofisi ise gerekli durumlarda acil durum müdahalesi yapan ve yapacak olan kurum ve kuruluşların senkronize çalışmasını sağlama görevi üstlenmektedir. Kanada’da acil durumların yaklaşık %90’ında yerel yönetimler müdahale yapmaktadır. Ancak afet ve acil durumda büyüklüğe göre eyaletten yardım alabilmekte, yetmediği durumlarda sivil savunma koordinatörlüğü aracılığı ile federal hükümetten destek isteyebilmektedir (Özer, Y., 2016).

Şekil 7. Kanada Acil Durum Müdahale Piramidi

(Özer, Y., 2016)

Kanada’da görüldüğü gibi afet yönetim sistemi yine kademeli ancak çok daha basit bir yöntem ile tanımlanmış durumdadır. Afet yönetiminin dikkat çeken bir yönü ise federal yönetimin oluşturduğu Ulusal Afet Veri Tabanı Sistemi’dir. Bu sistem 1990 yılında devreye girmiş günümüzde ise internet erişimli hale gelmiştir. Oluşturulan veri tabanı Kanadalıların yaşam standartlarına doğrudan etkisi olan doğal ve teknolojik afetlere karşı direncin oluşmasına yardımcı olacak verileri barındıran bilgi havuzu

haline getirilmiştir. Bu verilere ulaşmak isteyen herkes kendi içerisinde oluşum şekli ve kaynağına göre kategorize edilmiş şekilde detaylı aramalar yapabilmektedir. Aynı veri tabanı afet türüne, etkilenen bölgeye ya da zaman aralıklarına göre de arama imkânı sunmaktadır. Bu veri tabanın kurulmasında ki amaç Kanada halkının yaşadıkları alanlarda ki afet risklerini bilerek yaşamlarını buna göre sürdürme gayretinde olmalarını sağlamaktır (Özer, Y. ,2016).

3.2.3. Hollanda afet yönetim sistemi:

Hollanda kraliyet ile yönetilen ülkelerden birisidir. Kraliyet makamının il yönetimleri ile belediye yönetimlerini denetleme yetkisi bulunmaktadır. Kraliyet makamı yönetsel erklerin almış olduğu kararları iptal etme veya yeniden düzenleme yetkisine sahip olup belediyeler ve bölgesel idarelerin de denetimini yapabilmektedir (Ünusan, T., 1996). Hollanda kraliyet makamı parlamenter sistemin bir parçası olarak kabul edilmekte ancak bakanlar kurulunda yer almamaktadır. Bakanlar kurulunda yer almaması bu kurula karşı sorumluluğunun da olmadığı anlamına gelmektedir. Bakanlık yapılarında geleneksel yönetim şeklinin yansımaları gözlenmektedir. Hollanda yönetim yapısı afet ile mücadelede de geleneksel yansımalar göstermektedir. Ülkenin afet yönetimi Adalet ve Güvenlik Bakanlığı'na bağlı alt birimi ile sağlanmakta olup bu birim afet risklerinin değerlendirilip operasyonel hale dönüşmesinde koordinasyon görevini görür. Hollanda afet yönetimi, ülkenin afete maruz kalmış alanlar üzerine kurulması ile başlamış olduğu için sonradan öğrenilmiş olgulara göre değil bilinen gerçeklere göre şekillenmiştir.

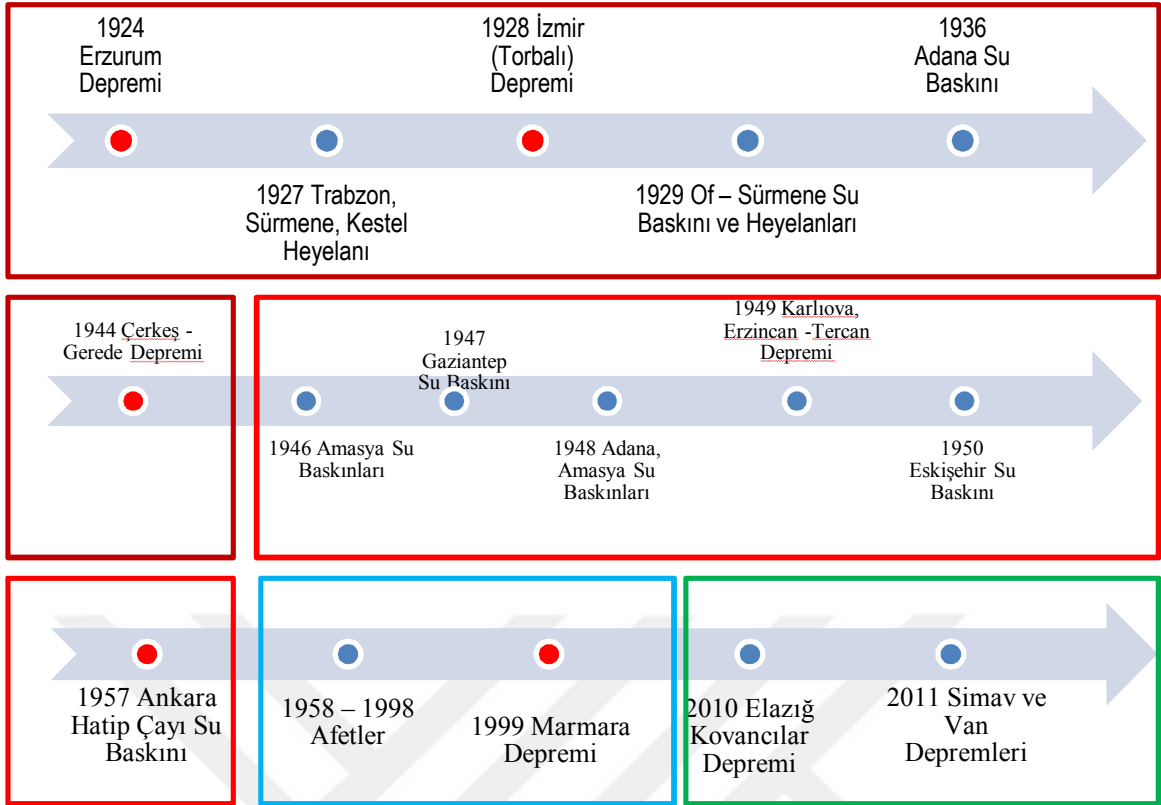
2014 Dünya Risk Raporu'na göre Avrupa'nın afet riski en yüksek ülkelerinin arasında belirlenmiş olan Hollanda felaketlere karşı alınan tedbirler hususunda örnek olarak gösterilmektedir. Toprakların %40'ının deniz seviyesinin altında olduğu bu ülkede nüfusun %21'i bu deniz seviyesinin altındaki bölgelerde yaşamaktadır. Bu yerleşim yerlerinde risk akarsuların denize döküldüğü deltalarda konumlanmış olmalarından kaynaklanmaktadır. Hollanda'nın özellikle su baskınları için oldukça riskli bir alan olduğu 2014 Dünya Risk Raporu'nda da belirtilmektedir. Bu risklerin kontrolünü sağlamanın ve oluşabilecek felaketlere tedbir almanın ciddi bir yönetsel süreç ve planlama süreci istediği yapılan araştırmalarda görülmektedir. 1850 yılına kadar göl olan Haarlem bölgesi su baskınları ile Amsterdam ve Leiden şehir kapılarına

kadar yükselmiştir. Su baskınlarının engellenmesi için göl suyunun tahliye edilmesi bir çözüm yolu olarak benimsenmiş ve buharlı pompalar yardımı ile bölgede 18.000 hektarlık alan oluşturulmuştur. Göl sahasının kurutulması verimli tarım arazilerinin ortaya çıkarılması ciddi bir uğraş olup bu sahanın kuru kalması için sürekli pompa yardımı ile tahliyelerin devam ettirilebilmesinin de incelikle yapılmış planlama ile sağlandığı görülmektedir (Dünya Risk Raporu, 2014).

Hollanda için en büyük risk su baskınlarıdır. Bunun için ülke yönetiminde su işlerinden sorumlu bakanlık bulunmaktadır. Su yönetimi ve su baskınlarının engellenmesi için yapılacak planlama sadece bakanlık eliyle değil il valileri, belediye başkanları ve su kurullarının (bölge su idareleri) müşterek yönetimi ile sağlanmaktadır. Su yönetimi sistemi Hollanda'da 1200'lerde Lüksemburg ve Belçika'nın da içine alındığı bölgesel su yönetim idaresinin kurulması ile şekillenmiştir. Hollanda su ile mücadelesinde mülkiyet sınırları ve politik sınırlara bağlı bir strateji geliştiremeyeceğini 1200'lerde yaşamış olduğu sel felaketleri ile anlamıştır. Bugün hala su yönetim yapısını oluşturan altyapı o dönemlerin yansımasıdır. Su yönetimi konusunda Han Van Der Horst *Low Sky-Understanding the Dutch* adlı 2001 tarihli kitabında Hollanda için ülkeyi ve toplumu şekillendiren unsurun deniz olduğunu belirtmiş, denizleri hem bir tehdit hem de bir arkadaş olarak nitelendirmiştir. Bölgesel su birlikleri Hollanda'nın su yönetiminde önemli rol oynamaktadır. 2016 yılında Helpdeskwater hükümleri olarak bilinen yeni bir yönetim modeli ile bölgesel su birlikleri ile bakanlıkların koordinasyonu sağlanmıştır (Hollanda Su Yetkilileri Değerlendirme Raporu, 2016).

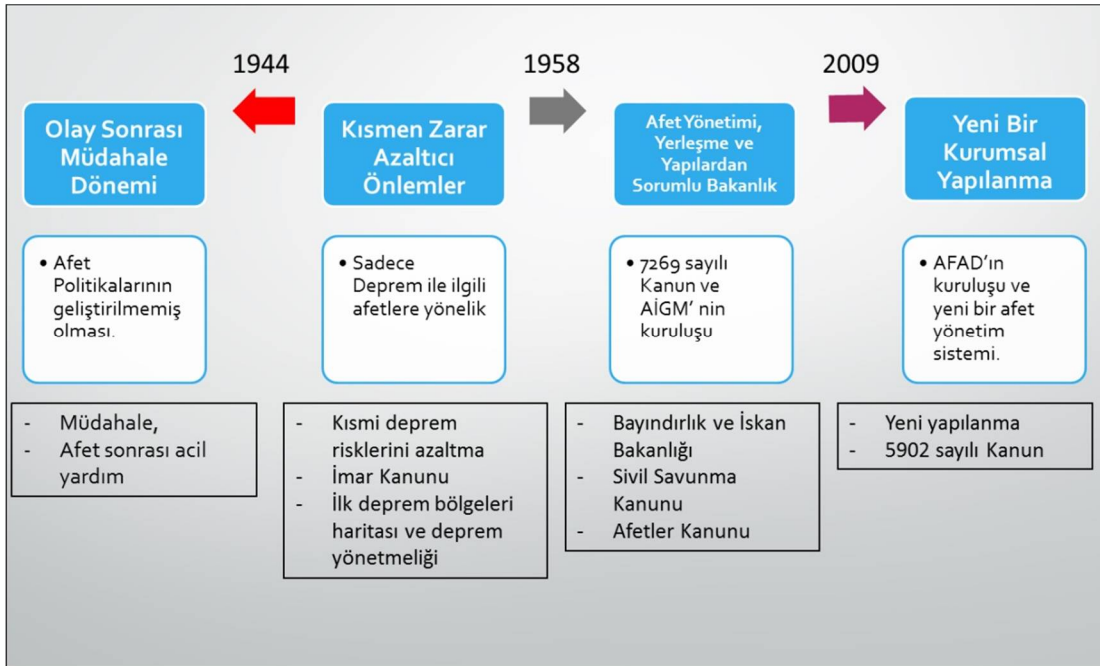
3.3. Türkiye'de Afet Yönetim Sistemi:

Türkiye'de afet yönetimi ve uygulanan politikalarda büyük afet olayları yaşanması sonrasında önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişim süreçleri 1944 yılı öncesi, 1944-1958 yılları arası, 1959-2009 yılları arası ve günümüzde benimsenmiş olan 2010 sonrası afet yönetim stratejileri olarak ele alınmıştır.

Şekil 8. Türkiye'de afet yönetim sisteminin şekillenmesinde yaşanan olaylar ve uygulanan politikaların kronolojik süreci

(Gökçe, Tetik, 2012)

Şekil 9. Türkiye'de afet yönetim sisteminin dönemsel değişimi

(Gökçe, Tetik, 2012)

a) 1944 yılı öncesi afet yönetim politikaları:

Tarihsel süreçlerde incelendiğinde görülecektir ki Türkiye’de afet vakalarına yaklaşım daha çok afet vakası yaşandıktan sonra zarar gören kişi ve topluluklara acil müdahale yapmak ve sorunlara çözüm aramak olmuştur. Afetten zarar görmüş insanların başlıca ihtiyacı olan barınma, beslenme, giyinme, tıbbi ilk yardım sorunlarının eldeki imkânlar doğrultusunda giderilmesi için gayret edilmiştir. Bu dönemde yapılan acil yardımlar, Türkiye Kızılay Cemiyeti¹ ve ulusal ölçekte gönüllü bağışları ile yapılmıştır. 1509 İstanbul Depreminde yapılan bağış gibi, kimi zaman Osmanlı liderleri tarafından alınan kararlarla, hazineden vatandaşın barınma sorunlarının giderilmesi için karşılıksız yardımlar da yapılmıştır (Kemaloğlu, M., 2015)

Türkiye Cumhuriyeti’nin 1923 yılında yönetim şekli ve üniter devlet yapısına kavuşması ile birlikte, 1944’lü yıllarının ortalarına kadar doğal afetlere müdahale ilk yardım ve iyileştirme faaliyetleri “Türkiye Kızılay Cemiyeti” aracılığıyla yapılmaktaydı. Tanımlanan dönemin arama kurtarma çalışmalarını yerel halk ve bölgenin askeri birlikleri yürütmekteydi. Yine bu dönemde halkın afet sonrası mecburi ihtiyaçları belirli bir süre Kızılay tarafından karşılanmakta ulusal yardımlar afetzedelere ulaştırılmaktaydı. Afet sonrası iyileştirme faaliyetleri ilin valilerinin başkanlık edeceği Kızılay cemiyetinin kurduğu komiteler vasıtasıyla yürütülmekteydi. İyileştirme çalışmaları için gereken maddi kaynak, ulusal yönetimin başında ki hükümetlerce bütçeden sağlanır, bütçenin yetersiz kaldığı durumlarda dahili ve harici hibe ve yardımlar kabul edilerek bölge halkının yaraları sarılırdı (Kemaloğlu, M.,2015).

1935 - 1943 yılları arasında, Türkiye’de iklimsel geçişlerin sebep olduğu birçok su baskını ve ani taşkınlar büyük miktarda can ve mal kaybına sebep olmuştur. Bundan dolayı 1943 yılında 4373 sayılı “Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma” adı altında yeni bir kanun düzenlenmiştir. Bu kanunla ilgili faaliyetleri yürütmek amacıyla Bayındırlık Bakanlığı’na bağlı “Su İşleri Reisliği” birim oluşturulmuştur. Bu yasa Cumhuriyet döneminde doğal afet zararlarının azaltılmasına yönelik ilk yasadır (JICA, 2004).

¹ Kızılay, savaş alanında yaralanan ya da hastalanan askerlere hiçbir ayırım gözetmeksizin yardım etmek arzusundan doğmuştur. 1935-1947 yılı arasında kuruluş bu ismi kullanmıştır.

Bu dönemde izlenen genel politikada Türkiye'nin genel yapılaşma ve sanayileşme politikaları ile uygunluk gösteren bir afet stratejisi geliştirilememiştir. Bu dönemde afetlerden kaynaklı kayıpları azaltmak, afetlere hazırlıklı olmak, arama ve kurtarma ile yeniden inşa faaliyetlerine dönük etkin strateji ve politikalar üretilmemiştir (Yılmaz, A., 2003).

b) 1944-1958 yılları afet yönetim politikaları:

1944 yılının hemen öncesinde Türkiye'de çok büyük depremler meydana gelmiştir. 1939 Yılında meydana gelen Erzincan Depremi, 1942 Yılında Tokat-Erbaa ve Niksar, 1942 yılında Adapazarı-Hendek, 1943 yılında Kastamonu-Tosya ve Bolu-Gerede depremlerinde kayıtlara göre 44.000 kişi yaşamını yitirmiş, 100.000 insan yaralanmış ve yüzbinlerce yapı yıkılmış veya tahrip olmuştur. Yaşanan bu vahim olaylar sonrasında Türkiye'nin yönetimini üstlenmiş olan hükümet depremin oluşturacağı problemlere ve yıkımlara sadece tahrip olmuş yapıların yıkılması ve afet sonrası yapılan temel yardım sistemi ile çözüm olunamayacağını anlamış ve yeni kanuni düzenleme yapma yolunu seçmiştir. 22 Temmuz 1944 tarihinde, 4623 sayılı "Yer Sarsıntılarında Evvel ve Sonra Alınacak Tedbirler Hakkında Kanun" adı altında yeni bir hukuki düzenlemeye gitmiştir (Türkiye'de Afet İstatistikleri, AFAD, 2018).

Yapılan bu düzenlemenin maksadı deprem yaşanmadan evvel doğacak zararı azaltıcı ve deprem sonrasında bölgeye yapılacak müdahalenin nizami bir şekilde yapılmasını sağlamaktır. Bu düzenleme ile zarar azaltıcı tedbirlerin alınması ve depreme hızlı müdahalenin ötesine geçilememiş daimi iskan faaliyetleri ile ilgili hükümler oluşturulamamış ve bu durumun çözümü için alışlageldiği gibi, doğal afette zarar gören alanın sosyal ve ekonomik yapısı göz önünde bulundurularak, özel afet yardımı kanunları çıkarma tercih edilmiştir (Kemaloğlu, M.,2015).

1956 yılında, dönemine ve Türkiye şartlarına bakılacak olur ise gayet modern olan, 6785 sayılı İmar Kanun'u çıkarılmıştır. Bu kanun 1957 yılında yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de imar, kentleşme ve doğal afetlerle ilgili sorunların kentsel alanlara paralel olarak artmasından dolayı asli görevi kamu hizmeti verilen yapıların mühendislik projelerinin hazırlanması ve bu projelere göre kamu binalarının tesis edilmesi veya

kontrolü ile mesul olan Bayındırlık Bakanlığı görevlerini yerine getiremediği gerekçesi ile 1958 yılında, 7116 sayılı yasanın tariflediği yeni misyonunu yüklenerek “İmar ve İskan Bakanlığı” kurulmuştur. Fiziki planlama, imar planlaması, yapı üretim standartları, afet hizmetleri, su işleri, konut politikaları, belediyelerin alt yapı hizmetleri, harita alımları ile ilgili görevler İmar ve İskan Bakanlığı’na devredilmiştir. Aynı döneme denk gelen 7126 sayılı “Sivil Savunma Yasası” olağan üstü durumlarda yüklendiği görevlerin yanı sıra afet sonrası arama kurtarma görevini üstlenen Sivil Savunma Genel Müdürlüğü İç İşlerine bağlı bir birim olarak kurulmuştur (JICA, 2004).

c) 1959-2009 afet yönetim politikaları:

Bu dönem Türkiye için afet politikalarında önemli değişikliklerin gerçekleştirildiği bir dönem olmuştur. Bu dönemde ulusal tedbirlerin izlem ve gelişimini sağlayıcı merkezi idare teşkilatının oluşturulması önem arz etmektedir. Asli görevlerinden biri afetlerden önce gerekli tedbirleri alıp stratejileri belirlemek ve afet sonrası planlı müdahale yapmak, bölgesel stratejik planları üretip kentsel ve kırsal alanlarda mekânsal planları oluşturma veya oluşturulmasında kontrollük görevi üstlenme, konut ve iskân sorunsalına öneriler geliştirme, Türkiye’deki yapı malzemelerinin standardize etme ve geliştirilmesi sağlamak olan İmar ve İskan Bakanlığı’nın kurulması çok önemli bir gelişme olmuştur. Yeni kurulan bakanlığın görev ve yetkileri 1983 yılında 180 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile tanımlanmış ve Bayındırlık Bakanlığı ile birleştirilerek Bayındırlık ve İskân Bakanlığı olarak yeniden adlandırılmıştır.

İmar ve İskân Bakanlığı’nın kurulup teşkilatlanmasından sonra Türkiye’nin doğal afetlerle ilgili çalışmaları hızlanmış ve 1959 yılında, zaman zaman yapılan kısmi değişiklikler ile halen yürürlükte olan “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair 7269 Sayılı Kanun” çıkarılmıştır. Kısaca “Afetler Kanunu” diye adlandırılan bu kanun cumhuriyet döneminden bu yana afetlere maruz kalmış vatandaşlara yardımlar almasına imkân sağlayan birçok kanunu bünyesinde toplamıştır. O döneme kadar yalnızca deprem ve su baskınları sonucu yaşam kalitesi düşmüş veya duraklamış insanları kapsayan zarar azaltma faaliyetleri yeni dönem ile birlikte Türkiye’de yaygın meydana gelen heyelanlar, kaya düşmeleri,

yangınlar, çığ düşmeleri ve benzeri doğal kaynaklı afetler olarak genişletilerek afet öncesi kavramının önemsendiği afet sonrası sürecin ise planlı müdahaleye ihtiyacı olduğunu anlayarak daha etkin bir şekilde tariflenerek yasalaştırılmıştır.

Kanunun çıkarıldığı tarih itibarıyla uluslararası kapsamda en kapsayıcı ve sorunlara çözüm önerilerinin yasal zeminlerini işaret edici en çağdaş yasa olarak değerlendirilmiştir. O dönemde Türkiye'nin prestijini arttırıcı atıflarda bulunularak örnek alınmış olan bu yasa 1960 ile 1967 yılları arasında yaşanan doğal afetlerden elde edilen deneyimler ile güncellenerek 1968 yılında önemli oranda revize edilmiş ve ilave maddeler eklenerek güncellenmiştir.

Erzincan'da 1992 yılında meydana gelen deprem sonrasında afetin yalnızca fiziksel kayıplara değil sosyal, ekonomik, göç ve çalışma oranı gibi ikincil lakin hayatı en fazla etkileyen unsurları da büyük tahribata uğrattığı görülmüştür. Afetler Kanunu olarak bilinen 7269 Sayılı Kanun'un afetlerin yıkıcı etkilerinin görünmeyen ama ciddi hissedilen sosyal ve ekonomik yönlerine cevap veremediği için 28.08.1992 tarihinde 3838 Sayılı Kanun ile illere özgü "Erzincan, Gümüşhane Ve Tunceli Deprem Afeti İle Şırnak, Çukurca Tahribatlarının giderilmesine Yönelik Kanun" çıkarılmıştır. Yalnızca Erzincan Depremi'nden zarar görmüş bölgeleri içine alan bu yasadan sonra, daha genel anlamda tüm bölgeleri içine alan yasa gerek görülmüş ve 23.07.1995 tarihinde "4123 Sayılı Tabii Afet Nedeni İle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun " çıkarılmıştır. Hazırlanma sürecine bakıldığında aceleye geldiği o dönemde yaşanmış afetlerden kaynaklı panik ortamından hızlı çıkma gayretinin içerisinde olan ve 3838 sayılı kanunun bazı kısımlarını içine alamamış bu kanun Afyon-Dinar Depreminden sonra 16.11.1995 tarih ve 4133 Sayılı Kanunla değiştirilmiştir. Görev tanımında deprem araştırmalarını, sıklık derecelerini ve meydana gelme biçimlerini araştırmak olan, 1965 yılında Afet İşleri Genel Müdürlüğü, 1971 yılında ise 7269 sayılı yasanın ilgili hükmü gereğince doğrudan Bayındırlık ve İskân Bakanlığına bağlı olacak Deprem Araştırma Enstitüsü Başkanlığı oluşturulmuştur. Enstitü, süreç içerisinde daire başkanlığı halinde yeni yönetsel yapısına kavuşturularak Afet İşleri Genel Müdürlüğü'ne bağlanmıştır.

Bahsettiğimiz bu döneme ilişkin Türkiye'nin en büyük ve en yıkıcı afeti olarak adlandırılan 1999 Marmara Depremi ile bugüne dek alınmış tüm önlemlerin afet

öncesinde tedbirin olmayışı ve sonrasında yapılan müdahalenin ne denli yetersiz kaldığının görülmesi bu konuda ciddi bir çalışma gerekliliği ortaya çıkarmıştır.

17 Ağustos 1999 Marmara Depremi'nin sebep olduğu büyük yıkımın etki alanının genişliği ve çok sayıda vatandaşın hayatını kaybetmesi, meydana gelen bu afetin getirdiği sorunları çözenin mevcut yasalar ile mümkün olmamasından dolayı hükümet TBMM'den Kanun Hükmünde Kararname (KHK) çıkarılması yetkisi almaya yönelmiştir. Bahsedilen bu sorunların çözümüne yönelik hukuki altyapının oluşturulması için 4452 sayılı yetki yasası ile merkezi hükümete KHK çıkarma yetkisi verilmiştir. Depremden kaynaklı zararlarının azaltılabilmesi için hazırlanmış bazı KHK ve yönetmelikler şöyledir:

- Tüm konut ve iş yerlerine deprem sigortası yaptırılması zorunlu hale getirilmiştir. (27 Aralık 1999, KHK No: 587)
- Konut ve iş yerlerinin yapımı esnasında kontrol ve denetimin sağlıklı yapılması için yapı denetim kanunu çıkarılmıştır. (10 Nisan 2000, KHK no:595)
- Yapı denetiminin nasıl ve hangi standartlarda yapılması gerektiğini açıklayan yapı denetim uygulama yönetmeliği (26 Mayıs 2000)
- Büyükşehir statüsü dışında kalan belediyelerde uyulması gereken tip imar yönetmeliği (13 Temmuz 2000)
- Yapı inşasında kullanılan malzemelerin dayanım ve uygunluk incelemelerini yapan laboratuvarlardaki teknik özelliklerin tariflendiği genelge (30 Temmuz 2000)
- Afet Yönetiminin mevcut hali ile değil yeni yönetsel yapı oluşturulması sonucunda kurulması istenen yeni kurum (KHK No: 583 ve 600)
- Sivil savunma genel müdürlüğünün arama kurtarma ekibinin genişletilmesine imkân sağlayan kanun (Aralık 1999, 586 sayılı KHK ve Nisan 2000, 596 Sayılı KHK)
- Ulusal Deprem Konseyi (UDK) Kurulması (JICA, 2004).

d) 2010 Yılı sonrası afet yönetim politikaları:

Afet İşleri Genel Müdürlüğü; 7269 sayılı Kanun'unun 1968 yılında yapılan değişikliği ile "deprem (yer sarsıntısı), yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi,

çığ, tasman ve benzeri afetlerde; yapıları ve kamu tesisleri genel hayata etkili olacak derecede zarar gören veya görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkında uygulanacak hükümleri belirleme misyonunu 50 yıl boyunca devam ettirmiştir.

Büyük Marmara depreminin yaşandığı 1999 yılından sonra Türkiye’de çok ciddi yapısal değişimlerin yaşandığı ve akademik camianın “uyanış dönemi” olarak adlandırdığı döneme girilmiştir. Bu dönemde mevcut kurumsal yapının afet yönetimi için yeterli olmadığı, mevzuatların yaşanan vakaların çözümü için yeterli zemini oluşturmadığı düşünülmüştür. Bu sebep ile üniversitede konusunda uzman kişilerin yanı sıra kurum ve kuruluşların da katkı sağladığı Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’nın 2004 Eylül ayında tertip ettiği deprem şurasında çağdaş bir afet yönetim sistemi gerekliliği yüksek bir ses ile vurgulanmıştır. Deprem şurası sonuç bildirgesi sonrası yeni kurumsal yapılanma için hızlı bir çalışma başlamıştır (T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, 2004). 29.05.2009 gün ve 5902 sayılı “Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” ile Türkiye’de ilk defa merkezi hükümetin en üst birimi olan Başbakanlık makamına bağlı AFAD Başkanlığı kurulması için gerekli kanun yürürlüğe girmiştir.

5902 sayılı kanununun 24. maddesinde, *"Kanun kapsamına giren konularla ilgili olarak Başbakanlık Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğüne, İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma Genel Müdürlüğüne ve Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğüne yapılmış olan atıflar ile Başkanlığın görev alanına giren konularda, Başbakanlığa, İçişleri Bakanlığına veya Bayındırlık ve İskân Bakanlığına yapılmış olan atıflar, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ve ilgisine göre İl Afet ve Acil Durum Yönetimi Müdürlüklerine yapılmış sayılır"*.

Aynı kanunun geçici ikinci maddesinde *"Bu Kanunun yayımını takip eden altı ay içinde Başkan atanır. Kanunun yürürlük tarihinden itibaren bir yılı geçmemek üzere, Başkanlığın faaliyete geçtiğine dair Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu kararıyla birlikte, Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü, Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Sivil Savunma Genel Müdürlüğü kaldırılır."*

Aynı Kanun'un 18. maddesinde ise *"İllerde, il özel idaresi bünyesinde, valiye bağlı "İl Afet Ve Acil Durum Müdürlükleri" kurulur. Müdürlüğün sevk ve idaresinden vali sorumludur..."* hükümleri yer almaktadır.

5902 sayılı “Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” ile 17.12.2009 Tarih ve 27435 Sayılı resmi gazetede yayımlanan Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu Kararı’nda Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı’nın yapısal iskeletinin oluştuğu ve Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Sivil Savunma Genel Müdürlüğü ve Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü’nün kapatıldığı bildirilmiştir. Dolayısıyla afet hizmetleri ile ilgili bir dönemin daha sonuna gelinmiş, kurumsal anlamda yapılan bir değişiklik ile yeni bir dönem daha başlamıştır.

Afet hizmetlerinin tek elden yürütülmesi için oluşturulan yeni kurumun temel amacı, kuruluş kanununda da vurgulandığı üzere, bugüne kadar merkezde toplanan afet öncesi, sırası ve sonrası hizmetlerin, görev ve sorumlulukların yerel yönetimlerce üstlenilmesini ve bununla ilgili yapılan işlemlerin denetlenmesi ve merkezi yönetim ile yerel yönetimin koordinasyonunun sağlanmasıdır. Kısaca afet yönetimindeki merkezi anlayış, kamuoyunun isteği doğrultusunda yeniden düzenlenmiş ve yerel yönetimlere aktarılmıştır. İyileştirme görevi, kademeli bir sorumluluklar zinciri ile tanımlanmalıdır. İyileştirme çalışmalarında, her ne kadar öncelikli olan hedef afet mağdurlarının zararlarının paylaşarak azaltılması ise de, güncel anlayışla iyileştirmenin, yerel ekonomik canlılığın yeniden kazanılması, altyapının geliştirilmesi, sanayinin ve ticaretin desteklenmesi, toplumun eğitimi ve işgücünün katma değerinin yükseltilmesi, sosyal ve psikolojik destek hizmetlerinin sağlanarak toplumun olası bir yeni afet karşısında daha dirençli kılınması olduğu da anlaşılmaktadır (Gülkan vd., 2003).

Türkiye’de iyileştirme çalışmaları iki temel kanun kapsamında yapılmaktadır: 5902 sayılı 'Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve görevleri Hakkında Kanun’unun 10. Maddesinde belirtilenler şunlardır:

- *Afet ve acil durum sonrası hayatın normale dönmesini sağlayıcı tedbirleri almak.*

- *Afet ve acil durum bölgelerinde geçici yerleşmeyi sağlamak, zarara uğramış kişilerin tedavi, iaşe, ibate, sosyal ve psikolojik destek hizmetlerini yürütmek.*

- *Afete uğramış yerlerin imar, plan, proje işlemleri ile bu alandaki hukuki işlemlerin yürütülmesinde kamu kurum ve kuruluşları ile koordinasyonu sağlamak, yapılan işlemleri denetlemek.*

- *Uluslararası acil yardımları yapmak ve kabul etmek.*

- Afetten etkilenen bölgelerde, kamu kurum ve kuruluşları, mahalli idareler, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde afet sonrası yeniden yapılanma ve iyileştirme planlarını hazırlamak, hazırlanan planları Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulunun onayına sunmak, onaylanan planların uygulanmasını koordine etmek, uygulamaya ilişkin ilerleme raporlarını hazırlamak

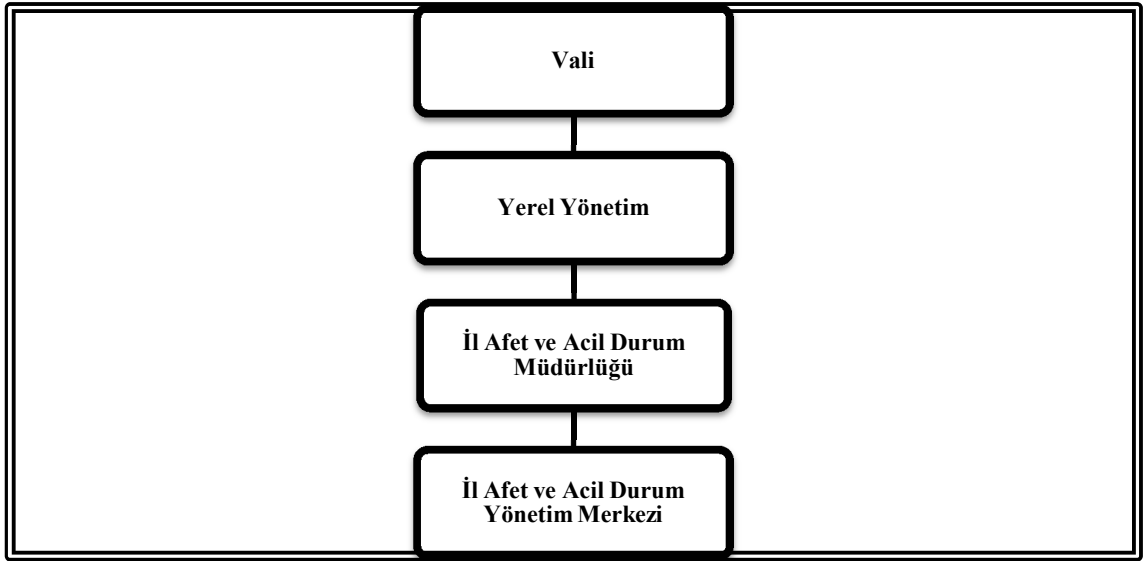
5902 sayılı kanunun 10. maddesi afet sonrası yapılacak iyileştirme çalışmalarını kapsamaktadır. 7269 sayılı kanun ise afet sonrasında iyileştirme çalışmalarını ve yapılacak müdahaleleri içeren bir kanundur.

3.3.1. Afet yönetim sistemine yönelik yasal ve yönetsel yapı:

Türkiye’de afet risklerinin tespiti ve bu risklere karşı alınacak olan tedbirlerin alınması amacıyla deprem ve su baskınları ile başlanılmıştır. 1943 yılında 4373 sayılı kanun ve 1944 yılında 4623 sayılı kanunlar deprem ve su baskınlarına karşı korunma içerikli hazırlanmış olan yasalardır.

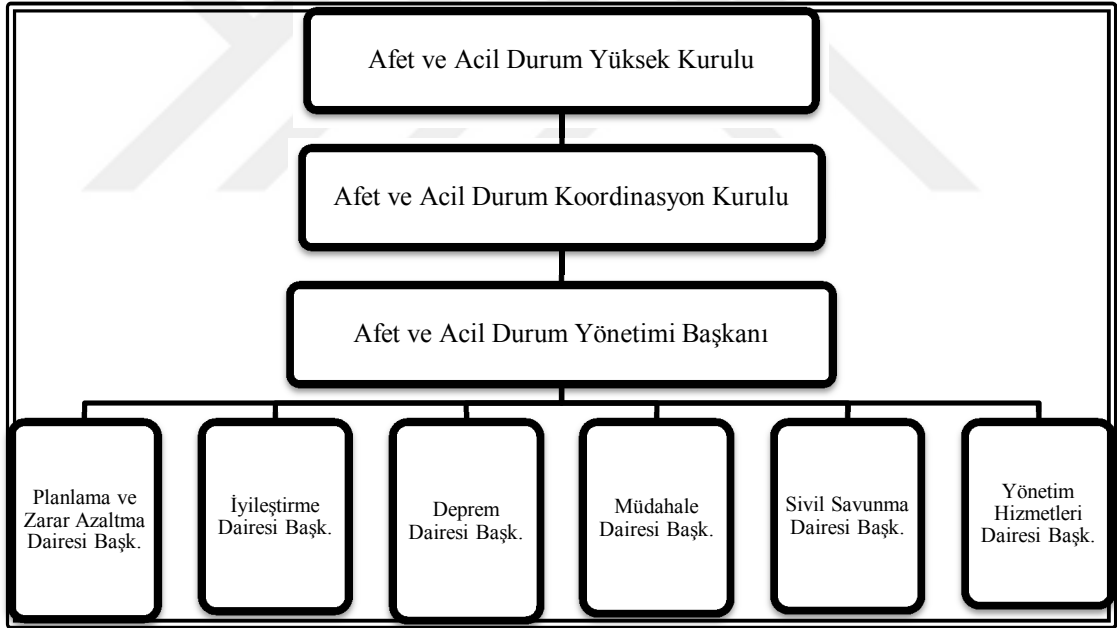
4623 sayılı kanun ulusal deprem tehlikesinin incelenerek oluşturulduğu Türkiye deprem haritası ve bu haritada tariflenen risklere karşı yapılacak yapılarda getirilen standartları belirtmektedir. Bu çalışma ile aynı zamanda yönetmelikler hazırlanarak zaman içerisinde yapı teknolojilerinin değişmesine bağlı olarak değiştirilmesi gerekli durumlarda güncellemeler yapılarak geliştirilmiştir.

Can ve mal kaybının büyük olduğu doğal afetlerin zarar azaltma, tedbir alma, önleme, acil müdahale gibi çalışmaları 1958 yılına kadar vakaya ve yöreye özel kanunlar ile yürütülmeye çalışılmıştır. 1959 yılında 7269 sayılı “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun” un hayata geçirilmesi sonrası afet kavramının daha bilimsel ve dönemsel sorunlardan ziyade risk yönetimi merkezli çalışmalarını yapabilmesi adına 1965 yılında İmar ve İskan Bakanlığı bünyesinde Afet İşleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur (Gökçe ve diğ., 2012).

Şekil 10. Yerel Afet Yönetim Planlaması

(Gökçe, Tetik, 2012)

Şekil 11. Merkezi Afet Yönetim Planlaması

(Gökçe, Tetik, 2012)

Afet yönetim sisteminde yaşanan kurumsal değişikliğe rağmen, 7269 sayılı Afetler Kanunu ve içeriğinde bir değişiklik henüz yapılmamıştır. 7269 sayılı Afetler Kanunu' nun ana amaçları şu şekilde özetlenmektedir:

Afet öncesinde (zarar azaltma ve hazırlıklı olma aşamalarında); afet risk analizi iyi yapılmış alanlarda yaşanılması olası afetlerin etkisini minimal seviyede tutulabilmesi için gerekli tedbirlerin afet öncesi alınmasını ve olası hallerde afetlerin önlenmesini sağlamak. Afet risklerinin ve buna karşın alınacak önlemlerin kalkınmaya yönelik tüm çalışmalarda sürecin vazgeçilmez girdisi olarak görerek riskin daha büyük etki sahasına yayılmasının önüne geçmek ve afete karşı bilincin oluşması için eğitim faaliyetleri düzenleyerek afet farkındalığı sağlamak kanununun afet öncesi amaçlarındadır.

Afet sırası ve sonrasında (müdahale ve iyileştirme aşamalarında); Afet anı ve sonrasında ulaşılabilecek en fazla insana ulaşım arama kurtarma ve tıbbi müdahale hizmetlerini sağlayarak afetler sonrası doğabilecek risklerin bertaraf edilmesi için tedbir alıp afet vakasına maruz kalmış tüm toplulukların temel insani ihtiyaçlarını karşılayarak onların afet öncesi normal hayatlarına dönmelerini sağlamaktır.

Bu ana amaç ve hedefler doğrultusunda; 7269 sayılı Afetler Yasası ile ilgili olarak, yedi yönetmelik hazırlanmıştır:

- Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik
- *Afetlerin Genel Hayata Etkinliğine İlişkin Temel Kurallar Hakkında Yönetmelik*
- *Afet Sebebiyle Hak Sahibi Olanların Tespiti Hakkında Yönetmelik*
- Afet Sebebiyle Yapılan ve Yapılacak Olan Binaların Borçlandırma Bedellerinden Yapılacak İndirimler Hakkında Yönetmelik
- *Afet Sebebiyle Edinilen Bina, Arsa ve Arazilerden Artakalanların Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik*
- 7269 Sayılı Yasa ile Teşkil Olunan Afetler Fonunun Harcama Usullerine İlişkin Yönetmelik
- Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik

Bunlardan özellikle dört tanesi afet sonrası iyileştirme aşamasında yapılacak iş ve işlemleri tarif etmesi açısından önemlidir. Söz konusu yönetmeliklerden özellikle kent dokusunu ilgilendiren üç tanesi aşağıda kısaca özetlenmiştir.

i. Afetlerin genel hayata etkinliğine ilişkin temel kurallar hakkında yönetmelik:

7269 sayılı yasada “Genel Hayata Etkililik” kavramı tanımlanmıştır. Yapılacak yardımların nasıl ve ne kadar olacağı hususunda bu kavrama göre belirlenmektedir. Yönetmelikte genel hayata etkililik, farklı büyüklüklerdeki yerleşim merkezlerinde, doğal afet sonucu yıkılan veya ağır hasar gören her bir konut sayısı esas alınmaktadır. Örnek verilecek olursa en küçük yerleşim alanı olan köy ve mezarlarında toplam hane sayısının %10’u oranında konut yıkılmış veya bir daha kullanılmayacak şekilde hasar almış olması halinde “genel hayata etkili” afet olarak değerlendirilmekte olup afetzedelere kanun kapsamında gerekli yardımlar yapılmaktadır (Gökçe, Tetik, 2012).

Genel hayata etkililiğin belirlenmesinde kullanılan, yıkık ve bir daha kullanılmayacak derecede ağır hasarlı bina sayısı, belediye teşkilatlanmasına sahip il ve ilçelerde nüfusa bağlı olarak değişmektedir. Örneğin nüfusu 50.000’i aşan il ve ilçelerde 40 konutun bir daha kullanılmayacak seviyede ağır hasar görmesi, genel hayata etkililik kriterlerinden biridir. Ayrıca bu yönetmelik, afet sebebiyle ölü ve ağır yaralı bulunması, tarım mahsullerinin en az 1/3’ünün zarar görmesi, büyük ve küçükbaş hayvanın telef olması gibi genel hayata etkililik kriterleri de barındırır. Genel Hayata Etkililik kararını vermek 5902 sayılı yasa ile birlikte deprem, sel ve yangın afetleri için Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı’na geçmiştir. Küçük ölçekli, münferit yerel afetlerde, örneğin heyelan, kaya düşmesi ve çığ gibi afet olaylarında, genel hayata etkililik kararı 19.01.2010 tarih ve 373 sayılı AFAD genelgesiyle, İl Valiliğine (İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü) bırakılmıştır.

Depremler, büyük su baskınları gibi birçok yerleşim merkezini etkileyen bölgesel afetlerde, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı’nca bölgesel etkililik kararı alınmakta ve bu durumda yerleşim merkezlerinde hasar görmüş konut sayıları dikkate alınmamaktadır.

ii. Afet sebebi ile hak sahibi olanların tespitine ilişkin yönetmelik:

Bu yönetmelik; afete maruz kalıp yaşamış olduğu konutu hasar almış veya yıkılmış afetzedelerin hangi şartlarda nasıl yardım yapılabileceğini tarifleyen esasların ve kriterlerin belirlenmesi için hazırlanmıştır.

7269 sayılı kanuna göre yaşanmış afet sonrasında hasar tespitleri yapılarak hasar oranları sağlam, hafif, orta ve ağır hasarlı olarak gruplandırılmaktadır. Bu gruplamaya göre konutları yıkılmış veya ağır hasar görmüş afetzedeler için hak sahibi olma kriterleri sağlanıyor ise yeni konut inşa edilmektedir. Orta ve hafif hasarlı konut sahibi afetzedelere ise onarım yardımları yapılmaktadır. Hazırlanan yönetmeliğe göre afetzedelerin bu haklara sahip olabilmesi için afetin meydana geldiği yerde kendine ve eşine ait ikinci bir konutun bulunmaması gerekmektedir. Eğer afetzedenin ikinci lakin orta ve hafif hasarlı konutu olması halinde onarım yardımı yapılmasına imkân sağlanmaktadır. Konutlar afetzedelere ücretsiz yapılmamakta faizsiz olarak 20 yıllık sürede geri ödemesi yapılacak olup tapu teslimi sonrasında takip eden iki yıl taksit olmayacak şekilde eşit taksitlerle geri tahsil edilmektedir. Afetten etkilenmiş olan kiracılar ise hak sahibi olarak değerlendirilmemektedir.

iii. Afet sebebi ile edinilen bina, arsa ve arazilerin ortakalanlarının değerlendirilmesine ilişkin yönetmelik

Konut ve iş yerleri yıkılmış veya ağır hasar almış kişilere, toplu konut ve iş yeri yaptırmak amacıyla birçok arazi ve bina istimlak edilmektedir. Ayrıca konut ve iş yeri inşaatları bitirildikten sonra, çeşitli sebeplerden dolayı bir miktar bina ve arsa boş kalabilmektedir (hak sahiplerinin konutları teslim almaktan vazgeçmeleri, afetzedelerin mağduriyetlerinin hızla giderilebilmesi için kesin sayılar belirlenmeden inşaat yapım aşamasına geçilmesi yüzünden fazladan konut yaptırılması gibi sebeplerle). Bu yönetmelik, bu tur bina ve arsaların, kamu kurum ve kuruluşları vasıtasıyla, kişilere satılması esaslarını düzenlemektedir (7269 Sayılı Afet Kanunu, 1959).

3.3.2. Afet sonrası afetzedelere yönelik işlemler:

7269 sayılı afet kanununun birinci maddesinde “*Deprem (Yer sarsıntısı), yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri afetlerde yapıları ve kamu tesisleri genel hayata etkili olacak derecede zarar gören veya görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkında bu kanun hükümleri uygulanır*” ifadesi yer almaktadır. Afet sırasında ya da afet olduktan sonra yapılan iş ve işlemler bu kanununun belirtilen maddesine göre uygulanmaktadır. Öncelikle yapılması gereken ilk müdahalenin acil yardım, beslenme ile ilgili önlemler, geçici barınma ve iskân çalışmaları ve rehabilitasyon başlığı altında incelenebilir. Bu afetin etkilemiş olduğu yörede yaşayan insan unsurunun kalıcı yerleşimlerin tamamlanarak hak sahibi afetzedelere teslimine kadar geçen süreç ve normal yaşama geçişle ilgili yapılanlar ise (yeniden yapılanma) ayrı bir kümede incelenebilir (7269 Sayılı Afet Kanunu, 1959).

3.3.2.1. Acil yardım ve rehabilitasyon:

Afet sırasında ya da afet olduktan hemen sonra alınan önlemleri kapsar. Bu kapsamda can ve mal kaybının önüne geçmek, enkaz altındakileri kurtarmak, yaralılara ilk yardım ya da tedavi yapmak, kurtulanları barındırmak, enkazları kaldırmak, yangınları söndürmek gibi afete uğrayan toplulukların acilen ihtiyaç duyduğu çok çeşitli yardımların sağlanması işlemleri yapılır.

Afetin meydana gelmesinden sonra, vali ve kaymakamların, 7269 sayılı Afetler Kanunu kapsamında, geniş yetkileri bulunmaktadır. Bu yetki afet olayının bitiminden itibaren 15 gün içinde kullanılır, lüzum halinde bu süre uzatılır. Afet bölgesindeki yerel yönetimlere gönderilen acil yardım ödenekleri, 5902 sayılı kanunun yürürlüğe girme tarihinden önce Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Afet İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülürken, kanunun yürürlüğe giriş tarihi itibarıyla AFAD' in izni ve yönlendirmesi doğrultusunda gerçekleşmektedir. Bu denli büyük afetler neticesinde yıkıma uğratmış, ağır hasar oluşturmuş ve can kayıplarına sebep olmuş deprem, heyelan, çığ gibi vakalarda valiliklerin talebi ile AFAD Başkanlığı tarafından ilgili bölgeye acil yardım

fonları oluşturulmaktadır. Bu durum da Afet Yönetim sisteminde yerel ve merkezi idarenin koordinasyonunun göstergesidir.

Afet sonrası kalıcı konutların yapımı hususunda 7269 sayılı kanunda: “*Afet sonrası hasar gören il, ilçe, belde ve belediyelerin imar planları varsa ve AFAD tarafından revize edilmesi gerekli görülmezse, buralarda yapılaşmaya izin verilir. İmar planı bulunmayan ya da tümüyle değiştirilmesi gereken yerlerde güncel durum haritası (halihazır haritalar) ile imar planının öncelikle yapılması esastır. Bu planlar yapılıncaya kadar, Başkanlıkça gelecekteki planlara göre yapı yapmaya izin verilebilir.*” hükmü yer almaktadır.

Afetzedelerin afet sonrasında güvenli bir alanda geçici barınma alanları oluşturulması mümkündür. Bu alanlarda yapılmış prefabrik veya baraka tarzı yapıların kalıcı konutların teslimi sonrasında kullanıcıları tarafından 1 yıl içerisinde yıkılması 7269 sayılı kanuna göre zorunluluk olmasına rağmen belirtilen süre, valiliklerin önerisi üzerine AFAD tarafından uzatılabilmektedir (Uzunçibuk, 2005).

3.3.2.2. Yeniden yapılanmaya yönelik çalışmalar:

Meydana gelen ya da gelmesi muhtemel bir afet olayının belirlenmesi sonrası 7269 sayılı yasaya göre, yeniden yapılanma temelinde yapılan iş ve işlemlerin akış çizelgesi şekil-12 de gösterilmektedir. Türkiye’de herhangi bir afet olayından etkilenen afetzedeleri tespit etmeye yönelik iki farklı çalışma vardır. Bunlar şu şekilde özetlenmektedir:

Afet raporu ile afetzedelerin belirlenmesi:

Jeolojik etüt (afet etüt) raporları, afet risklerini azaltma amacıyla hazırlanan, yerleşim birimlerini etkileyen çeşitli afet olayları ile bütünleşik afet (deprem, heyelan, su baskını, kaya düşmesi, çığ, vb.) tehlikelerinin 19.01.2010 gün ve 373 sayılı “Jeolojik Etüt (Afet Etüt)” raporlarının düzenlenmesi ve onay işlemleri hakkında genelge esasları çerçevesinde incelenmesini ve değerlendirilmesini içeren çalışmalardır. İl afet ve acil durum müdürlükleri aynı zamanda afete maruz bölge sınırlarını belirler ve 22.05.2007 gün ve 8732 sayılı “Jeolojik Etüt Raporları”nın ilanı ve afetzede isim listelerinin belirlenmesi genelgesi kapsamında afetzede listesini tamamlar. AFAD Başkanlığı ve İl

Afet ve Acil Durum Müdürlükleri teknik elemanları tarafından hazırlanan, incelenen ve değerlendirilen genellikle plansız alanlarda (kırsal alanlarda) köyler için olmuş ya da olması muhtemel afet tehlikelerinin değerlendirildiği raporlara afet etüt raporu denildiği görülmektedir.

Farklı tanımlanacak olursa afet raporu; AFAD tarafından detayları 7269 sayılı kanun ve bu kanuna ait yönetmeliklerce belirlenen bilimsel arazi çalışmaları ışığında değerlendirilmek sureti ile “Afete Maruz Bölge” sınırlarını ve afetzede isim listelerini içeren teknik raporlar ve haritalardır. Söz konusu raporlara istinaden, afet olayı “Genel Hayata Etkili” bulunursa, afetzedeler için, iyileştirme çalışmaları kapsamında, hak sahipliği ile başlayan sonraki aşamalara geçilir. Afet raporu ile afetzede belirlenmesi süreci afet yaşanmadan önce yüksek afet riski altında olan bölgelerin ve bu bölgede yaşayan insanların tespiti sürecidir.

Hasar tespiti ile afetzedelerin belirlenmesi:

Hasar tespiti ile afetzedelerin belirlenmesi ise yaşanan afet sonrasında etkilenen bölgedeki yapıların incelenmesi ve hasar olmuş yapıların sınıflandırılması ile tamamlanan süreçtir. Yüksek miktarda yapısal hasara neden olan deprem, su baskınları ve yangın gibi afet olaylarının oluşmasından sonra, yapıları ve kamu tesisleri genel hayata etkili olacak seviyede hasar gören yerleşim merkezlerinde hasar tespit çalışmaları üç ayrı aşamada gerçekleştirilir.

Bu aşamalardan ilki afetten hemen sonra başlatılan ön hasar tespit çalışmalarıdır. Bu çalışmanın içeriğinde afetten sonra yapıda meydana gelmiş hasar durumunun tespiti olarak tabir edilir. Yapının yıkık, acil yıkılacak, hasar görmüş oturulamaz, hasar görmüş oturulabilir veya hasarsız olarak başlıklar altında tespitler yapılır. Bu icmal tablosuna yaralı ve kayıp listeleri eklenerek bölgesel yıkımların şiddeti tespit edilir. Afetin ilk etkisinin ardından ön hasar tespiti çalışmalarının hemen ardından kesin hasar tespit çalışmaları yapılır. Kesin Hasar Tespit çalışmaları tamamlandıktan sonra Afetzede İsim Listeleri mahallinde ilan edilir ve vatandaşların binalarının hasar durumlarına itiraz edebilmeleri için tanımlanmış olan 30 günlük yasal süre başlar. Bu süre zarfında bir dilekçe ile binasının hasar durumuna itiraz eden ya da binasının hiç incelenmediğini beyan eden vatandaşların binaları “İtirazlı Hasar Tespit” çalışmasında incelenir. İtiraz hasar tespitinin kesin hasar tespit çalışmalarından tek farkı komisyonca yeniden inceleme yapıp durumunun kesinleştirilmesidir.

Hak sahipliliği:

- Afettede olduğu, yani ikamet ettiği konutu, işyeri ya da ahır hasara uğradığı belirlenen kişilerden; 7269 sayılı kanunun bileşen genelgeleri ve yönetmeliklerine esas, kendilerine afet konutu yapılması gerekenler,
- Oluşan afet ile sahibi olduğu konutu orta derece hasar gördüğü belirlenip betonarme yapı sınıfında olmayan yapılarını yıktırıp yönetmeliklere uygun yeni yapı yaptıracak kişiler
- Orta hasarlı ve hafif hasarlı konutlarına onarım yardımı yapılacak kişiler hak sahibi adayı olarak tanımlanır.

Hak sahipliği tespiti 7269 sayılı Kanununun 28. 29. ve 30. maddesine göre hazırlanan “*Afet sebebiyle Hak Sahibi Olanları Tespiti Hakkındaki Yönetmelik*” esaslarına göre yapılmaktadır.

Afet sebebi ile hak sahibi olma kriterleri:

- Konut, ağıl veya dükkan-bürosu yaşanan afetten hasar gördüğü hasar tespit çalışma grubunca tespit edilip askıda itiraz edilmeyip kesinleşmiş olan mülk sahibi kişiler hak sahibi olabilirler. Lakin aynı yerde birden fazla konut, ağıl ve işyeri hasar görmüş olan kişiler yalnızca 1 konut bir ağıl bir büro-dükkan için hak sahibi olabilirler.
- Mülkiyeti anne veya babasına ait olan hasarlı 2. nci ve 3. uncu konut veya dairelerde afet olayından önce orda oturduğunu ispatlayan kişiler hak sahibi olabilirler.
- Ortak sahibi oldukları müstakil konut-apartman dairesi veya işyeri hasar almış olanlar konut veya işyeri hasar görenler hak sahibi olabilirler
- Afette yıkılan yerlerin bitişinde veya yakınında, üzerine afet konutu yaptırılmak amacıyla yer seçimi yapılp imara konu olmuş taşınmazların sahiplerine ait istimlak edilmiş aileler hak sahibi olabilirler.
- Konut, işyeri ve ahırları afetten dolayı orta hasar görenler

Afet sebebi ile hak sahibi olmayı engelleyen kriterler

- Kanunda belirtilen sürede yasal sorumluluklarını yerine getirmeyen aday hak sahipleri hak sahibi olamaz
- Afetin olduğu bölgede kendine veya eşine ait afetten zarar görmemiş konutu, işyeri ve ağılı olan kişiler hak sahibi olamaz

- Konutun mülk sahibi olmayanlar hak sahibi olamaz.
- Hasarlı tüzel kişilikler hak sahibi olamaz
- Mülkiyeti üçüncü kişiye ait olduğu tespit edilip başkasının arazisine yapı yapmış afetzedeler hak sahibi olamaz
- Afet riski ilgili kurumlarca belirlenerek yasal tebligatları yapılmış alanlarda hukuksuz yapı yapan afetzedeler

Bu durumda bilinmesi gereken bir husus şudur ki kanunlar çerçevesindeki hak sahiplerine yapılacak konutlar bedava değildir. Lakin ödeme şartları çok ciddi kolaylaştırılmış bir sisteme göre borçlandırma ve ödeme takibi yapılmaktadır. Tesis edilen yapıların bedelleri yapı tesliminden 2 yıl sonra ödenmeye başlanmakta olup TÜFE'siz 20 yıllık eşit taksitlerle geri ödeme sistemi oluşturulmuştur. Bu süre zarfında yapılan yapıya ipotek konulup satış ve devrine izin verilmemektedir. Eğer bu süreçte maliye hazinesine ait olan bir alan bulunmadığı ve kamulaştırma yöntemi ile alan temini sağlandı ise bu ek bir maliyet olup hak sahibi olan bireylere yansıtılmaktadır.

3.3.2.3. Yer seçimi çalışmaları:

Hak sahipliliği şartlarını sağlamış olan afetzedelerin yerleşim alanlarının belirlenerek kalıcı konutlarının yapılabilmesi için “Yer Seçimi Raporu” hazırlanır. Bu raporlar yer seçimi yapılan alanın mekânsal ve hukuki tüm yönlerinin belirtildiği bilimsel çalışmalarına değinildiği, mülkiyet deseni ve taşınmaz sahipliliği bilgilerini içeren raporlardır. Bu raporda imar durumları ve afet risk analizlerine mekânsal planlar yapım yönetmeliği esasına göre ilgili kurumların görüşlerinin de işlenmesi gerekmektedir.

Yer seçimi raporları; “İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü” nde çalışan veya görevlendirilmiş olan, jeoloji, jeofizik, harita ve inşaat mühendisleri, mimarlar ile şehir ve bölge plancıları tarafından hazırlanır. Yer seçim raporunu imzalayan personel bu alanı yukarıda bahsedilen şekilde yapısal, hukuksal ve bilimsel verileri ile değerlendirmek zorundadır. Bu zorunluluğun gerekçesi ise yapılan çalışmanın sadece bir yer seçimi değil aynı zamanda bundan sonraki afetlere karşı sakinlik planı, mekânsal gelişim stratejisi ve en önemlisi kaynak yönetimi kararlarını içermesidir. Çünkü hatalı kararlar sonucunda yapılacak her bir konut maddi kayıp anlamına gelmektedir. Söz

konusu çalışmalar, afetten dolayı durmuş sosyo kültürel etkileşimin ve ekonomik hayatın hızlı kalkınma planı marifeti ile tekrar eski durumuna ve hatta eskisinden daha iyi duruma getirilmesi sürecidir. Yer seçimi çalışmalarında afet yaşanmış mekândan daha güvenli bir mekân seçmek asıl hedef olmalıdır. Kentsel alanların tüm bileşenlerinin birlikte değerlendirildiği ve mekânda yaşayan insanlara sunulan hizmetlerin bütünlüğünün korunması için yerleşim birimlerinin bütünlüğü bir o kadar önemli olduğu unutulmamalıdır. Hak sahiplerinin yerleşeceği alan eski yerleşim birimine yakın, alt yapı hizmetlerine ilave bedeller ödenmeyecek yerlerden seçilmelidir.

Yer seçimi çalışmalarını etkileyen koşullar üç ana başlık altında toplanmaktadır:

(1) Teknik koşul ve gereklilikler (seçilen alanın afet tehlikesinin içermemesi, alt yapı oluşturma zorluğunun bulunmaması, yeterli büyüklükte alanın bulunması vb.)

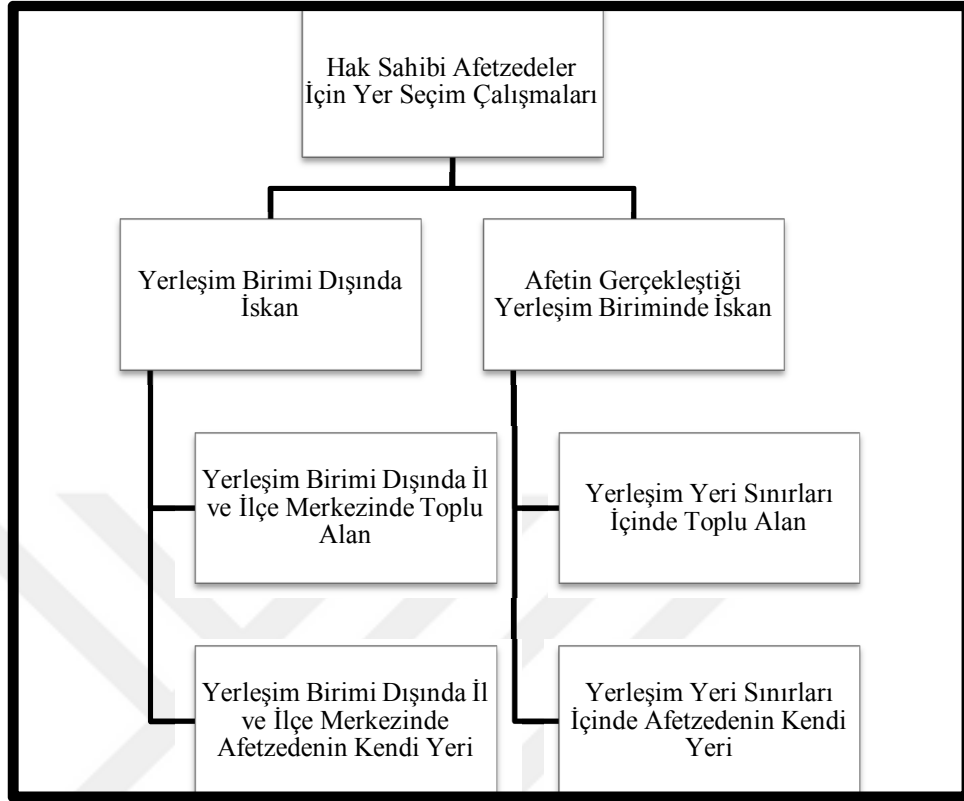
(2) Sosyal ekonomik ve kültürel koşullar (aile ya da toplulukları afet öncesi yaşantıdan koparmayacak, olabildiğince afet öncesi yerleşimine yakın yerlerin bulunması, bulunacak alanda yerleşim sonrası bireyler arasında uyum sorunu, kan davası gibi sorun çıkmayacak şekilde yerleştirilmeleri)

(3) Yasal ve resmi zorunluluklar (anayasal ve yasal haklardan mahrum bırakılmama, mülk edinme hakkı, güvenli ve sağlıklı çevrede yaşama hakkı, 7269 sayılı yasa, kamulaştırma yasası, imar yasasından kaynaklı sınırlamalar, yer secimi genelgesi vb.).

Yeniden yapılanmaya yönelik çalışmaların alt başlığı olarak açtığımız afetzedelerin belirlenmesi, hak sahipliliği ve yer seçimleri süreci işletilmektedir. Yer seçimi yapılırken 7269 sayılı kanunun 16. Maddesine istinaden afetzedeler için yer seçimi işlemler takip edilir;

- 1- Öncelikle afetin yaşandığı yerleşim alanında daha güvenilir ve bertarafı mümkün eşik değeri aşmayacak alanlar için aynı alanda yer seçimi yapılır. Bunun belirleyicisi öncelikli afetzedeye ait müşterek olmayıp imar çapı alabilecek bedelsiz temini mümkün hasar almış konutunun yıkıldığı kendi arazisi sonrasında afetzedeye ait başka arsa ve arazi bunlar da yok veya mümkün değil ise kamulaştırma yolu ile temin edilecek araziler dikkate alınır.
- 2- Afet olayının gerçekleştiği yerleşim alanında yer seçimi yapılamaması halinde aynı il sınırında olması şartı ile öncelikli afetzedeye ait arsa ve arazi bunlar da

yok veya mümkün değil ise kamulaştırma yolu ile temin edilecek araziler dikkate alınır.

Şekil 12. Hak sahibi afetzedeler için yer seçim çalışmaları

(7269 Sayılı Afet Kanunu, 1959)

7269 sayılı kanununun 16. Maddesininin 6465 sayılı genelgesinde yer seçiminin ilkesel yaklaşımında yeni seçilecek alandan beklentiler;

- Afet tehlikesi önlenebilir eşik değerin altında veya afet tehlikesi olmayan bir yerleşim olması,
- Afete uğrayan birey ya da toplulukların afet öncesi sosyal, ekonomik ve kültürel yapılarının büyük ölçüde değişikliğe uğratılmadan devamının sağlanması
- Sağlıklı ve güvenli çevrenin, hukuksal çerçevede (imar mevzuatına uygunluk, mülkiyet sorunu olmayan, vb.) gerçekleştirilmesi beklenmektedir.

Aynı genelgede ilkesel yaklaşımların uygulamaya geçirilmesinde çalışma yönteminde;

- Afete uğrayan yerin ve seçilen yerin afet geçmişinin incelemesi,
- Jeolojik özelliklerin belirlenmesi,

- Yerel yöneticilerin görüş, öneri ve kararları,
- Gerekli bilgi ve belgelerin edinilmesi
- Seçilebilecek yerlerin belge üzerinde ve arazide incelenmesi
- Kurum görüşlerinin alınması
- Rapor ve komisyon kararının hazırlanması
- Yer seçimi komisyon kararının onay işlemleri

Adımlarının yapılması gerektiği belirtilmektedir.

Uygulanarak sürecin kontrollü bir şekilde yürütülmesi sağlanmalıdır. Bu şekilde afet sonrası yenilenme sürecinde afetzedeler için yer seçim çalışması sağlıklı bilimsel bir zemine oturtulacağı konularına değinilmektedir. Yer seçim çalışmaları 6465 sayılı genelgede tariflenirken öncelikli seçilecek alanlar için kriterler getirmektedir. Genelgeye göre bu kriterler afetzedenin sosyo-kültürel yapısı, ekonomik durumu ve afet olan yerleşim biriminin birçok yönü değerlendirilmesi gerektiği ifade edilerek öncelik sıralaması getirilmiştir.

Kriter 1 (Yerleşim birimi yönüyle değerlendirilmesi yapılırken)

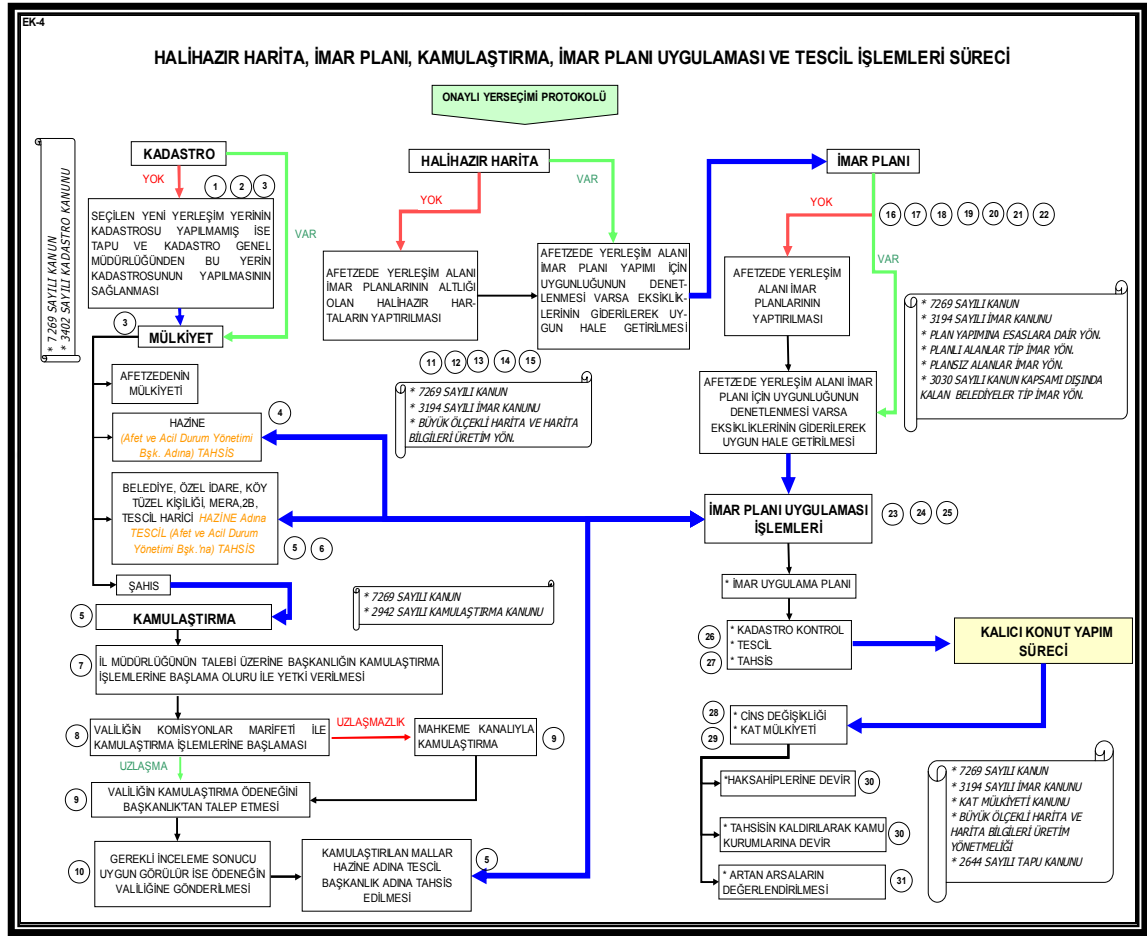
İlk önce afetin olduğu yerleşim biriminin idari sınırlarında yeni afet konutu alanı seçilmelidir. Bunun mümkün olmadığı durumlarda afetin yaşandığı yerleşim biriminin idari sınırları dışında yer seçimi yapılması gerektiği belirtilmektedir.

Kriter 2 (Mülkiyet sahipliği yönüyle değerlendirme yapılırken)

Yer seçimi yapılacak alan veya bölgede 7269 sayılı kanunun Hak sahipliği uygulama yönetmeliğine göre hak sahibi kriterlerini sağlayan kişilere ait arsa ve araziler öncelikli olarak seçilmelidir. Böyle bir durumun mümkün olmadığı durumda ise bedelsiz temin edilecek hazine arazilerine yer seçimi yapılması gerektiği, bedelsiz temin edilecek arazilerin olmadığı alanlarda ise kamulaştırma yolu ile temin edilecek arazilerde yer seçimi yapılması gerektiği genelgede belirtilmektedir.

Yer seçimi işlemleri belirtilen kıstaslara göre tamamlandıktan sonra idarece onay süreci işletilmektedir. 6465 sayılı yer seçim genelgesinde yer seçimi yapılan alanların onay süreci anlatılırken eğer afet konutu yapılacak alan afet yaşanmış yerleşim biriminin idari sınırlarında kalması halinde AFAD başkanlığının onaylaması sürecin onay kısmının tamamlanması için yeterli olduğunu söylemektedir. Fakat yer seçimi yapılan afet konutları alanı afet yaşanmış yerleşim biriminin idari sınırları dışında olur ise bu onay kararı ancak bakanlar kurulu kararı ile nihayete erdirilmektedir.

3.3.2.4. Planlama süreci:

Şekil 13. Planlama ve Etüt İş Akış Süreci

(Gökçe ve Diğerleri, 2012)

Yer seçimi raporunun onayı sonrası seçilen yeni yerleşim yerlerine ait kadaströ, hâlihazır harita, imar planı, kamulaştırma, imar uygulaması, tescil, tahsis, cins değişikliği, kat mülkiyeti, devir ve tahsis işlemleri süreci Şekil-13 de gösterildiği gibi yürütülür.

Afetin yaşanmış olduğu bölgede kadaströ yapılmamış ise ve herhangi bir kayıt yok ise 7269 sayılı kanununun 18. Maddesinin “Bu Kanun’a göre afet sebebiyle İmar ve İskan Bakanlığı’na lüzum görülecek yerlerin afet kadaströsu ilanlarının yapılmasına, kadaströ komisyonlarının kurulmasına lüzum kalmaksızın kadaströ postalarına belediyece ve köy ihtiyar heyetince iki bilirkişi verilmek ve tasarruf tetkikleri, mahalli kadaströ müdürü ve tapu memuru tarafından ifa olunmak suretiyle 2618 Sayılı

Kadastro ve Tapu Tahrir Kanunu'na göre öncelikle Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nce yaptırılır.” Hükmü izlenir. Bu kanuna göre konut ve kamu tesisleri yapmak üzere il, ilçe ve köylerde seçilen yeni yerleşme yerleri önceden kadastro görmemiş ise bu yerlerin afet kadastrousunun yaptırılması Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nden istenir. Bu işlem için onaylı Yer Seçim Protokolü ve ekindeki seçilen alanın detaylı krokisi Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'ne gönderilir. İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından görevlendirilen kadastro müdürlüğü ile irtibata geçerek seçilen alanın yer teslimini yapar ve kadastrousunun yapılması işlemlerini koordine eder. Afet kadastro çalışmaları Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü arasında düzenlenen 30.06.1972 tarihli protokol esaslarına göre yapılır. Bu işlem ile plan yapılacak olan arazinin kadastral sınırları tescil edilmiş olduğu belirtilmektedir.

Arazi ve arsa edinirken; 7269 Sayılı Kanununun 21. Maddesinde “*Afet bölgesi içinde ve dışında tespit olunan imar ve iskan alanları içindeki taşınmaz mallardan Hazineye, özel idareye, belediyeye, köy tüzel kişiliğine veya katma bütçeli dairelere ait olanlardan (Vakıflar Genel Müdürlüğü taşınmaz malları ile, Hazineye, özel idare ve belediyeye ait taşınmaz mallardan bir kamu hizmetine tahsis edilenler hariç) ihtiyaca tekabül eden miktarı, İmar ve İskan Bakanlığının isteği üzerine bedelsiz olarak bu işe tahsis ve temlik olunur. Afet sahaları içinde ve dışında yeniden kurulacak iskan yerleri (şehir, kasaba, köy) ile mevcut iskan sahalarına yapılacak eklemeler için yukarıdaki hükümler dairesinde arazi temini mümkün olmayan hallerde arazi, ve bina satın alınabileceği gibi kamulaştırma mevzuatı dahilinde kamulaştırma da yapılabilir. Bu maddeye göre sağlanan taşınmaz mallar İmar ve İskân Bakanlığının isteği üzerine ayrıca ferağ şartı aranmaksızın Hazine adına re'sen tescil olunur”* hükmü yer almaktadır. Bu hükme göre bedelsiz arazi temin etmek için kullanılacak arazi türleri:

- Maliye Hazinesine Ait Taşınmazlar
- Köy Tüzel Kişiliğine Ait Taşınmazlar
- Mera Arazileri
- Belediyeye Ait Taşınmazlar
- Tescil Harici Alanlar
- Orman Vasfını Yitirmiş Araziler (2 B)

Maliye hazinesine ait taşınmazlar: Afettede yerleşim alanı olarak seçilen sahada, düzenlenen afettede imar planı sınırları içinde kalan taşınmaz mallardan, mülkiyeti Maliye Hazinesi adına kayıtlı olanlar, Valilik (İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü) tarafından afettede imar planı ile çakıştırılmış kadastro paftası üzerine işaretlenir ve tapu kayıt örnekleriyle birlikte ilgili Defterdarlık veya Mal Müdürlüğüne gönderilerek, üzerine afetzedeler için konut yapılacak bu taşınmaz malların 7269 Sayılı Kanun'un 21. maddesine göre tahsis edilmesinin sağlanması istenir.

Belediyeye ait taşınmazlar: Seçilen yeni yerleşim yerinin mülkiyeti belediyeye ait ise, belediyeden bu taşınmaz malların 7269 Sayılı Kanun'un 21. maddesine göre yine afettede hak sahiplerine devir ve temlik edilmek üzere önce hazine adına devir edilmeleri istenir.

Köy tüzel kişiliğine ait taşınmazlar: Valilikçe (İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü) imar planı ile çakıştırılmış kadastro paftası üzerine işaretlenir. Köy muhtarlığına gönderilen bir yazı ile taşınmaz malların, 7269 Sayılı Kanun'un 21. maddesine göre afettede ailelere konut ve kamu tesisleri yapılmak üzere Hazine adına tescil ettirilmesi istenir.

Tescil harici alanlar: Tescil harici alanlardan seçilen yerin 7269 Sayılı Kanun'un 21. maddesine göre afettede ailelere konut ve kamu tesisleri yapılmak üzere seçildiği belirtilerek, düzenlenen bilgi ve belgeler (imar planı ile çakıştırılmış kadastro paftası) de eklenerek sahanın hazine adına tescil edilmesi sağlanır. Hazine adına tescil edilecek alanın sınırlarını belirleyecek olan afettede imar planının onaylanmış olması gereklidir.

Mera: 7269 sayılı kanunun ek 9. Maddesinde; *"1 inci maddede öngörülen afetlerle ilgili olarak yeni yerleşim alanları sağlanması amacıyla mera vasfı taşıyan yerlerin tahsis amacı, 4342 sayılı Mera Kanunu hükümlerine göre değiştirilerek, Hazine adına arsa olarak tescil ettirilir. Bu arsalar, tescil tarihi itibarıyla öngörülen amaçla kullanılmak üzere Bayındırlık ve İskân Bakanlığına tahsis edilmiş sayılır"* ifadesi yer almaktadır. Hâlihazır harita ve imar planı onayı sonrası Tarım İl Müdürlüğü ile koordinasyon sağlanarak bu yerler mera komisyonunca alınacak kararlar, hazine adına tescil ettirilir.

Orman Vasfını Yitirmiş Araziler (2 B): 7269 sayılı kanunun ek 10. Maddesinde; *"Orman Bakanlığınca, bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında hiçbir*

yarar görülmeyen ve tarım alanına dönüştürülmesi de mümkün olmayan orman sınırları dışına çıkarılmış ve çıkarılacak alanlar, genel hayatı etkileyen doğal afet yerlerinde afete maruz kalan kamu kurum ve kuruluşları ile diğer afetzedelerin iskânlarını temin için Bayındırlık ve İskân Bakanlığına devredilebilir.” denilmekte olup yine 6831 Sayılı Orman Kanununun 2. Maddesinin B bendinde; *“Orman sayılan yerlerden:31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerlerden; tarla, bağ, bahçe, meyvelik, zeytinlik, fındıklık, fıstıklık (antep fıstığı, çam fıstığı) gibi çeşitli tarım alanları veya otlak, kışlak, yaylak gibi hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler ile şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim alanları, Orman sınırları dışına çıkartılır.”* denilmektedir.

Bedelsiz temin edilen araziler imar planı onaylandıktan sonra 7269 sayılı kanunun onuncu ek maddesi kapsamında maliye hazinesine tescil edilmektedir. maliye hazinesi ise yine afet kanununun 21. Maddesine istinaden parselleri amacına yönelik tahsis yaparak afetzedelerin kullanımını için AFAD a tahsisi gerçekleştirmektedir. Söz konusu arazilerin yukarıda bahsedilen yöntemler neticesinde temin edilmesinin ardından bu arazilere planlama süreci işletilerek halihazır harita, jeolojik etüt ve imar planları AFAD başkanlığınca yaptırıldığı belirtilmektedir.

3.3.3. Afet yönetim sistemlerinin genel değerlendirmesi:

Bölümde detaylıca incelenmiş olan afet yönetim sistemi örneklerinin Türkiye’de uygulanan afet yönetim politikaları ile karşılaştırılması yapılacak olursa;

Tablo 2. Yurtdışı Afet Yönetim Sisteminin Türkiye Afet Yönetim Sistemi ile Karşılaştırılması

Japonya-Kanada-Hollanda Afet Yönetim Sisteminin Ortak Özellikleri	Türkiye’de Uygulanan Afet Yönetim Sistemi
Afet yönetimi sınırları belirlenmiş ve detay bileşenleri tanımlanmış bir sistem kurgusu vardır.	Afet yönetimi sistemsel bir altyapısı olmayıp anlık olaylara çözüm bulmaya çalışan anlık müdahaleler bütünüdür.
Afet yönetimi “Afete Hazırlık” kavramı ile başlamaktadır.	Afet yönetimi daha çok afet anı ile başlamaktadır.
Afet yönetim sisteminde afet sonrası müdahalelerden çok afet öncesine hazırlık dönemine önem verilmektedir.	Türkiye’de afet öncesi hazırlık kısmı yalnızca kuramsal olarak işlenmekte olup afete hazırlık kısmı hiç yok denecek kadar cılız kalmaktadır.
Afet yönetimi erkleri sürekli çalışan ve karar alma yetkisine sahip yönetsel organlardır.	Afet yönetimi erkleri afet anında kriz masası olarak faaliyete geçip afet olayının ilk şoku atlatıldıktan sonra çalışmamaktadır.
Afet yönetimi bir planlama süreci olarak kabul edilmekte olup Ulusal Kalkınma stratejilerinden parsel bazlı plan kararlarına kadar hiyerarşik besleme sistemi ile yürütülmektedir.	Afet yönetiminde afet öncesi kavramın önemli görülmemesinden dolayı planlama disiplini ile ortak paydada buluşma oranları düşük olup hiyerarşik düzene rastlanmamaktadır.
Sistemin iskeleti geçmişte yaşanmış ve edinilmiş deneyimlerin bir düzen içerisinde veri tabanına işlenmesi ile kurulmakta olup tüm tedbirler bu verilere göre alınmaktadır.	Afet yönetim sisteminde sistemsel veri ve vakaların toplandığı ve işlendiği veri tabanı bulunmamaktadır.

Yukarıdaki tabloda verilen karşılaştırmalı analizde de belirtildiği üzere Türkiye’de yurtdışı örneklerinde görüldüğü gibi bir sistem kurgulanamamıştır. Bunun sebebi ise afet yönetim uygulamalarında planlama disiplininin yer almamasıdır. Afet yönetimi ile planlama disiplininin bir araya getirilemeyişinin sebebi ise gerek afet yönetimi gerek planlama uygulamalarının kademeli yapılarındaki eksik kalmış olan yönler olduğu düşünülmektedir. Buna örnek olarak ise ulusal stratejik planların hazırlanması sürecinde afet kavramının yeterince irdelenmediği, üst kademe planlarda oluşan bu eksikliğin alt kademe planlara inildikçe afet kavramından kopuk hazırlandığı gözlenmiştir. Ulusal stratejik planlarda yeterince afet tedbiri kararları alınmaması

bölgesel gelişim stratejilerini yönlendirici temel ilkeleri ortaya koyamamakta, bölgesel gelişim planlarında strüktürel gelişim planlarını mekâna indirici kararlar üretmemekte sonuç olarak ise üretilen nazım ve uygulama planlarında insanın yaşadığı mekânların tasarımı afet risklerinden uzak bir planlama yaklaşımı ile üretilmekte olduğu düşünülmektedir.

4. AFET YÖNETİMİNİN PLANLAMA İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ

Türkiye’de verimli bir afet yönetim sisteminin uygulanamayışının altında planlama sisteminin afet yönetim sistemi ile yeterince ilişkilendirilememesi yatmaktadır. Gerek hukuki gerek idari karmaşanın sahada işlevsel boşluk yaptığı ve afetlere karşı direncin arttırılmasına yönelik bir yol haritası benimsenememesinin sebebi olduğu görülmektedir.

Afet olayının gerçekleşmesinden önceki süreçte, afet sırasında ve sonrasında afetzedenin yaşam standartlarının afetin gerçekleşmesinden önceki haline getirilmesine kadar yaşanan zaman zarfında en fazla dokusal başkalaşıma uğrayan kentler olmaktadır. Kentlerin yerleşim geçmişlerine bakıldığında tüm dönemlerde yaşamsal kriterlere ve ekonomik kazanımlara esas olarak yer seçilmiştir. Kentin yerleşmiş olduğu bölgelerin afet riski taşıyıp taşımadığı zamanla afetlere maruz kalındıkça anlaşılmış ve afetlere karşı daha dirençli yerleşim birimleri oluşturmak için insanoğlu mücadele vermiştir. Afetler sonrasında gerek dünyada gerekse Türkiye’de taşınarak daha güvenli olduğu tahmin ve tespit edilen yeni yerleşim birimleri oluşturulmuştur. Lakin afetlerin tam olarak engellenmesi teorik olarak mümkün olsa da etkilenen unsurun insan olması her durumda riski canlı tutmaktadır. Bu kentlerin yapısal değişimi ilginç ve farklı dinamikleri barındıran bir süreçtir. Afetleri kentler için yıkım olarak algılansa da diğer taraftan bu durumu fırsata çevirmek de mümkündür. Yaşanmış afetlerden elde edilen veriler ışığında eski hataların tekrarlanmaması daha nitelikli planlama yapabilmek için fırsattır. Bu da göstermektedir ki afet ile planlama birbirlerine altlık teşkil edecek veri ve deneyimleri barındıran olgulardır.

T.C. Anayasası 56. maddesinde “*Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir*” denilmekte, 57. Madde ise devletin, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözeterek bir planlama çerçevesinde uygulama yapacağı belirtilmektedir. Tüm yasal düzenlemelerde insan odaklı temel prensip kararları alınmış olsa da Türkiye’de yaşanan afetler ile yine büyük can kayıpları ve maddi kayıplar meydana gelmekte, toplumsal etkilerinin onarılması ise yıllar sürmektedir. Bundan sonra meydana gelebilecek afetler için gerekli hukuki düzenlemelerin yapılması ile yaşanacak afetin daha hafif atlatılması sağlanacaktır.

4.1. Afet Yönetiminin Kalkınma Planları ile İlişkilendirilerek Değerlendirmesi:

Anayasamızın 166. Maddesinde “*Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayinin ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, Türkiye kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak devletin görevidir.*” denilmekte olup Kalkınma Planları devletin asli görevi olarak belirtilmiştir.

Kalkınma Planları; ulusal düzeyde hazırlanan ve öngörülen gelişim stratejilerinin birbirini tamamlayıcı bölgeler arası gelişmişlik seviyelerinin dengelenerek ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı şiar edinmiş Türkiye kaynaklarının koruma kullanma dengesi çerçevesinde planlanarak yaşam alanlarının güvenli ve sağlıklı bir zemine getirilmesini hedefleyen stratejiler bütünüdür. Kamu kuruluşları açısından idarenin bütünü çerçevesinde bir iç düzenleme işlemi olarak kabul edilen kalkınma planları, kamu kesimini bağlayan kurallar içerir (Ekiz, 2005).

Türkiye’de kalkınma planları 1960 sonrası için hazırlanmıştır. Bu dönem sonrası planlı dönem olarak adlandırılmış olup 2019 tarihine kadar Türkiye’de 10 adet kalkınma planı onaylanarak yürürlüğe konmuştur. Hazırlanan bu 10 plan için afet yönetimi özelinde incelemeler yapılarak her dönemin kalkınma planlarının afet konusundaki yaklaşımlarının değerlendirilmesi yapılmıştır. Yapılan değerlendirmelerden dokuz adet kalkınma planı için tablo üzerinde çıkarsamalar yapılmış olup Onuncu kalkınma planı ayrı bir başlık olarak sunulmuştur.

TÜRKİYE STRATEJİK KALKINMA PLANLARINDA AFET YÖNETİMİ YAKLAŞIMLARI

KALKINMA PLANI ADI	KAPSADIĞI DÖNEM	AFET YÖNETİMİNE YÖNELİK YAKLAŞIMLAR	Değerlendirme
Plansız Dönem	1960 ve Öncesini Kapsamaktadır	- Afet yönetimi veya kentleşmeye yönelik bir stratejik karar bulunmamaktadır	Sanayileşmenin ön planda tutulduğu, kentleşme ile ilgili bir stratejik bir yaklaşımın geliştirilemediği dönemdir
Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	1963 ile 1967 yıllarını kapsamaktadır	- Afet yönetimi veya kentleşmeye yönelik bir stratejik karar bulunmamaktadır	Tarım ve sanayi sektöründe planlı gelişmenin benimsendiği, nitelikli iş gücü yetiştirilmesi dönemidir.
İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	1968-1972 yıllarını kapsamaktadır	- Kentleşme politikaları sanayide çalışacak iş gücü için desteklenecek	Kentlere göçün desteklenmesi planlı kentleşme kavramını getirmiş lakin gecekondulaşma sürecinin hızlandığı gözlemlenmiştir. Hedef ithal ürünlerin yerine kendi ürünlerini tüketen toplum yapısı kurmak olduğu için afet kavramı bu süreçte düşünülmemektedir.
Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı	1973-1977 yıllarını kapsamaktadır	- Kademeli nüfus geçişlerinin sağlandığı kentleşme olgusu benimsenecek - Kentsel yığılmaların önüne geçebilmek için altyapı hizmetleri bütüncül değerlendirilecektir.	Kentleşmenin sorun yumağı haline dönüştüğü ve bu durumun imar planları marifeti ile çözüme kavuşturulması gerektiği ilkesinin benimsendiği dönemdir. Bu dönemde afet riski ve afet yönetimi konuları değerlendirilmemektedir.
Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı	1979-1983 yıllarını kapsamaktadır	- Afet yönetimi veya kentleşmeye yönelik bir stratejik karar bulunmamaktadır	İmar planlarının üst ölçek plan kararları üretilmemesinden dolayı uygulanabilirliği kısa zamanda ortadan kalkan araçlar olduğu belirtilmektedir. Planlı mekan gelişimine sektörel düzensiz yatırımlar büyük sorunlar oluşturmaktadır.
Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	1985-1989 yıllarını kapsamaktadır	- Afet yönetimi veya kentleşmeye yönelik bir stratejik karar bulunmamaktadır	Konut üretimine yönelik fonların özel sektöre teşvik olarak verilerek sektörde canlılık sağlanması hedefi konulmuştur. Ancak konut üretim standartları ve afet riski bu dönemde değerlendirilmemiştir.
Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı	1990-1994 yıllarını kapsamaktadır	- Afet yönetimi veya kentleşmeye yönelik bir stratejik karar bulunmamaktadır	Bu dönem tamamen ekonomik sorunların çözümüne yönelik kararların alındığı dönemdir. Kentleşme ve planlama yaklaşımlarına yönelik stratejik bir yaklaşım önerilmemiştir.
Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	1996-2000 yıllarını kapsamaktadır	- Afet yönetimi veya kentleşmeye yönelik bir stratejik karar bulunmamaktadır	Bu dönemde kalkınmacı devlet modeli yaklaşımı halen etkili bir şekilde plana yansıtılmaya devam edilmiştir. Lakin mekân kavramı üzerine bu plan çerçevesinde üst bir stratejik karar

			üretilmemiştir.
Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	2001-2005 yıllarını kapsamaktadır	-3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili yönetmeliklerinde yeni bir yapı kontrol sistemi ve afetlere karşı yapı dayanıklılığını sağlayacak teknik önlemleri içermek üzere revizyon çalışmaları tamamlanacaktır. -Mevcut afet mevzuatında yerel yönetimlerin görev ve sorumlulukları yeniden belirlenecektir. Yapı stokunun afetlere karşı dayanıklılığını artırıcı mühendislik hizmetlerine teşvik edilecektir.	Bu dönemde alınan kararlar yaşanan Marmara depreminin Türkiye'ye kazandırdığı afet deneyimini kentsel yaşama nasıl entegre etmesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Yapı stoklarının afet riskli olduğu belirtilmiş olup çözümüne yönelik mevcut yapıların yenilenmesi sürecinde mevzuatlarda afetlere dirençli yapılar oluşturma gayreti sergilenmiştir. 7269 sayılı kanunun günün şartlarına göre revize etme sürecinin devam ettiği belirtilmiştir
Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı	2007-2013 yıllarını kapsamaktadır	Önceki dönemlerde alınmış afet yönetimine yönelik stratejik kararların değerlendirilmesine yer verilmiş olup bu dönemi kapsayan afet yönetim uygulamalarının güçlendirilmesi için herhangi bir yaklaşım sergilenmemektedir.	Afet yönetim politikalarında yetki karmaşasına sebep olan durumların çözüme kavuşturulması için yapısal tariflerden bahsedilmiştir. Plan yapımında afet riski yüksek alanlara öncelik tanınması gibi kararlar üretilmiştir.
Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı	Üretilen politikalar ve hedefler ayrı bir başlık altında verilecektir		

Tablo 3. Kalkınma Planlarının Afet Yönü ile Değerlendirilmesi

Onuncu Beş yıllık Kalkınma Planının Afet Yönetimi Yönü Değerlendirilmesi:

Ulusal düzeyde hazırlanmış son kalkınma planı olan Onuncu Kalkınma Planı(2014-2018) hükümlerinin afet ve kentleşme olgusu için olanlarını inceleyecek olursak;

Onuncu Kalkınma Planının Yaşanılabilir Mekânlar, Sürdürülebilir Çevre Başlığına Yönelik Hedefleri:

- ✓ İnsanların yaşadığı alanların; ekonomik gelişmeleri göz ardı etmeden **afetlere karşı dayanıklı**, kültürel dokunun korunmasına yönelik kararların alınarak oluşturulması
- ✓ Ulusun bayrağı altında yaşayan her grup insanın barınma talebinin uyumlu, **yeterli, sağlıklı ve güvenilir** şekilde giderilmesi
- ✓ Dönemsel olarak kullanılıp eski popülerliğini herhangi bir sebepten yitirmiş olan **kentsel mekânların afet riski**, altyapı eksikliği ve yokluğu, mekân kalitesi düşmüş olan alanlarını yine işlevsel ve popüler hale dönüştürecek şekilde kentsel refahı yükseltmek,
- ✓ Onuncu Kalkınma Planı döneminde, kentleşme politikalarının yansımaları, nüfus artış hızı ve en önemlisi afete karşı dayanıksız yapılardan dolayı konut ihtiyacının 4 milyonun üzerinde olacağı ön görülmektedir.
- ✓ Doğaya uyumlu uygulamaların yaygınlaştırılarak çevre dostu planlama yaklaşımının önemsenmesi

Onuncu Kalkınma Planının Yaşanılabilir Mekânlar, Sürdürülebilir Çevre Başlığına Yönelik Politikalar:

- ✓ Afet riski yüksek alanlar öncelikli olmak şartıyla çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek, üretim ve ortak kullanımın önemsendiği aynı zamanda uygulandığı alanın ve mekânın marka değerini arttırıcı kentsel dönüşüm projelerine önem verilecektir.
- ✓ Kentsel dönüşüm projeleri; gelir düzeyleri farklı yurttaşların kaynaşmasına zemin hazırlayacak, kentin kültürel ve tarihi yapısı ile uyumlu kentlilerin bütünleşmesine yönelik politikaların benimsendiği stratejiler ile gerçekleştirilecektir.

- ✓ Kentsel dönüşüm projelerinde yöre halkının yaşam gelenekleri ile uyum sağlayıcı ideal alan büyüklüğü ölçütü sağlanacak olup, alanların projelendirme, uygulama, denetim ve yönetiminin tariflendiği usul ve yöntemler geliştirilecektir.
- ✓ Kentsel dönüşüm projelerinin uygulanması için gerekli finansal kaynağın kamu bütçesinden çok kendi kendini çeviren modeller kurgulanacaktır.
- ✓ Kentsel dönüşüm projelerinde inovasyona dayalı yerel ve ulusal ekonomiye katkı sağlayıcı ve asrın teknolojik gereksinimlerini barındırıp geleceğe yönelik yenilikçi fikirlerin uygulandığı projelere öncelik verilecektir.
- ✓ Düşük gelir grubu vatandaşlar öncelikli olması şartıyla konut talebinin karşılanması için gerekli tüm önlemler ve yatırımlar sağlanacak, barınma alanlarında güvenlik, afete karşı dayanıklı ve sağlıklı mekân kurgusu benimsenecektir.

Onuncu kalkınma planının hedef ve politikaları incelendiğinde mekân, çevre ve afetler ile ilgili belirlemiş olduğu stratejik kararlar görülmektedir. Alınmış olan kararlar Türkiye'deki tüm kentlerin ulusal gelişim kararları olarak kabul edilmesi beklenmektedir. Kalkınma planlarında hazırlanan imar planlarının güncelliğini koruyamamasının gerekçesi olarak üst ölçek planların üretilmemesi olduğu belirtilmektedir. Alt ölçek planlarda afet yönetimini yönlendirici kararların üretilmemesinin sebebi onuncu kalkınma planına kadar afet ve afet yönetimine yönelik stratejik kararların alınmamasındandır. Planlama afet yönü ile değerlendirildiğinde aksaklığın ilk kademededen itibaren başladığı gözlemlenmiştir. Kalkınma planlarında afet risk analizinin çok iyi yapıldığı ve buna göre temel ilkesel kararların alındığı planlar üretilerek bu kararların bölge ve çevre düzeni planlarına etkin yansıtılması için kademeli bir sistem oluşturulmalıdır.

4.2. Afet Yönetiminin Bölge Planları ile İlişkilendirilerek Değerlendirmesi:

Bölge Planı; bir bölgenin kalkınması hedefiyle, ülke ölçeğinde üretilmiş stratejik plan kararları bütünüdür. Söz konusu stratejilerin yerel düzeyde oluşacak yansımalarını düzenleyip kaynakların etkin ve sürdürülebilir kullanımını sağlayıcı kararlar bütünüdür. oluşturduğu disiplindir (Tekeli, İ., 1972)

Türkiye'de Bölge Planlarına ilişkin yapma ve yaptırma yetkisi 1985 yılında yürürlüğe alınmış olan imar kanunu dayanağı ile yapılmaktadır. Kanun'un planların hazırlanması ve yürürlüğe konulmasına ilişkin 8. Maddesi'nde "*Bölge planları; sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve alt yapıların dağılımını belirlemek üzere hazırlanacak bölge planlarını, gerekli gördüğü hallerde Devlet Planlama Teşkilatı yapar veya yaptırır*" ifadesi yer almaktadır (3194 Sayılı İmar Kanunu, 1985).

Kalkınma Bakanlığının yayınladığı B.02.1.DPT.0.10.04-91.418/3031 sayılı yazı içeriğinde bölge planlarının hazırlanması süreci ve koordinasyon sorumluluğu kalkınma ajanslarına verilmiştir. 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkındaki Kanun'da kalkınma ajansları kurulmuş olduğu bölgenin potansiyellerini ve dinamiklerini hayata geçirmek için bölge planları çerçevesinde yürütmeleri gerektiği ifade edilmiştir.

Bölge planları; kalkınma planlarının mekâna yansımaya başladığı ilk adımdır. Burada asıl olması gereken Türkiye genel stratejik gelişim planlarının bölge planları ile örtüşmesi ile başlamasıdır. Bu tür planların afet ile birlikte değerlendirilmesi ise ulusal bazda hazırlanmış afet risk haritalarının bölgesel bazda değerlendirilmesine dayanmaktadır. Örneğin ulusal ölçekte tespit edilmiş deprem bölgeleri sınıflandırılması bölgenin deprem risk katsayısını belirtmektedir. Olması muhtemel deprem bertarafı mümkün olarak kabul edilmiş en küçük deprem katsayılarına göre belirtilmiştir. Bunun en basit yaklaşımı deprem katsayısı veya deprem derecesi küçülen bölgede yapı yapım maliyeti artmaktadır (Kanlı ve Yücel, 2003).

Afet yönetiminin bölge planları ile ilişkilendirilmesinde doğal ve beşeri kaynaklı afetlere hazırlık ve risk azaltma tedbirleri bölge planı ölçeğinde alınabilmektedir.

Deprem afeti için bölgesel ölçekte alınacak tedbir bölgenin kendi içerisinde sınıflandırılmış deprem risk analizi ile tespit edildikten sonra yoğun nüfus çekecek kamusal yatırımların söz konusu alana en uzak yerleşecek şekilde düşünülmelidir. Böylelikle deprem afetinin etkisini arttıracak nüfus yoğunluğu engellenmiş, düşük nüfuslu alanlarda getirilecek mekânsal kararlar ile depreme dirençli planlama sağlanacaktır.

Sel ve su baskınları için riski yüksek alt bölgelerde yapılacak planlama ile meydana gelebilecek olumsuzluklar avantaja dönüştürülebilecektir. Örneklendirecek olunursa; önceden dere yatağı olup doğal yapısı bozulduktan sonra insanlar tarafından yerleşim alanı olarak kullanılan alanlar ıslah edilip hem tarımsal sulama alanları hem enerji üretimi için tesis alanlarına dönüştürülecektir.

Çığ ve kaya düşmesi afetlerinin potansiyel bölgeleri genellikle dik yamaçların yoğun olduğu, iklim şartlarının sert ve karasal olduğu bölgelerdir. Bu alanlar için bölge planları hazırlanırken; kentsel yerleşim alanlarını önerilmemeli, riskli görülen kırsal yerleşimlerin güvenli bölgelere taşınması sağlanmalıdır. Bu amaçla bölge planları hazırlanırken güvenli bölgeler cazibe merkezi haline getirilmelidir. Baraj patlamasının örnek verilebileceği beşeri kaynaklı afetlerde de aynı planlama stratejileri izlenmelidir.

Bölgesel gelişim stratejilerinin üretilmesinde verilerin sağlıklı ve güvenilir olması gerekmektedir. Bölgesel gelişim planları kapsadığı alanın sosyal, ekonomik ve mekânsal verilerine hakim olan bir veri tabanına sahip olma mecburiyetindedir. Veri tabanı aynı zamanda ulusal kalkınma planlarının da alt bileşenidir. Bu sebep ile bölgesel verilerin standardize edilip depolandığı bir veri tabanı mutlaka gereklidir. Bu veriler bölgesel dinamikleri ve riskleri analiz edebilme kabiliyetini inceleyen bireye sağlamalıdır. Ancak bu şekilde sağlıklı ve afet odaklı planlar üretilebilir.

4.3. Afet Yönetiminin Çevre Düzeni Planları ile İlişkilendirilerek Değerlendirmesi:

Ulusal ve Bölge Planı kararlarına uygun olarak kentsel yerleşim ve gelişim kararların sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel dinamiklere göre değerlendirilerek alınan arazi kullanım kararları bütünü olan çevre düzeni planları, yerleşim biriminin büyüklüğüne göre uygun ölçeklerde hazırlanabilmektedir. Çevre Düzeni Planı yapma ve yaptırma yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na aittir. Bu yetki 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili bakanlığa tanımlanmış ve plan yapımı için gerekli yönetmelikler mekânsal planlar yapım yönetmeliğinde belirtilmiştir. Türkiye'de bölge planları kavramının yalnızca 3194 Sayılı İmar Kanunu'nda plan kademelenmesinde geçmesi bununla birlikte böyle bir planın yürürlükte olmaması planlar arasında kopukluğa ve özellikle metropolitan kentlerde üst kademe planların alt ölçeklere indirilmesinde aksamalara neden olmaktadır. Bölgesel dengeli gelişimin sağlanması için

kalkınma ajansları görevlendirilmiş ise de bu misyonu tam anlamıyla ortaya koyacak bir plan oluşturulamamıştır. Yapılan çalışmaların genellikle tavsiye kararları ve teşvik sistemi ile yürütülüyor olması yeterince başarılı bir plan oluşturulamamasına sebep olabilmektedir.

Kalkınma (Ulusal) Planları ile alınmış kararlarının bölgesel gelişim planlarına aktarılması ve çevre düzeni planlarına sağlıklı işlenmesi Türkiye planlama sistemi için büyük önem taşımaktadır. Ulusal afet sakınım kararlarının fiziki planlara aktarıldığı ilk kademe çevre düzeni planlarıdır.

4.4. Afet Yönetiminin Yerel Planlar ile İlişkilendirilerek Değerlendirmesi:

Ulusal kalkınma planları ile başlayıp bölge planı ve çevre düzeni planları ile devam eden planlama hiyerarşisinin mekâna yansıdığı nokta yerel planlardır. Yerel planlar; doğrudan mekân kullanımını belirleyici kararları barındıran bölge ve çevre düzeni planlarına uyumlu olarak hali arazi üzerine, kadastral sınırların işlendiği arazi parçalarının kullanım kararlarının ölçeksel farklılıklara göre detaylandırıldığı ve parsel bazlı uygulamalara kadar kararların getirildiği fiziki çevrenin en yoğun belirleyici olduğu plan türlerine denir (Kanlı ve Yücel, 2003).

Planlama kavramı sadece mekana şekil veren bir eylem olarak algılanmamalı, konutun yapı sınıfına ve tipolojisine kadar indirgenmediği kararlar bütününcü ancak sağlıklı bir planlama sistemi ile sağlanabileceğinin farkına varılmalıdır. Afetlerin yıkıcı etkilerinin ortadan kaldırılması için yapılacak sağlıklı analiz çalışmalarının arazi kullanımına doğru yansıtılması ile sağlanabileceği bilinen bir gerçektir. Sağlıklı analiz çalışması; planlamaya altlık teşkil edecek olan mekânsal sınırları, bu sınırlar dahilinde neler yapılabileceğini ve nelerin yapılamayacağını ortaya koymalıdır. Planlama yapılırken bölgeleme kavramı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu kavram ilk olarak 3194 sayılı imar kanununun 3. Maddesinde “ *Herhangi bir saha, her ölçekteki plan esaslarına, bulunduğu bölgenin şartlarına ve yönetmelik hükümlerine aykırı maksatlar için kullanılamaz.*” denilerek plan ve yönetmelik ile bölgelemeyi ilişkilendirmiştir. Türkiye’de hazırlanan fiziki planlarda bölgeleme kavramı nazım planlar ile sağlanmaktadır. Tam bu noktada hazırlanmış olan analizlerin sahaya doğru aktarılması ve insan unsurunun afetlerden etkilenişinin önüne geçilmesi için afet sakınım bölgeleri

oluşturulabilmektedir. Bu sınırlayıcılığın üst ölçeklerde belirlenmesi gerektiği ve söz konusu alanlara yönelik hukuki altyapının ve yönetmeliklerin oluşturulması gerektiği Şengezer ve Kansu 2001 yılı “Kapsamlı Afet Yönetimi” kitabında belirtilmektedir. Yine aynı kaynakta afet riskinin azaltılmasına yönelik tedbirlerin doğrudan imar planları ile alınabileceği, alınacak plan kararları ile afet sonrası zincirleme afet vakalarında hasarın azaltılabileceği ve afet sonrası arama kurtarma faaliyetlerini kolaylaştırılabileceği belirtilmiştir.

İmar planları marifeti ile yapıların yoğunluğunun fazla olduğu bölgelerin önüne geçilebilmekte ve fiziki çevrenin oluşmasındaki yapı tipolojisi bu aşamada ortaya konmaktadır. Nazım imar planlarında öngörülen yapı yoğunluğu kararlarına bağlı kalınarak aynı yoğunluğa denk gelecek yapı tipleri, kat adetleri ve yapı düzenleri plancı marifeti ile sağlanmaktadır. Bu aşamada en fazla dikkat edilen husus fiziki çevreden eşit faydalanma kısmı olmaktadır. Bu noktada yapı düzeni ve kat adetlerinin belirlenmesinde mikro bölgelemeli çalışmalar büyük bir öneme sahiptir. Bu yöntem ile ekonomik ve afete karşı dayanıklı kentlerin oluşturulması mümkün olmaktadır. Kentsel dokuların çeşitlendirilmesi aynı yoğunluk kararında mümkün olup plancının arazi için yapılmış olan çalışmaları doğru irdeleyip kararlar üretmesi ile sağlanmaktadır. Taban alanı kat sayısı ve kat alanı kat sayısı kullanımları bu noktada devreye girmekte kat adedi ile ilişkilendirme başlamaktadır. Hangi yapı düzeninin ve kat adedinin kente uygun olduğunu belirlerken afet faktörünü de bu sürece dahil etmek yerel planların afet riskine karşı üstlenmiş olduğu misyonu yerine getirmede yeterli olacaktır.

5. AFET YÖNETİMİNİN PLANLAMA İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİNDE KULLANILACAK YÖNTEM VE AFET YÖNETİM SİSTEMİNİN SAMSAT(ADİYAMAN) İLÇESİNDE PLANLAMA İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ

5.1. Afet Yönetiminin Planlama ile İlişkilendirilmesinde Kullanılacak Yöntem

Afet yönetim sistemi planlama ile ilişkilendirirken; üç ana başlıkta değerlendirme yaparak sonuca gidilecektir.

- I. Mevzuat Çerçevesinde Değerlendirilmesi**
- II. Uygulama Yönü İle Değerlendirme**
- III. Değerlendirmeler Neticesinde Model Önerisi**

Mevzuat Çerçevesinde Değerlendirme:

Türkiye’de afet yönetimi ve bileşenleri tezin önceki bölümlerinde detaylı olarak incelenmiştir. Bu bölümde afet yönetiminin planlama ile ilişkilendirilmesinde öncelikle Türkiye’deki planlama sisteminin bileşenleri tanımlanacak, afet yönetimi ile olan ilişkilerinin mevcut durumu oluşturulan hukuksal çerçevede değerlendirilecektir. Yapılan değerlendirmelerde hazırlanan ve uygulamada olan kanunlardan alıntılar yapılarak sisteme planın ne kadar bütünleşmiş olduğu üzerinde durulacaktır. Plan kademelerinin her noktasında afet ile olan noktaları mercek altına alınıp yapılan uygulamaların yeterliliği konusunda mevzuatın getirdiği yaptırımlar çerçevesinde inceleme yapılacaktır. Ulusal kalkınma planlarından başlayıp yerel plana kadar ki plan kademelerinin afet yönetimi ile olan bağlantılarına önem verilerek değerlendirme bu yönüyle tamamlanacaktır. Bu değerlendirme ile mevzuat açısından olması gerekenlerin neler olduğunun tespiti yapıp önerilecek olan modelin hukuki altyapısı oluşturulacaktır.

Uygulama Yönü İle Değerlendirme:

Afet yönetiminin bir diğer tarafı ise sahada uygulama kısmıdır. Afet yönetiminin uygulama yönü yakın tarihte doğal bir afete maruz kalmış olan Adıyaman’ın Samsat ilçesinde değerlendirilecektir. Samsat ilçesinin genel tarihi, demografik yapısı ve kentleşme tarihi üzerinde durulup çalışma alanı tanımlandıktan sonra ilçede meydana gelen doğal afetlerin geçmişi incelenerek afet risk analizi oluşturulacaktır. Daha sonra

ilçenin yaşamış olduğu son afetler olan 2 Mart 2017 ve 24 Nisan 2018 tarihli depremlerin ilçede meydana getirdiği hasar ve sonrasında yapılan çalışmalar değerlendirilecektir. Çalışmalarda planlama yönü en ağırlıklı incelenecek kısım olacaktır. Planlama boyutunda mevzuat açısından çıkan sorunların neler olduğu tespit edilecek, planlama hiyerarşisi esasına göre Samsat ilçesinde planlar değerlendirilip afet açısından neler yapıldığı ve neler yapılmadığı çıkarsaması yapılacaktır. Saha çalışmasında planlama yönü ile değerlendirilmesine paralel olarak afete maruz kalmış kişiler ile anket çalışması yapılarak halkın beklentileri tespit edilecektir.

Değerlendirmeler Neticesinde Model Önerisi

Çalışmanın başında afet yönetim sistemi kapsamı anlatılırken sonuç kısmında afete karşı dirençli, sürdürülebilir bir afet yönetim sistem modeli önerilecektir.

5.2. Afet Yönetim Sisteminin Samsat İlçesinde Planlama ile İlişkilendirilmesi

5.2.1. Samsat ilçesinin genel özellikleri:

Samsat kent coğrafyası:

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin kuzeybatı kesiminde bulunan Adıyaman iline bağlı bir ilçe olan Samsat, Atatürk Barajı'na doğru bir yarımada şeklinde uzanmaktadır. Samsat İlçesi kuzeydoğuda Kahta İlçesi, kuzeybatı ve batıda Adıyaman Merkez İlçe, güney ve doğuda ise Atatürk Barajı ile çevrilidir. Yüzölçümü 338 km² olan ilçenin denizden yüksekliği 610 metredir. Samsat İlçesi, ilçe merkezi dışında 16 köyden oluşmaktadır. Samsat İlçesi'ne ulaşım ise karayolu ve havayolu ile sağlanabilmektedir. Yerleşmeye ulaşımında ana karayolu hattı D-360 karayoludur. Samsat İlçesine ulaşım, Adıyaman İl Merkezi'nden yaklaşık 20 km sonra güneye ayrılan, D-360 karayoluna bağlanarak ilin güneyine doğru uzanan karayolu ile sağlanmaktadır.

Samsat İlçesi, yüksekliği güneye doğru azalan bir ova durumundadır. Yerleşme doğuda Atatürk Baraj Gölü ile sınırlanmakta olup, ilçenin büyük bölümü %0 ile % 5 arası eğimli alanlardan oluşmaktadır. Hâlihazır harita alanı içerisinde %30 üzeri eğimli alanlar bulunmamaktadır. Yerleşmenin hâlihazır harita sınırları içerisinde yapılan eğim analizine göre %0 ile %5 arası eğimli alanlar toplam alanın %65,81'ini, %5 ile %10

arası eğimli alanlar %28,76'sını, %10 ile% 20 arası eğimli alanlar %5,14'ünü, %20ile %030 arası eğimli alanlar ise %0,29'unu oluşturmaktadır.

Samsat İlçesi'nin iklimi tam karasal iklim karakteristiğini yansıtmaktadır. Ancak son yıllarda Atatürk Baraj Gölü nedeniyle nem oranı nispeten artmıştır.(Samsat Kaymakamlığı, www.samsat.gov.tr, Erişim tarihi 01.03. 2018)

Samsat demografik yapısı:

Eski adı Samusata - Sumaysat olan Samsat yörenin en eski yerleşim birimlerinden biridir. Bazı tarihi kaynaklar Samsat'ın M.Ö 6000 li yıllarda Orta Asya'dan gelen bir türk kavimi olan Prohititlerce kurulduğunu yazmaktadır. Türkiye'nin en önemli akarsularından biri olan Fırat nehrinin geçilmesi için en uygun topografik yapıya sahip olan Samsat bu özelliğinden dolayı tarih boyunca çok önemli bir yerleşim alanı olarak kalmıştır. (www.samsat.gov.tr, [Erişim Tarihi 01.03.2018])

Yerleşimin çok eski dönemlere yaslanan tarihi, üzerinde farklı medeniyetlerin yaşamış olması dönemseller olarak farklı isimler ile anılmasına sebep olmuştur. Sümerler medeniyetinin hüküm sürdüğü dönemde Semizata adı ile anılan Samsat'ın demir çağında Hitit Krallığının başkentliğini yaptığı tarihi kaynaklarda belirtilmektedir. Samsat'ın bulunduğu bölge M.Ö. 700 lü yıllarda Asurluların hüküm sürdüğü dönem olarak bilinmekte olup Asur kralı II. Sargon tarafından ele geçirilmiştir. Asur döneminde krallığın bir eyaleti olarak varlığını devam ettirmiş olan Samsat bu dönemde de önemli bir yerleşim alanı olarak kullanılmıştır. Asurların yaklaşık bir asırlık hükümdarlığı sonrasında bölge Babil krallığınca idare edilmeye başlamıştır. Sonrasında ise sırasıyla Medlerin, Perslerin (M.Ö. 553), Makedonya Krallığının (M.Ö. 333) ve Selevkosların zapt ettiği Samsat bölgesi farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Samsat asıl önemini M.Ö. 69 lu yıllarda Kommagene Krallığının yöreyi ele geçirmesi ile kazanmıştır. Kommagene krallığının yöneticileri tarafından mevsimlik olarak kralın kaldığı yer olarak kullanılan Samsat yaklaşık 150 yıl boyunca bu medeniyetin ev sahipliğini yapmıştır. Kommagene krallığının Romalılar ile yaptığı savaş sonrasında yenilmesi ile Samsat bir Roma kenti olarak varlığını sürdürmüştür. Romalılar bilime önem vermiş medeniyetler arasında olmasından dolayı bölge bir bilim eyaleti haline gelmiştir. Ünlü bilgin ve felsefeci olan Lukianus bu dönemde Samsat'ta doğmuştur. Bu dönemlerde bulunmuş olduğu konum sebebi ile tüm medeniyetlerin ilgisini çeken yerleşim alanı sürekli el değiştirerek tarihteki kalıtsal hazinesini zenginleştirmeye

devam etmiştir. Arapların güçlü olduğu dönemlerde şehir araplar tarafından zapt edilmiştir. Samsat'a Hz. Ömer zamanında Şimşat, Şümişat denmiştir. 1085'te Melikşah 1114'de Zenginler 1180'de Selahattin Eyyubi 1203'de Anadolu Selçuklularından Rüknettin Süleyman Samsat'a hâkim olmuştur. 1237'de Harzemşahlar tarafından yağma edilen Samsat 1240'da Moğol İmparatoru Hülagü Han tarafından sonrada Dulkadiroğulları tarafından istila edilir. 1392'de Yıldırım Beyazıt tarafından Osmanlı devletine bağlanmıştır. 1401'de Timur tarafından tahrip edilir. 1516'da Yavuz Sultan Selim tarafından tekrar Osmanlılara katılmıştır. Osmanlı yönetiminde eski önemini kaybeder ve sancak merkezi olmuştur. Gittikçe küçülen Samsat, Cumhuriyetin kurulmasıyla bucak merkezi olmuştur, 1960'da ilçe merkezi haline gelmiş ve Adıyaman iline bağlanmıştır. (www.samsat.gov.tr, [Erişim Tarihi 01.03.2018])

1986 ile 1989 yılları arasında Atatürk Baraj göletinin oluşması ise ilçe bugün ki yerine taşınmış ve izlenmiş devlet politikaları ile bazı yerleşim birimleri başka il ve bölgelere yer temin etmek sureti ile göç ettirilmiştir. Cumhuriyet döneminden bu yana nüfusunda anlamlı değişim görülmeyen Samsat'ın nüfus değişim tablosu incelenecek olursa;

Tablo 4. Samsat İlçe Nüfusunun Yıllara Göre Değişimi

Yıllar	Kır Nüfusu	Kent Nüfusu	Toplam	Statü
1960	6610	1087	7697	İLÇE
1965	6697	1222	7919	
1970	6568	1569	8137	
1975	6892	2083	8975	
1980	5031	2214	9974	
1985	8703	2643	11346	
1990	8993	2458	11451	
2000	6298	3534	12541	
2007	6568	3788	10356	
2010	6860	3012	9872	
2015	5330	2860	8190	
2017	5339	2191	7530	
2018	5819	2074	7893	

(www.tuik.gov.tr., [Erişim Tarihi: 24.06.2018])

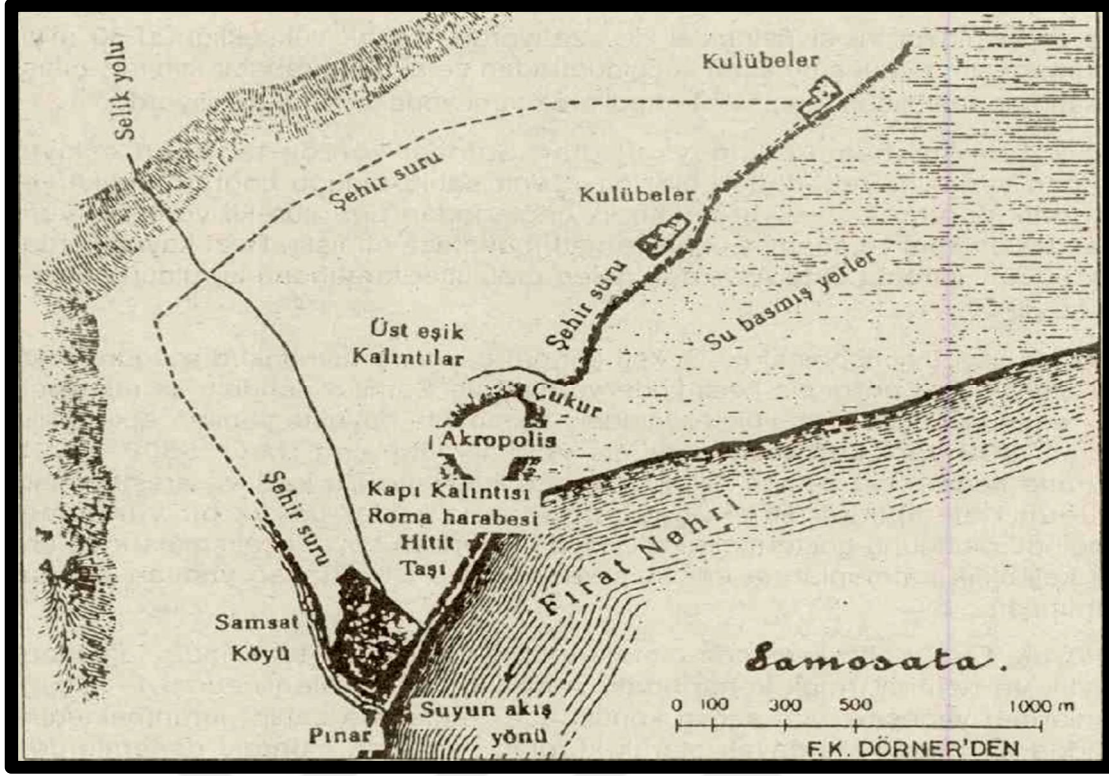
Samsat Kentleşme Süreci:

Samsat kenti tarihi sürecinde bu yörede hüküm sürmüş birçok kavim ve topluluğa göre farklı isimler almış ise de birbirine yakın ses benzerlikleri ile telaffuz edilerek bugün ki ismi ile günümüze ulaşmıştır. Samsat'ın adının anlamı konusunda net

bir bilgi olmamak ile birlikte Kommagene Kralı Samos'un kurduğu şehri kralın isminden esinlenerek belirlendiği ve o dönemde Samosata olarak bilindiği kaynaklarca ifade edilmektedir. Kentin ismi Süryanice güneş anlamına geldiği tespit edilmiştir. Bahsedildiği gibi kent 2000 yılı aşmış bir geçmişe sahip olmasının altında Türkiye'nin sahip olduğu önemli deniz ve karayolu kavşağında bulunması ve sahip olduğu zengin su kaynakları sebebi ile gerek tarım gerek ticaretin yapıldığı stratejik bir konumda olması yatmaktadır.

Adıyaman-Urfa yöresinde yapılan bilimsel araştırmalar ve kazılar bu yörenin paleolitik dönemden beri yoğun kullanıldığını göstermektedir. Bu çalışmalarda de Samsat yerleşim birimi çevresinde kanıtlara rastlanması kentin kadim bir yerleşim birimi olduğunu göstermektedir. İlk çağlarda yerleşim yeri olarak seçilen yer mutlaka bir su kaynağı çevresi olmuştur. Bunun sebebi ise o alandaki dere, ırmak veya gölün tarıma elverişli alanlara destek veriyor olmasıdır. Yerleşim bir doğal veya insan kaynaklı bir afet sonucunda oturulamaz hale geldiğinde eğer gidilecek daha uygun bir alan bulunamamış ise kerpiçten yapılmış evler kolaylıkla düzleştirilip yerine yenileri inşa edilmiştir. Bu süreç tekrarlandıkça höyükler oluşmuş, kentin yerleşim yeri yükselmiştir. Bu durumun yerleşim biriminin serin olmasını ve haşerele için kolay yaşam alanı bulunmamasını sağlamıştır. Böylece tarih öncesinde bugüne kadar yaşamış olan medeniyetler kültür katmanı meydana getirmiş büyük tepeler oluşturmuştur. Tepeler yükseldikçe yerleşim alanı küçülmüş ve araçlar ile hayvanların ilerlemesi zorlaşınca alanlar terkedilerek yeni yerleşim yerlerine gidilmiştir. Kentin bahsedilen tüm özellikleri taşıyan coğrafi yapısı ve topografik durumu tarihin ilk çağlarından beri yerleşim alanı olarak kullanıldığını göstermektedir (Mahalli İdareler Dergisi, 1995).

Kâhta Çayı ile Göksu Çayı arasındaki düzlüğün Fırat Nehri kıyısına kadar ki en geniş kısmına sahip olan Samsat kentinin ilk yerleşim kısmın teşkil eden yaklaşık 50 m. yüksekliğindeki Samosata höyüğünde yapılan kazılarda 30 yapı katı tespit edilmiş Kalkolitik çağ (M.Ö. 5500-3000) kültürüne açıklık getirilmiştir. Bu kazılar Kalkolitik çağdan Roma dönemine kadar kentin çok büyük bir yerleşim birimi olduğunu bizlere göstermektedir. Höyükte yapılan sondaj çalışmalarında en altta kalkolitik çağ kalıntıları en üstte ise Orta çağ yapıları tespit edilmiştir

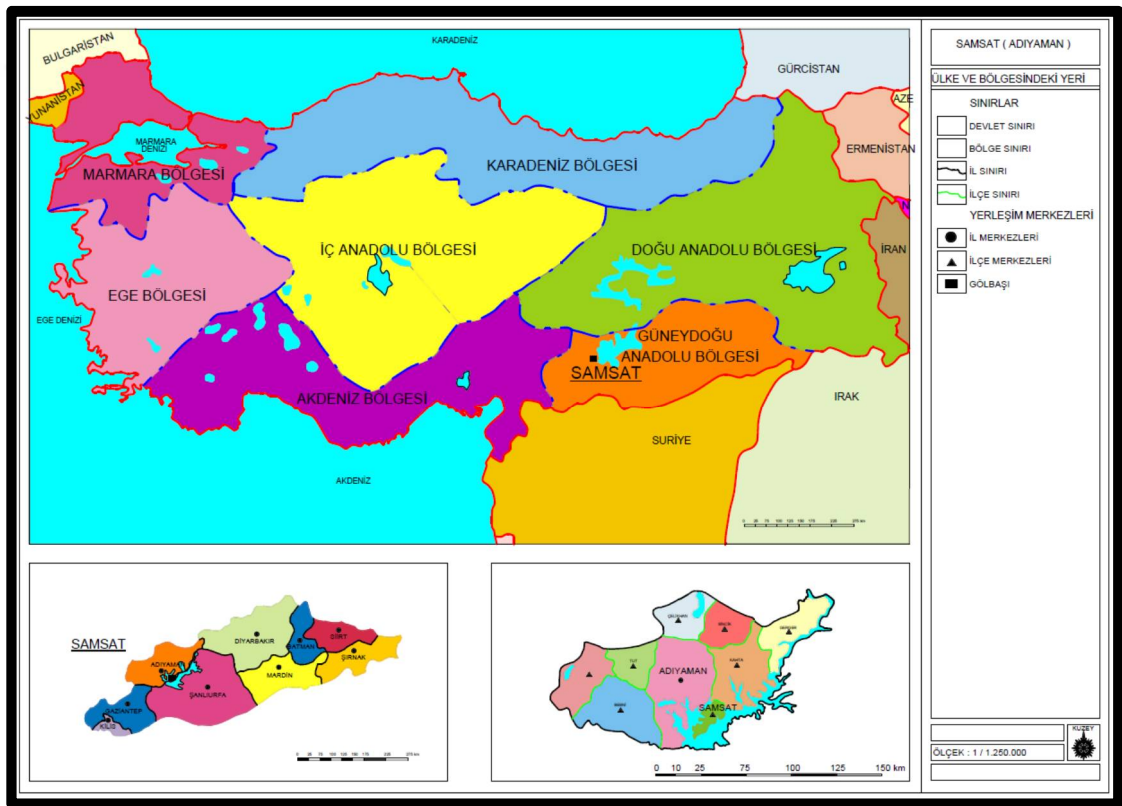

Harita 3. Eski Samsat Yerleşim Haritası

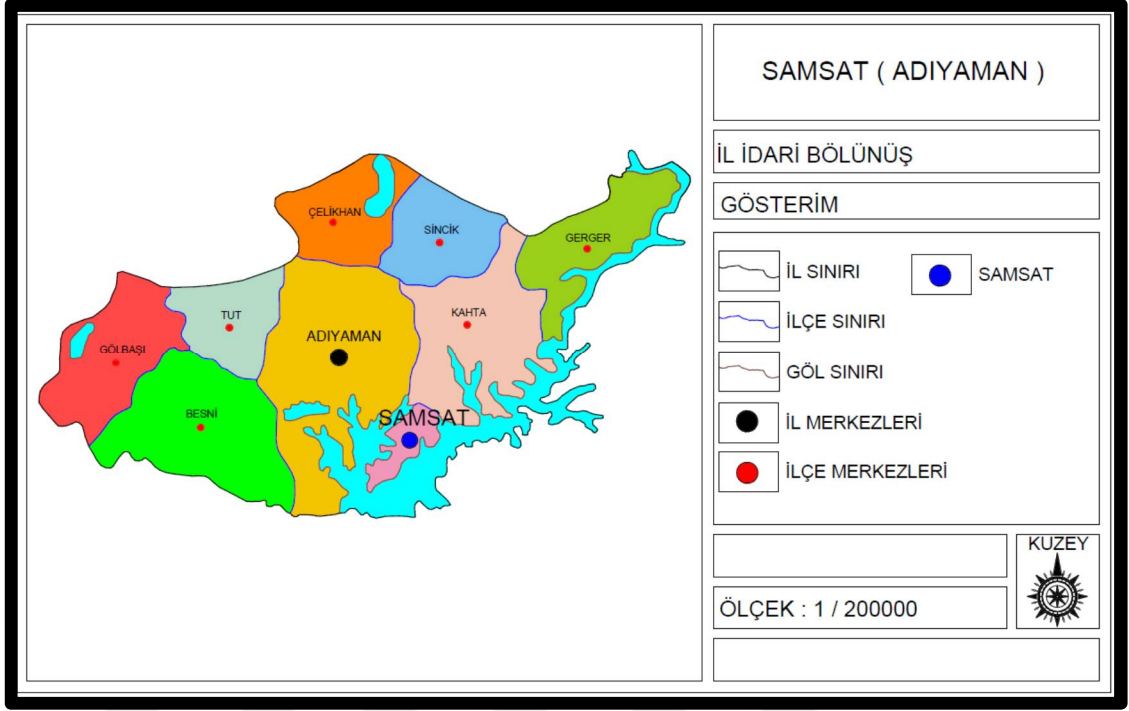
(Döner, 1966)

Kentin yazılı tarihi Anadolu'nun genel yazılı tarihi başlangıcı olan M.Ö. 2000 den başlar. Bu dönemde ticaret yolu kavşağı olması sebebi ile kent Asur ticaret yolunun önemli durak noktalarından ve pazarlarından ve pazarlarından. Yazılı kaynaklara göre yörenin ilk kurulan medeniyeti Hititlerdir. Eski Samsat tam bir sınır bölgesi olması sebebi ile M.Ö. 2000 ile M.Ö. 1000 yılları arasında Hititler, Hurriler ve Mitanniler arasında sık sık el değiştirmiştir.(Sucu, M. 1975) Samsat eski tarihi için bulunan ilk kalıntı M.Ö. 1000 yıllarında Hititlere ait hiyeroglif bir kabartmadır. Bu kitabe günümüzde metin olarak okunamasa da o dönemde meskun bir alan olduğunu kabul etmek araştırmalara karşı bir tutum olmayacaktır.(Demirkent, 1993) Eski Samsat tarihi gelişimi hep önemli kırılmalara sahne olmuş ve konumu sebebi ile gözde yerleşim alanı olarak değerlendirilmiştir. Hititlerden günümüze birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, Anadolu Selçuklular döneminde uç beyliği, Osmanlı döneminde Sancak beyliği yapmış olmasına rağmen yakın tarihte önemini yitirerek 1960lı yıllara kadar nahiye olarak statüsünü sürdürmüştür. Geçmişte korunma amacıyla yüksek tepelere yerleşmiş olan kentler bu endişenin ortadan kalkmasıyla yamaçlar ve ovalara doğru taşınmaya başlamıştır. Bunun altında genelde ekonomik sebepler yatmaktadır ve bu neden ile

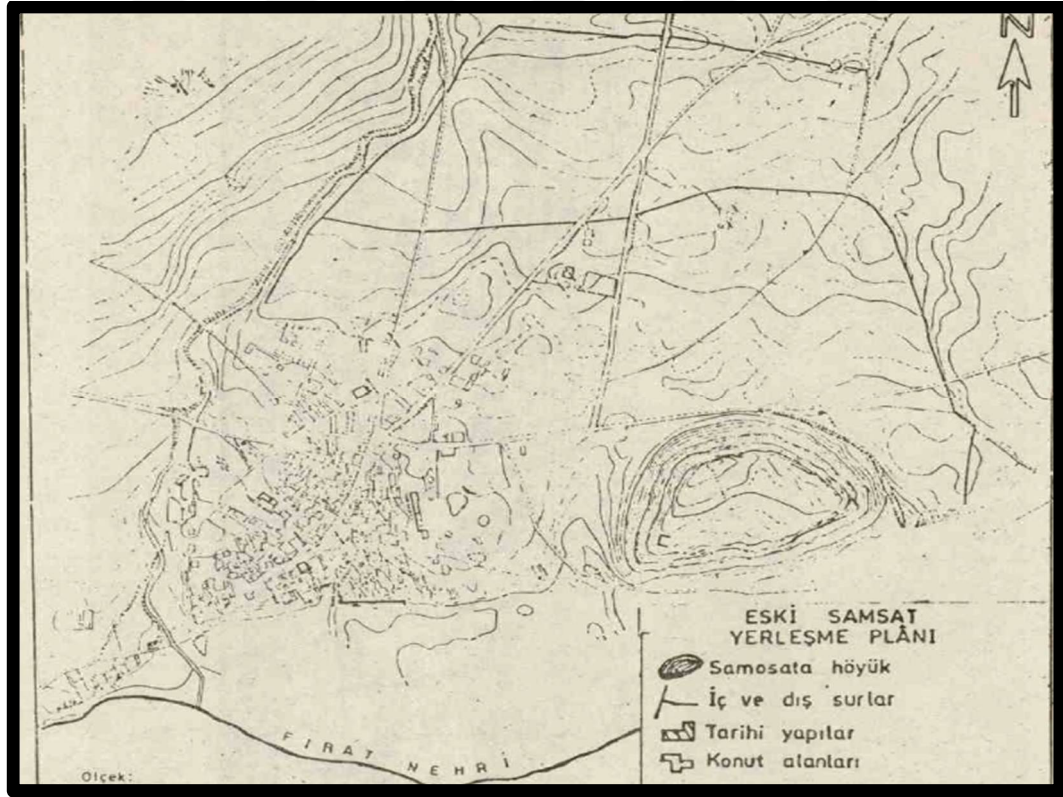
kentler tarihi süreçlerinde sık sık yer değiştirmişlerdir. Bir dönemin önemli ulaşım aksları üzerinde bulunan kentler başka bir dönemde önemini yitirmekte buna paralel olarak kentler de durumunu değerlendirerek konumlarını yeni düzene göre değiştirmektedir. Bazen bu yer değiştirme süreci bir alüvyonlaşma veya su seviyesinin değişkenliği ile mecburi olarak meydana gelmektedir. Bu bahsettiğimiz husus genelde doğal yollardan meydana gelen sonuçlar olmasına rağmen Samsat İlçesinde beşeri müdahale ile Fırat Nehrinin önüne inşa edilen Atatürk Barajı göletinin su toplamaya başlaması ve ilçenin su havzasında kalması sebebi ile yaşanmıştır

Harita 4. Samsat İlçesinin Ülke ve Bölge Lokasyon Haritası
(Samsat Revizyon İmar Planı Araştırma Raporu, Udar Planlama, 2018)

Harita 5. Adiyaman İli İdari Bölünüş Haritası
(Samsat Revizyon İmar Planı Araştırma Raporu, Udar Planlama, 2018)

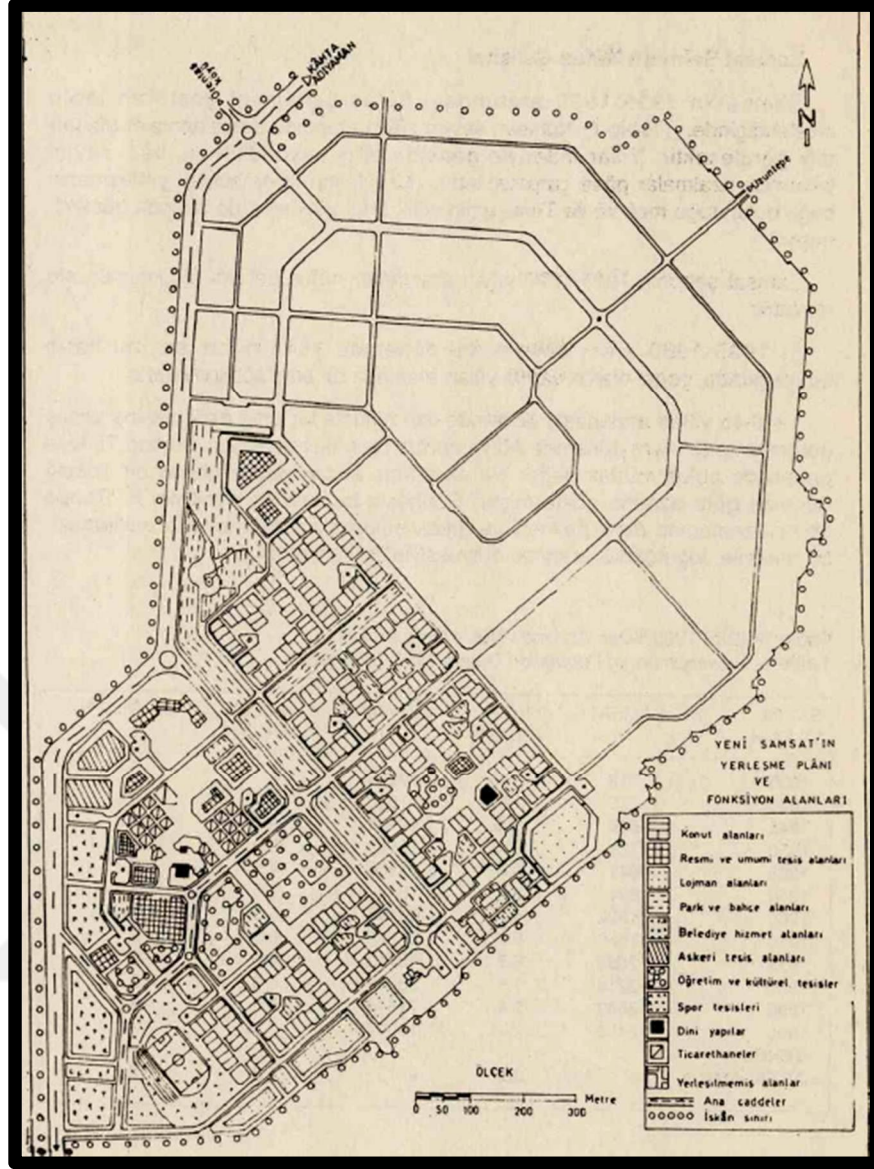

Harita 6. Eski Samsat Yerleşim Planı
(Serdaroğlu, Ü., 1977)

Harita-6'de görüldüğü gibi Fırat Nehrinin kıyısında yerleşilen kentin ilk yerleşim alanı olan höyüğün batı ve kuzeybatısına doğru kent taşınmış lakin ana yerleşim biriminden hiçbir zaman bugün ki kadar kopmamıştır. 420 rakımlı Eski Samsat şehri 05.03.1988 tarihinde tahliye kararı alınarak boşaltılmış ve 21.04.1988 yılında bugünkü yerine 3433 sayılı kanun ile nakli kararlaştırılmıştır.

Eski Samsat'ın yeni yerinin tespit çalışmaları sonucunda mevcut yerleşimin 10 km kuzeyinde Örentaş ile Bağarası köyü sınırlarında kalan yaklaşık 100 hektarlık düzlük alana nakline karar verilmiş ve altyapı çalışmaları başlatılmıştır. Suyun yükselme hızı göz önünde bulundurulduğu hızlı davranılması gerektiği görülmüştür. Bu sebep ile hükümetin çıkardığı kanun ile belde halkına kamulaştırma bedelleri ödenmiş, ucuz arsa temini sağlanmış ve hatta tahliye esnasında kamu araçları halkın hizmetine sunulmuş ve bu süreç tamamlanmaya gayret edilmiştir. Yalnızca kent merkezi değil köylerin de sular altında kalması ile halkın bir kısmı başta Adıyaman, Adana, Mersin il merkezleri olmak üzere Kahta ve Gölbaşı ilçelerine de büyük oranda göç vermiştir.

Yeni Samsat taşıma işlemi sonrasında tamamen modern bir kent görünümünü almıştır. Gerek ulaşım altyapısı gerek ise sosyo-kültürel altyapısıyla Türkiye'nin en nizami yerleşim yerlerinden biri haline gelmiştir.

Harita 7. Yeni Samsat 1988 İlk İmar Planı

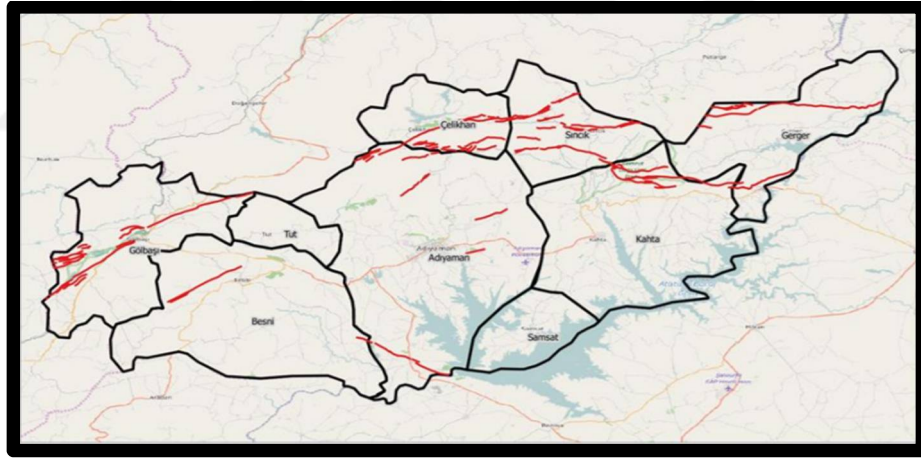
(Samsat Belediyesi, 2018)

5.2.2. Samsat ilçesi ve yakın çevresindeki afet riskleri ve yaşanmış afetler:

Ulusal düzeyde değerlendirmek gerekirse yaşamış olduğumuz coğrafya afetlere maruz kalma yönünden oldukça şanssız bir coğrafyadır. Bu coğrafyada insan ögesini etkileyen afetlerin başında etkilediği alan ve insan ölçeği ile depremler gelmektedir. Depremler diğer afetler gibi önceden tespit edilmesi bugünün teknolojisi ile mümkün olmamak ile birlikte risk faktörü diğer doğal afetlere nazaran çok yüksektir. Bu olgunun yanı sıra sahip olduğu tektonik yapısı nedeniyle Türkiye’de yıkıcı etkisi büyük olan ve riskli büyüklükte depremler meydana gelmektedir. Bu depremler insanı ve insanın

yaşadığı mekânları tahrip etmekte gerek sosyal gerekse ekonomik anlamda çok ciddi zarar vermektedir. Depremden oluşan zararların bertarafı için birçok çalışma yapılmakta, farklı mesleki disiplinler bu konuya eğilmektedir.

AFAD Başkanlığı'nın yayınladığı son deprem tehlike haritasına göre Türkiye'nin büyük bir bölümü birinci derece deprem kuşağında kalmakta olup diğer alanlarda ise sel, kaya düşmesi, heyelan gibi afet risklerine maruz bölgelerde de bulunmaktadır. Kümülatif değerlendirildiğinde Türkiye topraklarının %98'i afet riskli alanlardan oluşmaktadır.(AFAD Başkanlığı, 2018) Son yıllarda insan hayatını olumsuz etkileyen afetlerin başında deprem gelmekte ve bu olayın yakın zamanda sık yaşandığı bölgelerden olan Adıyaman ilinin deprem tehlikesi ise önemli bir gündem oluşturmaktadır. Sahip olduğu jeolojik yapı bakımından Türkiye'de önemli depremlerin meydana geldiği alanlardan biri olan Adıyaman ili ve ilçelerinin deprem tehlikesi hala devam etmektedir.

Harita 8. Adıyaman İl Sınırlarında Bulunan Diri Faylar Haritası

(MTA, 2018)

Adıyaman il sınırlarından geçen diri faylar değerlendirildiğinde ilin kuzey kısmında yoğun aktif faylar bulunmaktadır. Bu ayalardan en aktifi olan Doğu Anadolu Fayı Adıyaman İlinin kuzey kısmını 1. dereceden içine almakta güney kısmını ise 2. derece deprem kuşağı olarak etkilemektedir. Bu fay zonu üzerinde yaşanmış tarihsel süreçte tespit edilen depremler;

Tablo 5. Adıyaman'ın Etkilendiği Fay Zonunda Yaşanmış Büyük Depremler

Tarih	Büyüklik (Ms)	Kırık uzunluğu(km)	Kayma(cm)	Kırılan Segment
1114	7,8	Tespit Edilemedi	Tespit Edilemedi	Gölbaşı-Türkoğlu
1513	7,4			Gölbaşı-Türkoğlu
1544	6,7			K.Maraş
29 Mayıs 1789	7,0			Palu Doğusu
13 Ağustos 1822	7,5	140	500	Hatay Doğusu
12 Mayıs 1866	7,2	45	424	Karlıova
3 Nisan 1872	7,2	34	313	Türkoğlu-Hatay
3 Mayıs 1874	7,1	45	177	Palu-Hazar
27 Mart 1875	6,7	20	181	Hazar-Sincik
2 Mart 1893	7,1	54	267	Çelikhan-Gölbaşı
4 Aralık 1905	6,8	38	252	Hazar-Sincik
22 Mayıs 1971	6,8	38	60	Karlıova-Bingöl

(www.mta.gov.tr, [Erişim Tarihi 12.03.2017])

Tablo 6. Adıyaman Merkez ve İlçeleri Deprem Bölgeleri Sınıflandırması

Yerleşim Birimi	Deprem Bölgesi	Yerleşim Birimi	Deprem Bölgesi
Merkez(Adıyaman)	2	Sincik	1
Besni	2	Tut	1
Çelikhan	1		
Gerger	1		
Gölbaşı	1		
Kahta	2		
Samsat	2		

(www.deprem.gov.tr,[Erişim tarihi 12.03.2017])

Doğu Anadolu fay zonu, Adıyaman il merkezinin yaklaşık 60 km kuzeyinden kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu olarak geçmekte olup Adıyaman ili ve çevresi için önemli ölçüde deprem risk potansiyeli taşımaktadır. Yapılan kaynak taramalarında deprem büyüklüğü 5 ve üzerinde olan vakalar sonucunda Adıyaman'ın Gölbaşı ilçesinde 1985 yılında meydana gelen ve merkez üssü Karabahşılı Köyü olan depremde köye oturulmaz raporu verilerek taşınması için ilçe merkezine afet konutu inşa edilerek taşıma işlemi gerçekleştirilmiştir. Son olarak ise Samsat İlçesinde 2 Mart 2017 ve 24 Nisan 2018 yıllarında yaşanan 5,5 ve 5,1 büyüklüğünde iki deprem ile ilçe merkezi %80 oranında ağır hasarlı hale dönüşmüştür.

5.2.3. Samsat ilçesinde yaşanan depremler sonrası uygulanan afet yönetim politikaları ve deprem Sonrası ilçe bütününde yapılan çalışmalar

Samsat (Adıyaman) ilçesinde 2 Mart 2017 tarihinde yaşanan 5,5 büyüklüğünde deprem ve 24 Nisan 2018 yılında yaşanan 5,1 büyüklüğündeki ikinci deprem sonrasında ilçe merkezinde can kaybı yaşanmamış ancak depremler ilçe merkezi ve köylerinde büyük tahribat meydana getirmiştir. Afet esnasında başlayıp afetten etkilenmiş insanların vakadan önceki yaşam standartlarına ve hatta daha iyi şartlara ulaşması için yapılan müdahaleler yürürlükte bulunan kanunlar çerçevesinde yapılmaktadır. Bu kapsamda yapılan çalışmaları afet yönetim sistemimizin temelini oluşturan 7269 sayılı kanunun afet sonrası iş ve işlemler detaylarına göre önceki bölümde incelenmiştir.

Afet yönetim süreçlerinin doğru yönetilmesi için ulusal düzeyde sistem arayışı devam ederken afet sonrası yapılan çalışmaları ve koordinasyonunu nasıl sağlayacağımız konusu her şeyden çok önemsenmektedir. Ulusal düzeyde hazırlanarak 03.01.2014 tarihinde resmi gazetede yayımlanıp yürürlüğe giren Türkiye Afet Müdahale Planı her afet sonrası uygulamaya konulmaya çalışılmaktadır. TAMP'ın afetler sonrası devreye alınması ve kaos ortamı atlatıldıktan sonra durağan hale gelmesi sistemin işlevselliğini zayıflatmaktadır. Bu sistem ışığında Samsat depremine de müdahaleler yapılmıştır. Yapılan müdahaleler başlıklar halinde değerlendirilecektir.

İlk Yardım ve Geçici Barınma Alanlarının Oluşturulması:

02.03.2017 tarihinde meydana gelen depremden sonra ilçede ilk yardım ve acil müdahale kapsamında yapıları hasar almış olan kişilerin enkazdan kurtarılması ve güvenli geçici barınma alanlarına geçişini sağlanmıştır. Valilik bünyesinde kurulan birim afetzedelere 804 adet yaşam konteyneri, 49 adet tuvalet ve 10 adet duş konteyneri olmak üzere toplam 863 adet konteyner kurulumu yapmıştır. Valilik ekipleri 804 adet konteynerden 765'ini Samsat İlçe merkezine, 39 adetinin ise Samsat Köylerine kurmuştur (Adıyaman İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, 2019).

Resim 1. Samsat İlçe Merkezi Geçici Barınma Alanları

(Samsat 2018 Revizyon İmar Planı Analiz Çalışması, Udar Planlama, 2018)

Hasar Tespiti ve Hak Sahipliği Çalışmaları

Türkiye Afet Müdahale Planı kapsamında tanımlanan görev kapsamında valilik emrinde oluşturulan hasar tespit hizmet grubu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın personellerinden oluşturulmuştur. Bu ekip Samsat Merkez'de toplam 33 kamu binası incelemiş olup; 12 binanın ağır, 21 binanın ise az hasarlı olduğunu tespit etmiştir. Samsat'ın köylerinde ise toplam 38 kamu binası hasar tespit hizmet grubunca incelenerek 16 binanın ağır 22 binanın az hasarlı olduğunu tespit etmiştir (Adıyaman İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, 2019).

Tablo 7. Samsat Depremi Hasar Tespit İcmal Tablosu

ADİYAMAN MERKEZ KÖYLERİ VE İLÇELERİ KESİN+İTİRAZ HASAR TESPİT İCMALI(02.03.2017 TARİHLİ DEPREM)																
ADİYAMAN	AĞIR/YIKIK			ORTA			AZ			HASARSIZ			DEĞERLENDİRME DIŞI (BAKILMADI)			
	KONUT	AHIR	İŞYERİ	KONUT	AHIR	İŞYERİ	KONUT	AHIR	İŞYERİ	KONUT	AHIR	İŞYERİ	KONUT	AHIR	İŞYERİ	DİĞER
SAMSAT KÖYLER TOPLAM	824	214	1	62	1	0	270	59	1	115	16	1	0	0	0	6
SAMSAT MERKEZ TOPLAM	664	141	24	139	9	62	191	23	50	20	10	0	0	0	0	1
KAHTA KÖYLER TOPLAM	435	146	0	78	18	0	573	172	1	234	99	0	10	8	0	0
KAHTA MRK./BELD. TOPLAM	59	21	0	6	0	0	184	63	1	97	10	1	1	0	0	0
ADİYAMAN KÖYLER TOPLAM	218	44	0	14	1	0	240	0	0	95	4	0	24	0	0	0
GENEL TOPLAM	2200	566	25	299	29	62	1458	317	53	561	139	2	35	8	0	7

(Adıyaman İl Afet Acil Durum Müdürlüğü, 2019)

Hasar tespit çalışmaları esnasında konutları ağır hasarlı kabul edilen afetzedeler için hak sahipliği çalışmaları Afet Müdahale Planı kapsamında AFAD İl Müdürlüğüne yapılmış ve talep taahhütname verenlerden 1.710 kişi için hak sahibi kabul edilmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile AFAD Başkanlığı arasında imzalanan 23.11.2017 tarihli protokol gereği Adıyaman İlinde 7269 sayılı Kanun kapsamında hak sahibi ailelerin daimi iskânlarının sağlanması amacıyla konutların, AFAD Başkanlığı talebi ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yapılması için süreç başlatılmıştır. Söz konusu protokol kapsamında Adıyaman İli Samsat ve Kâhta İlçelerinde 700 konutun inşaatı yatırım programına alınmıştır. Bu kapsamda; Samsat İlçesinde Baraj, Kale, Örentaş ve Yavuzselim Mahallesiinde hak sahibi kabul edilen 403 afetzedenin 288' i için kendi yerlerinde, 115'i için Yavuz Selim ve Kale Mahallesiinde toplu alanda yer seçilmiş olup bu alanlarda 58 adedi tek katlı 345 adedi çift katlı olmak üzere toplam 403 konut inşa edilmesi planlanmıştır. 13.04.2018 tarihinde afet konutlarının temelleri atılmıştır. Ancak ihalesi yapıldıktan sonra 13 hak sahibi hak sahipliğinden feragat etmiştir (Adıyaman İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, 2019).

Yer Seçim Çalışmaları:

Tablo 8. Samsat Depremi Kalıcı Konut Yer Seçim İcmal Tablosu

İL	İLÇE	HAK SAHİBİ SAYISI	YER SEÇİMİ ÇALIŞMALARI	
			YER SEÇİMİ ÇALIŞMALARI DEVAM EDEN	YER SEÇİMİ ÇALIŞMALARI TAMAMLANAN
ADIYAMAN	SAMSAT (MERKEZ)	502	94	408
	SAMSAT (KÖYLER)	611	57	554
	KAHTA (MERKEZ)	42	42	
	KAHTA (KÖYLER)	379	88	291
	MERKEZ (KÖYLER)	176	34	142
	TOPLAM	1710	315	1395

(Adıyaman İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, 2019)

Samsat İlçe Merkezinde 502 aile 7269 sayılı kanun kapsamında hak sahibi kabul edilmiş, toplam 408 hak sahibinin yer seçimi tamamlanmıştır. (AFAD Başkanlığı Hak Sahipliği Hizmet Grubu,2018) Yer seçimi esnasında öncelikli olarak mevcut mevzuatlara uygun, imar çapı alınabilecek, hisse problemi olmayan afetzedelerin kendilerine ait parselleri üzerinde yapı yapılması için çalışmalar yapılmaktadır. Bu şartlar sağlanmadığı durumlarda toplu afet konutlarının yapılacağı alanlar için çalışmalar yapılmaktadır. Kamulaştırma yöntemi ile arazi temininde 7269 sayılı kanununa göre bir yöntem olmasına rağmen kaynakların dengeli kullanımları gereği bu yöntem son çare olarak kullanılmaktadır (Adıyaman İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, 2019).

Samsat ilçesi özelinde yapılan yer seçimleri aşağıda gösterildiği gruplandırılmaktadır.

- i. Afetzedenin Kendine Ait Mülkiyetleri
- ii. Hazine Arazileri
- iii. Mera ve Harmanlık Arazileri-Köy Tüzel Kişilerine ait Araziler
- iv. Tescil Harici Alanlar

I. *Afetzedenin Kendine Ait Mülkiyetlerinde Yapılan Plan Çalışması:*

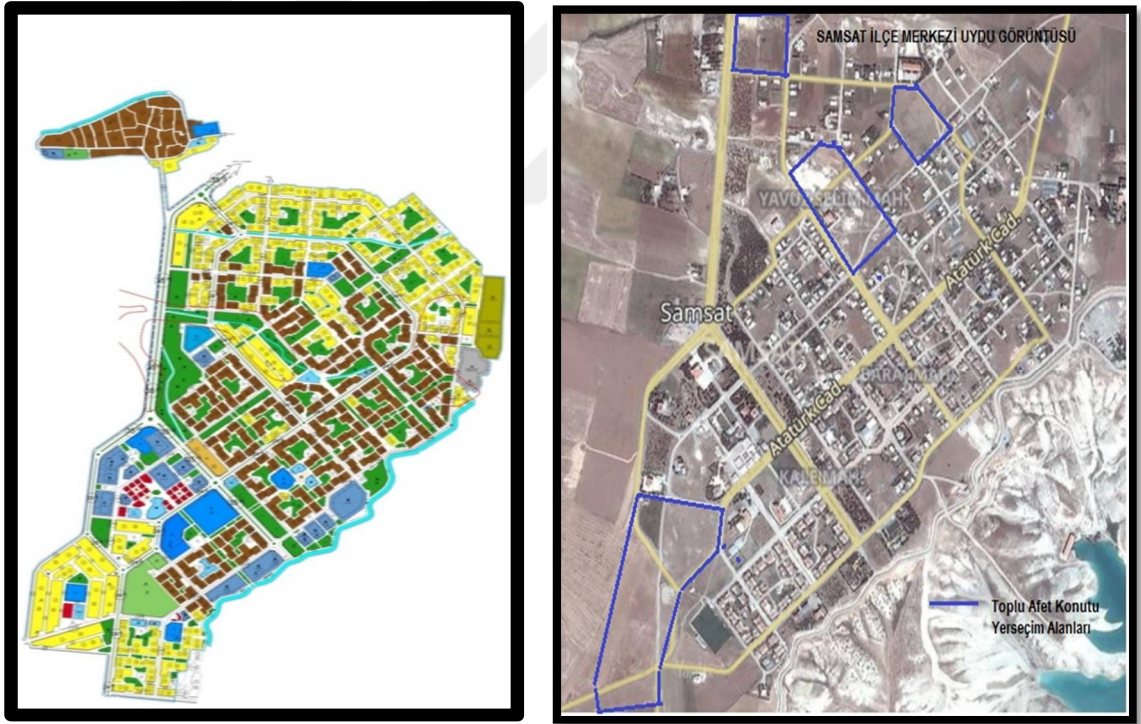
Samsat İlçesi'nde deprem sonrası geçici barınma alanlarında yaşayan insanların kalıcı konutlarda ikamet etmelerini sağlama için 7269 sayılı kanunun tarif ettiği şekilde hak sahipliliği oluşmuş kişiler için depremde hasar görüp yıkılmış yapılarının enkaz kaldırma işlemleri tamamlanmıştır. Daha sonra ilçe sınırlarında hak sahibine ait olan parselin yapı yapmaya engel herhangi bir teknik ve hukuki sorunu yoksa kendi yerlerinde tesis edilecek şekilde işlemleri yapılmaktadır. Samsat ilçe merkezi ve köylerinde yapılacak afet konutları için hazırlanan mimari tip projeye göre imar çapı alabilecek parseller mevcut imar planında tespit edilmiş ve bu alanlarda yapı yapılmasında engel durumun olmadığı görülmesi üzerine yapı tesisine başlanmıştır (Adıyaman İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, 2018).

Harita 9. Samsat Depremi Sonrası Hazırlanan İmar Planı (Udar Planlama,, 2018)

II. Hazineye Ait Olan Mülkiyetlerde Yapılan Plan Çalışmaları:

İlçede yaşanan deprem sonrasında hak sahipliliği ve yer seçimi çalışmaları yapılırken ilçe bütünündeki maliye hazinesine ait arazilerin kayıtları alınmıştır. Bu kayıtlarda arazinin büyüklüğü ile toplu afet konutlarına getirilecek olan hak sahibi sayısına göre alan üzerinde taslak çalışmalar yapılmıştır. Taslak çalışmalarda parsel büyüklükleri, donatı durumu gibi faktörler belirleyici olmuştur. Samsat Merkezi ve merkeze bağlı köyler ile birlikte Kahta ve Adıyaman Merkez İlçeye bağlı köylerde yer seçimi çalışmaları yoğunlukla hazine arazileri odaklı yapılmıştır. Bunun dışındaki faktörler irdelenmemiş, mevcut imar planları buna göre revize edilmiş, plansız alanlar için ise bu kıstasa göre imar planları üretilmiştir. Çalışma ekinde sunulan Ek-2 ve Ek-8 alanları hazineye ait taşınmazlar olup afetzedelere konut yapımı amaçlı planlanmıştır (Udar Planlama, 2019).

Harita 10. Samsat Revizyon İmar Planında Toplu Afet Konutları Yer seçim Noktaları

(Udar Planlama, 2019)

III. Mera ve Harmanlık Arazileri-Köy Tüzel Kişilerine ait Arazilerde İmar Planı Çalışmaları:

Yer seçim çalışmaları hazırlanırken hazineye ait arazilerin bulunmadığı durumlarda yerleşim birimine en yakın mera veya harmanlık alanlar araştırılmaktadır. Bu alanların mevcut kullanımları afet durumundan dolayı yeterince önemsenmemekte öncelikli hedef kalıcı konutun yapılabileceği bir bedelsiz arazi temini olmaktadır. Mera alanları “Mera Komisyonu” nun almış olduğu karar ile hazineye devredilip tarım dışı kullanım izinleri alınarak imar planına konu edilmektedir. Çalışma ekinde sunulan Ek-4-5-6-7-9-10 mera vasıflı alanlara ait planlardır (Udar Planlama, 2019).

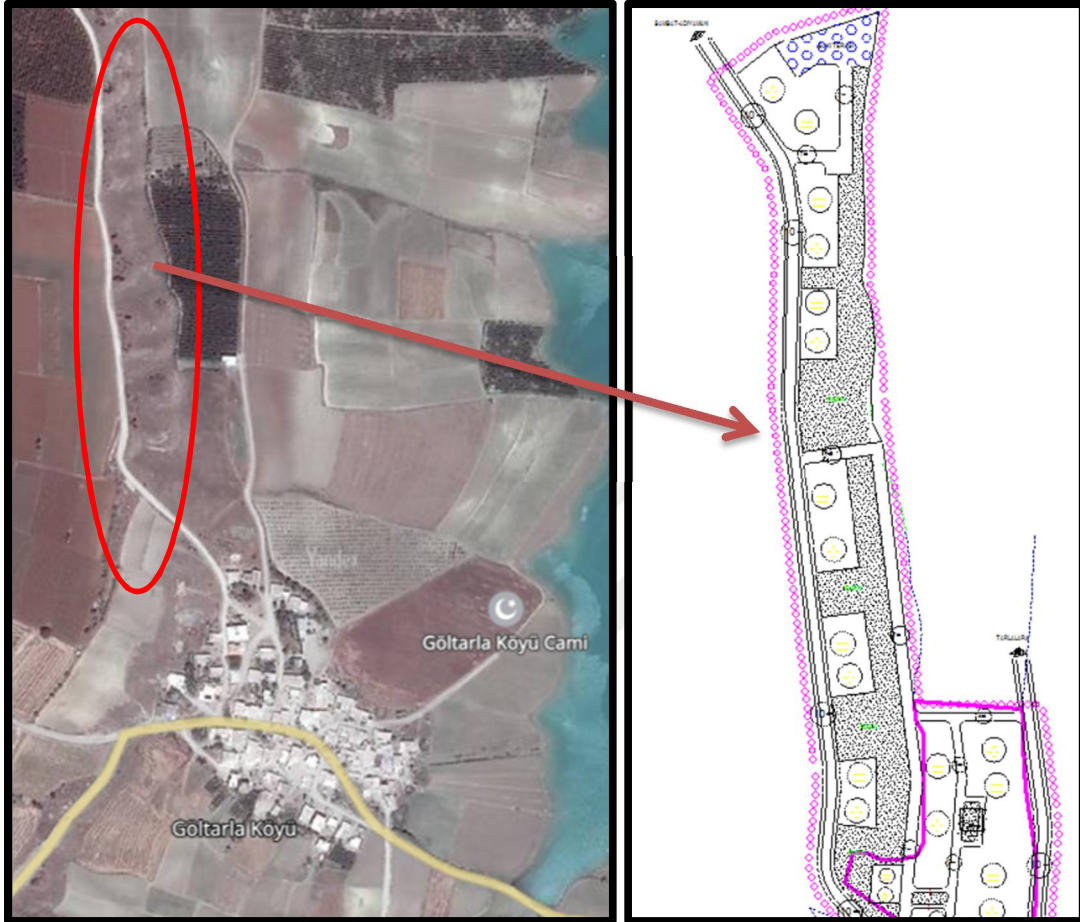

Resim 2. Yarımbağ Köyü (Samsat) Toplu Afet Konutları Yer seçim Alanı ve Toplu Afet Konutları Uygulama İmar Planı, Udar Planlama, 2019)

IV. Tescil Harici Alanlarda Yapılacak Afet Konutlarına Ait Plan Çalışmaları:

Toplu afet konutlarının yer seçimi yapılırken kullanılan bedelsiz arazi edinim yollarından birisi de tesis kadastro esnasında tescil harici bırakılan alanlardır. Bu alanlar genel olarak tarıma uygun olmayan alanlar olduğundan afet konutları için toplu alan olarak yer seçimi diğer alanlara göre riskli olmaktadır. Bu tür alanlar aşırı eğimli, kayalık veya taşlık alanlar olabildiği gibi tesis kadastro zamanında herhangi bir vasfi tespit edilmemiş alanlar da olabilmektedir. Lakin vasfının tespit edilemediği yönü ile tescil harici bırakılmış alanlara çalışma bölgesinde rastlanmamaktadır. bu unsurların hiç olmadığı arazi karakterine de sahip olabilmektedir. Alan üzerinde yapılan plan çalışması akabinde imar uygulaması ile Maliye hazinesi adına tescil edilen taşınmazlar daha sonra

afet konutları toplu alanları için AFAD Başkanlığı'na tahsis edilmektedir. Samsat İlçesi'nde bu yönlü yapılmış olan çalışmalardan bir örnek aşağıdadır. Çalışma ekinde sunulan Ek-4-5-6-7-9-10 tescil harici alanlara ait planlardır (Udar Planlama, 2019).

Harita 11. Göltarla Köyü (Samsat) Toplu Afet Konutlarına Ait Tescil Harici Alanın Uygulama İmar Planı, (Udar Planlama, 2019)

5.2.4. Afet-planlama ilişkisinin Samsat'ı etkileyen planlar üzerinde incelenmesi:

Samsat'ta yaşanan deprem sonrasında ilçe merkezi ve köylerinde meydana gelen tahribatlar ilçede ciddi bir yerleşim alanı sorunu oluşturmuştur. Bu sürecin aşılabilmesi için ivedi bir şekilde kalıcı konutların yapılması gerekliliği ilçe merkezinde ve köylerinde fiziki plan talebini doğurmuştur. Fiziki planlar yerel ölçekte hazırlandığından nazım ve uygulama imar planları üretilmiştir. Çevre Düzeni Planı hükümlerine göre uygulamaya gidilen planlarda planlama sistemimizin bileşenlerine ne

kadar uyulduğu konusunda değerlendirme yapılacaktır. Kalkınma Planı, Çevre Düzeni Planı, ve Yerel Planlar çerçevesinde değerlendirmelere sırayla yer verilecektir.

5.2.4.1. Kalkınma planının afet yönü ile değerlendirilmesi:

Türkiye’de 1963 yılından sonra her 5 yılda bir ulusal strateji planları hazırlanmış olup bu stratejiler doğrultusunda gelişim eğilimleri yönlendirilmeye çalışılmıştır. Birinci beş yıllık kalkınma planından itibaren ağırlıklı stratejiler ekonomik gelişmelere yönelik olmuştur. Ülkenin belirli bir yöresine veya bir konuya yönelik değil makro ölçekli stratejiler olarak hazırlanmıştır. Kamusal ekonomik faaliyetlerin doğrudan planlanmasını amaçlayan kalkınma planları özel sektörün yatırım stratejilerine ise dolaylı olarak etki etmiştir. Bugüne kadar hazırlanmış tüm kalkınma planlarının ortak özelliği stratejik kararların uygulanması için yapısal değişimler dikkate alınmamıştır (www.ekonomihukuku.com, [Erişim Tarihi 29.06.2018]).

Kalkınma planlarında okunan önemli bir eksiklik afet kavramından uzak stratejilerin geliştirilmesidir. Afetler her ne kadar insan ve insan hayatına olumsuz etkilere sebep olsa da ekonomik yıkım yönüyle de ciddi bir problem oluşturmaktadır. 1963 yılına kadar plansız gelişimden kaynaklı sorunlar yumağının çözülmesine yönelik hazırlanan kalkınma planları afet kavramından uzak stratejiler ile sürekli başa dönen ve kendini tekrarlayan kısır bir döngüye girmektedir. Yedinci kalkınma planı ile Avrupa Birliği uyum sürecinin önemli görölme dönemi başlamıştır. Bu dönemde Avrupa Birliği uyum sürecinde yapısal değişimler önemseninirken mekan ve çevre konusunda değerlendirmelerinde yapılmasına gerek duyulmuştur. Sekizinci kalkınma planında özellikle büyük Marmara depreminin meydana getirdiği ekonomik sorunların çözümüne yönelik hazırlanmıştır. Mekân ve çevre kavramı ise Onuncu Kalkınma planında ayrı bir başlık olarak stratejilerin belirlendiği duruma gelmiştir. Onuncu kalkınma planında ekonomik gelişmelerin desteklendiği afetlere de eş zamanlı dayanıklı mekân kurgusu üzerinde durulmuştur. Kentlerde yaşayan her kesim için güvenilir (afetlere karşı dayanıklı) yaşam alanları hedeflenmiştir. Yapısal olarak eski önemini yitirmiş olan yaşam alanları için dönüşüm gerekliliği güçlü bir şekilde vurgulanmıştır. Bu yapısal değişimin meydana gelmesinde kentsel dönüşümün bir uygulama elemanı olarak görölmesi gerektiği belirtilmiştir (Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2014).

Samsat ilçesinde afetlere yönelik stratejik kararlar arasında en güçlü hissedilen kentsel dönüşüm projeleri ile sürdürülebilir çevre ve güvenli barınma alanları politikaları uygulanmadığı gözlemlenmiştir. Kentin 1989 yılında tamamen devlet eli ile inşa edilmesi ve betonarme yapılar için otuz yıllık yıpranmanın önemli bir risk oluşturmayacağı düşüncesiyle alt ölçek plan kararlarında kentsel dönüşüm alanlarının plana konu edilmesi uygun görülmediği düşünülmektedir. Bu sebeplerden dolayı ilçeyi etkileyen alt ölçek planlarda afet kavramı üzerinde yeterince durulmadığı görülmüştür.

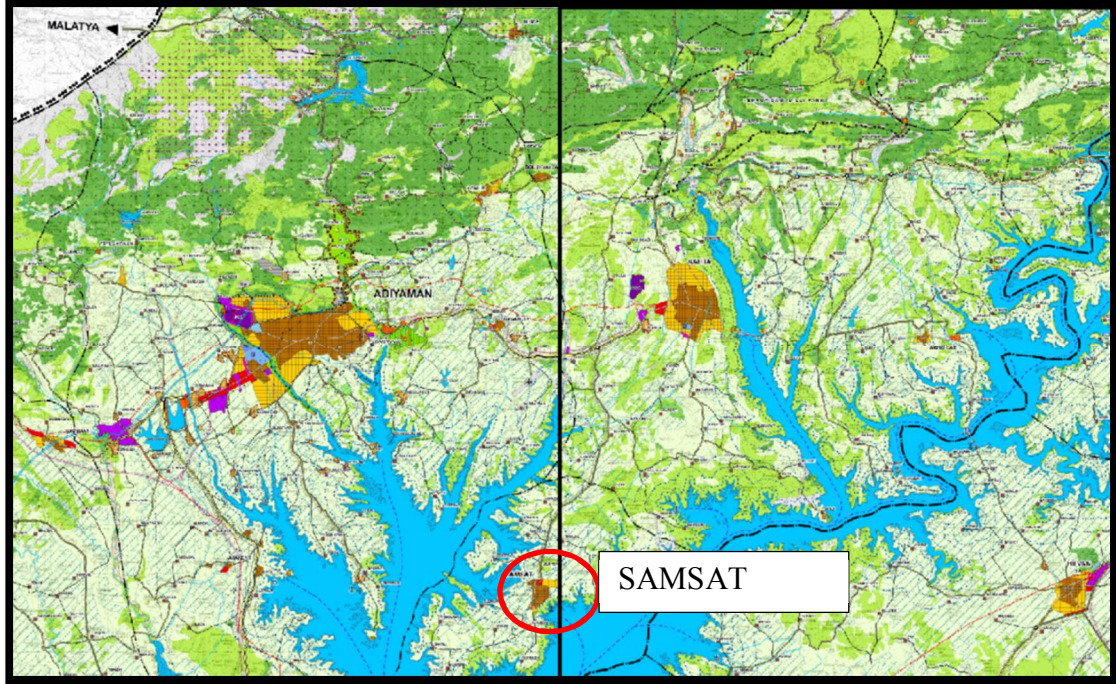
5.2.4.2. Çevre düzeni planının (Adıyaman-Şanlıurfa-Diyarbakır 1/100.000 Çevre Düzeni Planı) afet yönü ile değerlendirilmesi:

Adıyaman-Şanlıurfa-Diyarbakır 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı 30.10.2012 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğüne onaylanmıştır. Bu planın hazırlanmış olan Onuncu Kalkınma Planı ile örtüşmesi gerekliliği planlama sistemimizin temelini oluşturmaktadır. Çevre Düzeni Planları; mekâna indirgenmiş olan plan kararlarının fiziki plana döküldüğü ilk basamaktır. Bu sebep ile ulusal kalkınma planlarının ortaya koyduğu hedefleri aynı şekilde koruyup fiziki mekâna nasıl yansıtılacağı konusunda detay üreten planlama kademesidir. Afet yönetimi özelinde ulusal kalkınma planlarında değinilen planlama hedefleri Adıyaman-Şanlıurfa-Diyarbakır Çevre Düzeni Planı'nda ne kadar yansıtılabildiği incelenmiştir. Adıyaman-Ş.Urfa-Diyarbakır Çevre Düzeni Planı'nda;

- ✓ *Bu planın onayından önce düzensiz olarak yapılaşmış alanların, çevreye olabilecek zararlarının azaltılması amacıyla sıhhileştirilmesi, yenilenmesi ve yaşanılabilir hale getirilmesi sağlanacaktır.*
- ✓ *Bu plan kapsamında kalan alanlarda, Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik hükümleri geçerlidir.*
- ✓ *Taşkın alanlarında, 4373 sayılı Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Koruma Kanunu ve ilgili yönetmelik hükümleri geçerlidir. Akarsu ve dere yatakları konulu 2006/27 sayılı Başbakanlık Genelgesi hükümlerine uyulacak ve dere yataklarının üstü kapatılmayacaktır.*

- ✓ *Alt ölçekli planların hazırlanması aşamasında, ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerinin alınması ve plan ölçeğinin gerektirdiği detayda mevzuata uygun jeolojik etütlerinin yapılması zorunludur.*

Plan hükümleri getirilmiştir. Hükümler incelendiğinde ise ulusal kalkınma planı stratejilerinin Çevre Düzeni Planına tam olarak yansıtılmadığı görülecektir. Bu süreçte ulusal stratejik kararların bölgeye yeterince indirgenemediği görülmektedir. Bu durumda yaşanan kopukluk yerel planlara da aynı şekilde yansımaktadır. Planlama sisteminde meydana gelen eşgüdüm sorunu alt kademelere inerken daha da çok veri kaybı ile yansımaktadır. Ulusal Kalkınma Planları genel hedef politikaları ile Adıyaman-Şanlıurfa-Diyarbakır çevre düzeni planı genel hedefleri ve uygulama hükümlerinde birbirini beslemede yetersiz kaldığı gözlenmektedir.

Harita 12. Adıyaman-Şanlıurfa-Diyarbakır Ç.D.P. (Mekânsal Planlar Gen. Müd., 2012)

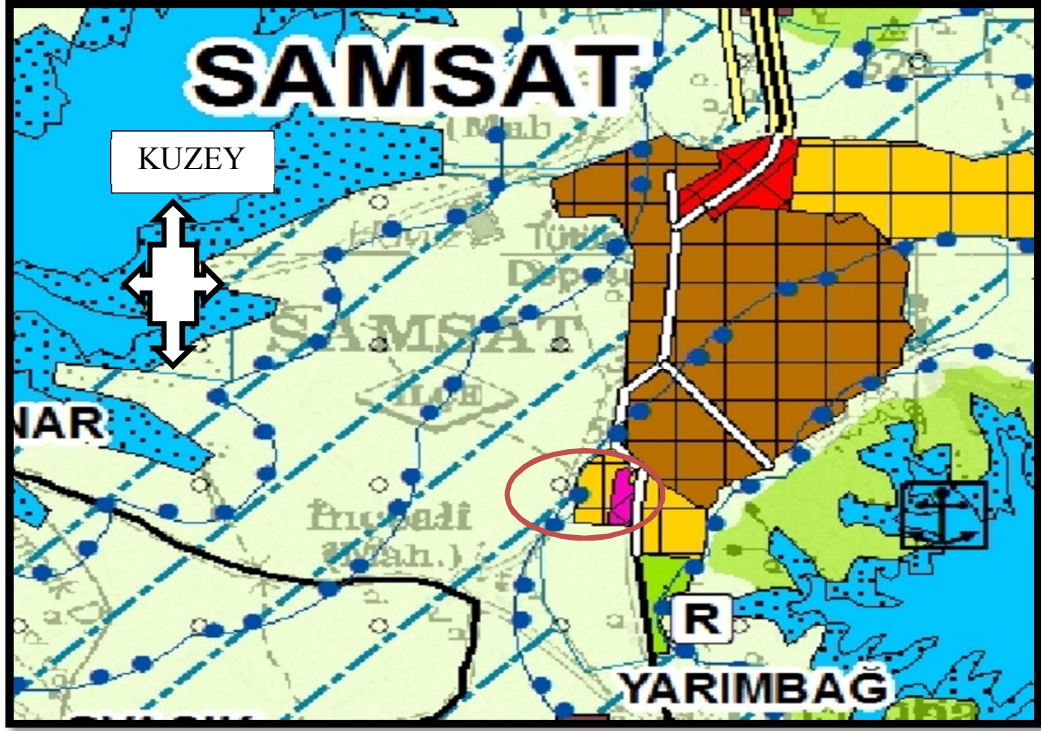
5.2.4.3. Samsat yerel planlarının (nazım ve uygulama imar planları) afet yönü ile değerlendirilmesi

Samsat İlçesi'nin 1988 yılında yeni yerleşim alanı olan bugünkü yerine taşınması ile ilçenin ilk imar planı da aynı tarihte hazırlanmış ve onaylanmıştır. Daha sonra İller Bankası tarafından hibe yolu ile 2016 yılında Samsat Revizyon + İlave İmar

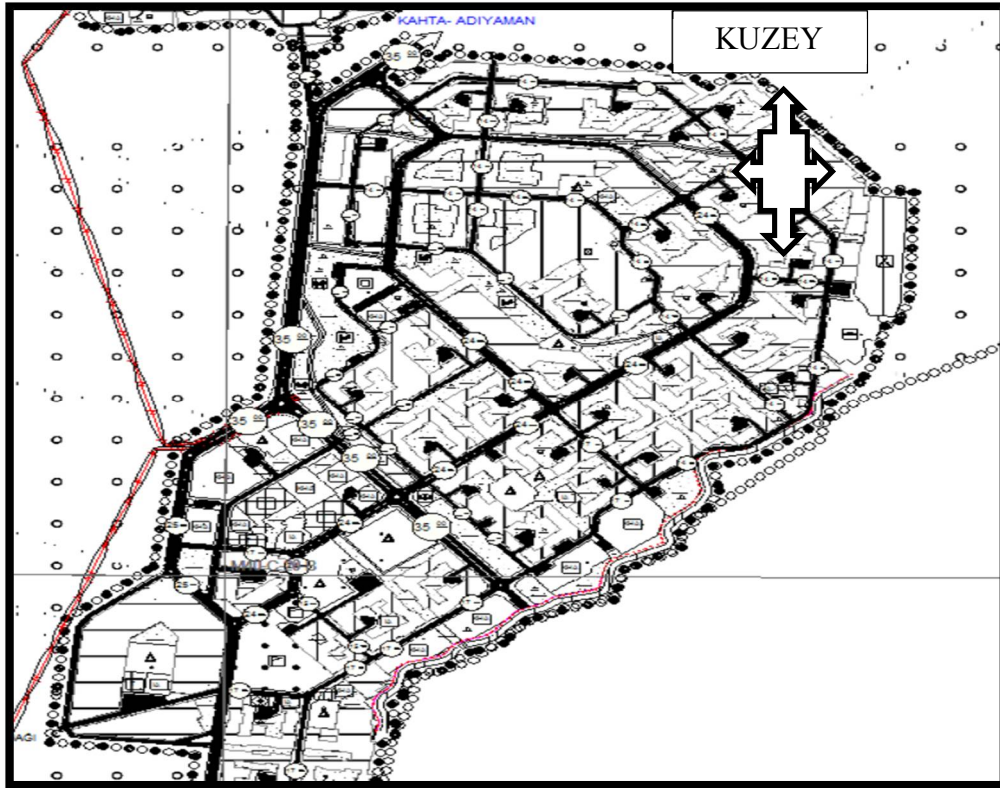
Planı hazırlanmış ve 12.05.2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. İmar planının onayından yaklaşık 2 yıl sonra ilçede meydana gelen deprem Samsat ilçe merkezi ve köylerinde büyük tahribatlara sebep olmuştur. İlçe merkezinde yaşanan yıkımların yanı sıra Samsat Köyleri ve etki alanında kalan diğer ilçelere bağlı köylerde de yıkımlar meydana gelmiştir.

Deprem sonrası geçici barınma alanları imar planında kamu alanları veya park olan alanlara kurulmuştur. 7269 sayılı Afet kanununun ilgili hükümleri uygulanarak hak sahipliliği çalışmaları neticesinde ilçe genelinde 1710 hak sahibi tespiti yapılmış, yeni yapılacak yapıların mekânsal yer seçimleri için çalışmalar başlatılmıştır. Yapılan çalışmalarda önceliğin bedelsiz arazi temini olması sebebi ile imar planları olan yerlerde kamuya ait alanlarda plan değişikliği veya revizyonlar, imar planları olmayan yerlerde ise plan üretim kararları alınarak çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda ilçe merkezinde 2018 yılında imar planı revizyonu kararı alınarak toplu afet konutları için alan üretilme gayretinde bulunulmuştur. Toplu afet konutlarının yanı sıra Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu tip mimari projeye göre mevcut parsellerin durumları değerlendirilerek yerleşik alanlarda da TAKS ve KAKS önerileri getirilmiştir.

İlçe merkezinde hazırlanan nazım ve uygulama imar planlarında hedeflenen toplu afet konutları için mekân kurgusu ve mevcut yapı yapılabilir parseller için plan kararlarında yapılacak olan değişiklikler olmuştur. Yerel planların üst ölçek plan kararları ile birbirini kapsayıcı olma zorunluluğu Samsat ilçe merkezinde yeterince uygulanamamıştır. Bunun Adıyaman-Şanlıurfa-Diyarbakır Çevre Düzeni Planı üzerinden incelenmesi yapıldığında üst ölçek plan kararlarında gelişim eğilimi ilçenin kuzey tarafına doğru olduğu gözlenmektedir. Toplu konut yerleşim alanı olarak nazım imar planında ilçenin güney tarafı belirlenmiştir. Çevre Düzeni Planı'nda güney kısmı gelişim alanı ile küçük sanayi alanı olarak planlanmıştır. 2016 ilçe revizyon + ilave imar planında küçük sanayi alanı olarak planlanmış bölge mülkiyetinin hazineye ait olması sebebi ile bedelsiz temin edilebileceği için toplu afet konutu alanı olarak 2018 revizyon planında belirlenmiştir. Bu planlamanın ilçenin gelişim yönü ve eğilimleri yeterince dikkate alınmadan yapılmış olması kentin ileride planlama açısından sorunlarla karşılaşabileceği anlamına gelmektedir.

Harita 13. Adıyaman-Ş.Urfa-D.Bakır Ç.D.P. (Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2012)

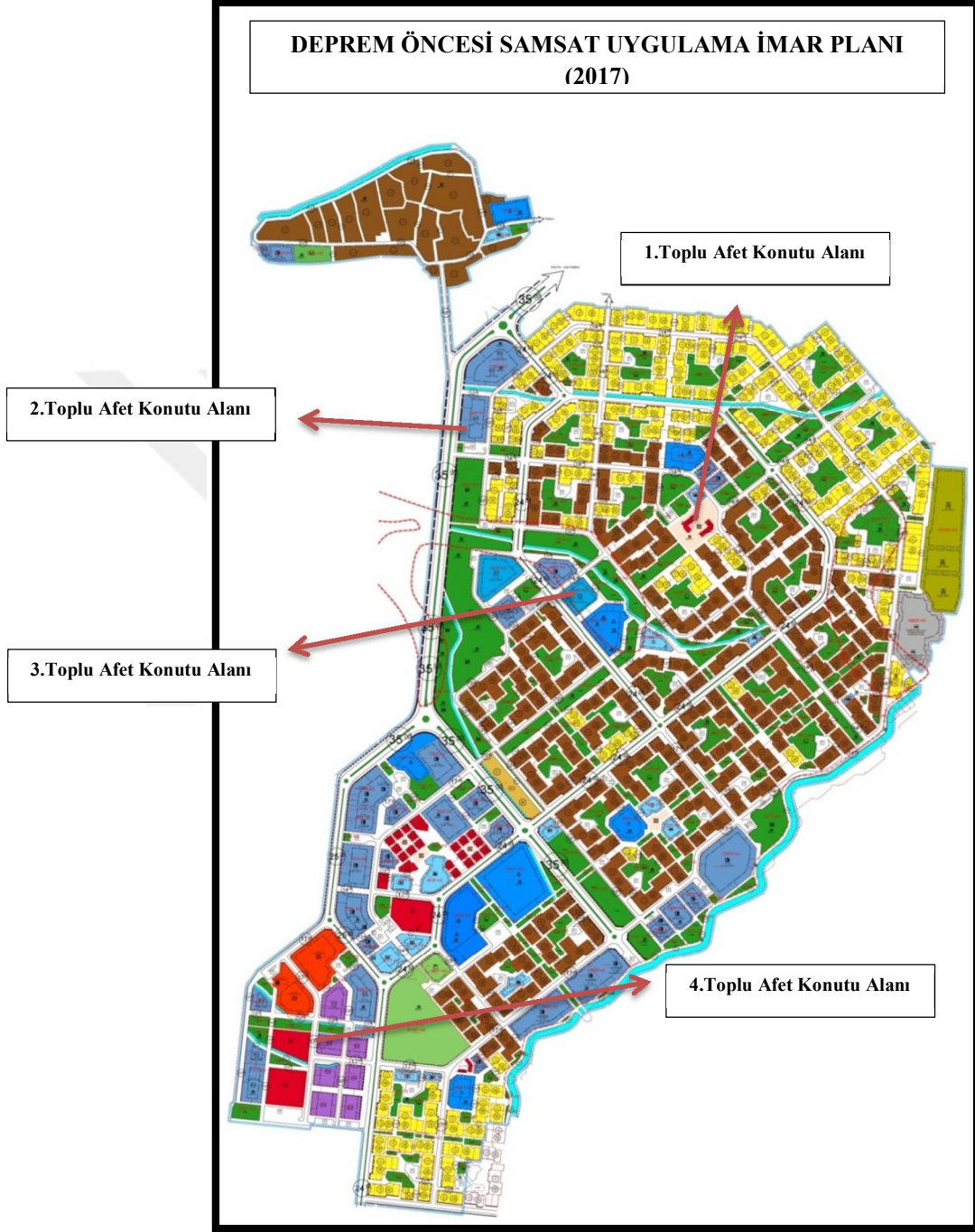
Harita 14. Samsat Nazım İmar Planı (Samsat Revizyon İmar Planı, Udar Planlama, 2018)

Samsat İlçesi 2017 Nazım-Uygulama İmar Planı Hükümleri:

1. *Plan ve plan notlarında belirtilmeyen hususlarda, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teşkilat ve görevleri hakkında kanun hükmünde kararname, 5393 sayılı Belediye kanunu, 3194 sayılı imar kanunu, 2872 sayılı Çevre kanunu ve uygulama yönetmelikleri ile ilgili mevzuata uyulacaktır.*
2. *06.04.2015 tarihinde onanan Adıyaman-Şanlıurfa-Diyarbakır planlama bölgesi 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı ve plan hükümleri geçerlidir. Çevre düzeni planı değişikliği yapılmaksızın, yoğunluk ve kullanım kararlarında olumsuzluklar içeren ve plan bütünlüğünü bozucu nitelik taşıyan plan değişiklikleri yapılamaz.*
3. *Planlama alanı kapsamında; nazım imar planı değişikliği yapılmaksızın, nazım planın ulaşım, yoğunluk ve kullanım kararlarında olumsuzluklar içeren ve plan bütünlüğünü bozucu nitelik taşıyan plan değişiklikleri yapılamaz.*
4. *E.N.H (enerji nakil hattı) altında kalan yapı adalarında kuvvetli akım tesisler yönetmeliği hükümleri geçerlidir.*
5. *Tarımsal niteliği korunacak alanlarda 5403 sayılı toprak koruma ve arazi kullanımı kanunu hükümleri geçerlidir. Bu alanlarda yapılacak her türlü plan ve projelerde Adıyaman Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü yetkilidir.*
6. *Yerleşme 18.06.1986 tarih ve 96/8109 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Türkiye Deprem Bölgeleri Haritasında 2. Derece deprem kuşağındadır. Bu nedenle yapılacak tüm yapılarda afet bölgelerinde yapılacak yapılar hakkındaki yönetmeliğin ilgili hükümlerine titizlikle uyulacaktır.*
7. *İller Bankası Anonim Şirketi, Mekânsal Planlama Dairesi Başkanlığı tarafından yaptırılan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 22.09.2014 tarihinde onanan Samsat (Adıyaman) imar planı çalışmalarına esas olacak jeolojik-jeoteknik etüt raporu hükümlerine uyulacaktır.*
8. *Karayolları çevresinde 06.01.1998 gün ve 23222 sayılı resmi gazetede yayımlanan karayolu kenarında yapılacak ve açılacak tesisler hakkında yönetmelik hükümlerine uyulacaktır.*

Nazım imar planı hükümlerine bakıldığında çevre düzeni planına atıfta bulunulup üretilen plan hükümlerinin mekâna yansımalarının ne kadar sınırlı kaldığı görülmektedir. Nazım planlarında afete karşı alınmış olan tedbirler ve uygulamaya yönelik tanımlanmış net bir karar bulunmamaktadır.

Samsat ilçe merkezinde hazırlanan uygulama imar planında ise üst ölçek plan kararlarını kapsayıcı hükümler ile deprem sınıfı ve deprem yönetmeliği hükümlerine uyulması zorunluluğu dile getirilmiştir.

Harita 15. Samsat 2017 Uygulama İmar Planı
(Samsat Belediyesi, Fen İşleri Müdürlüğü, 2018)

**DEPREM SONRASI SAMSAT UYGULAMA İMAR PLANI
(2018)**

Harita 16. Samsat 2018 Uygulama İmar Planı
(Samsat Belediyesi, Fen İşleri Müdürlüğü, 2019)

Samsat 2018 Revizyon İmar Planı plan Hükümleri:

1. Yerleşme 18.06.1986 tarih ve 96/8109 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'nda 2. Derece deprem kuşağındadır. Bu nedenle yapılacak tüm yapılarda afet bölgelerinde yapılacak yapılar hakkındaki yönetmeliğin ilgili hükümlerine titizlikle uyulacaktır.
2. İller Bankası Anonim Şirketi, Mekânsal Planlama Dairesi Başkanlığı tarafından yaptırılan, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca 22.09.2014 tarihinde onanan Samsat (Adıyaman) imar planı çalışmalarına esas olacak jeolojik-jeoteknik etüt raporu hükümlerine uyulacaktır. Söz konusu rapor gereğince;

Önlemler Alan 2.1 (Öa-2.1): Önlem Alınabilecek Nitelikte Stabilite Sorunlu Alanlar

- Bu alanlarda yapılan kazılar, planlanacak yapı yükleri ve dış etkenlerde hesap edilerek stabilite analizleri yapılacak stabiliteyi sağlayacak mühendislik özellikleri belirlenecektir.
- Bu alanlarda yapılacak kazılarda oluşacak yarmalar, uygun projelendirilmiş dayanma (istinat) yapıları ile korunacak, yüzey ve atık suları drenaj yöntemiyle yüzeyden uzaklaştırılacaktır.
- Yapı temelleri üstteki ayrışmış zon hafredilerek alttaki nispeten sağlam zemine oturturulmalıdır. Yapı yüklerinin taşıtılacağı birimlerin mühendislik parametreleri projeye esas zemin ve temel etütlerinde irdelenecektir.
- Her türlü kazı öncesi, çevredeki yolların, komşu ve kendi parselinin güvenliği sağlandıktan sonra kazı yapılacaktır.
- Temellerin aynı jeolojik birimler üzerine oturturulmasına özen gösterilecektir. Farklı birimlere oturacak temeller için uygun projeler geliştirilecektir.
- Bu alanlarda yapılacak her türlü yapı için zemin etüt çalışmaları yapılarak temel tipi, temel derinliği ve yapı statğine yönelik veriler zemin etüt çalışmalarında detaylı olarak irdelenmeli ve olası stabilite sorunlarına karşı alınabilecek mühendislik önlemleri belirlenecektir.

Önlemler Alan 5.1 (Öa-5.1): Önlem Alınabilecek Nitelikte Şişme, Oturma Açısından Sorunlu Alanlar)

- *Zeminlerin şişme derecesi “yüksek-çok yüksek” olarak belirlenmiştir. Bu nedenle temel zemin etütlerinde, şişme problemine karşı alınacak önlemler belirlenecek, yapılaşmalarda çevre ve temel altı drenaj sistemi yapılarak yüzey ve atık suların temel ortamıyla temas etmesi önlenerek ve ortamdan uzaklaştırılacaktır.*
 - *Bu alanlarda yapılacak temel ve yol kazı çalışmalarında yol altyapı ve komşu parsel güvenliği sağlanmadan kazı işlemi yapılmamalıdır. Kazı şevleri açıkta bırakılmayacak istinat yapılarıyla desteklenecektir.*
 - *İnceleme alanında temel tipi ve temel derinliği ile yapı yüklerinin taşıttıracağı zemin seviyelerindeki şişme, oturma, taşıma gücü analizlerinin projeye esas zemin etüd çalışmalarında irdelenecek, bu çalışmalar sonunda belirlenecek zemin iyileştirme yöntemleri uygulanacaktır.*
3. *Dereler için tüm geçiş yapılarında D.S.İ' nin olumlu görüşü alınmadan uygulama yapılamaz.*
 4. *Yapılar yörenin karakterine, iklim ve sosyal yaşamına uygun olarak yapılacaktır.*
 5. *Tüm konut ada ve parsellerinde TAKS=0.30 KAKS=0.50'dir.*
 6. *Mesken Ve Gelişme Alanlarında ayırık nizam yapılaşma tipolojisi parselin yakın bölgesinin yapılaşma karakteristiğine uygunluk teşkil etmesi adına ayırık-ikiz-bitişik yapı nizamı olarak belirleme yetkisi belediyeye aittir.*

Samsat merkeze ait uygulama imar planı hükümlerinin afet öncesi 2017 imar planı hükümleri arasında yer alan 4, 5, 6. Maddelerdeki değişiklikler yapılarak afet toplu alanlarının sahaya yerleşmesi için uygulamada değişikliğe gidilmiştir. Birim metrekaareye düşen insan sayısının artması ile afetlerin etkisinin de eş zamanlı olarak artacağı göz önünde bulundurulduğunda yapılan değişiklik ile yeni bir afet senaryosunda başarısız kalınabileceği gözlemlenmektedir. Alınan uygulama imar planı kararları daha çok anlık sorunların çözümüne yönelik kararlar olup bu doğrultuda

yapılan planlar kent bütününün dinamiklerini ve eğilimlerini yeterince yansıtamamaktadır.

5.2.5. Anket çalışması ve deprem sonrası yapılan çalışmalarda tespit edilen genel sorunlar:

Anket çalışmasının önemi:

Afetzedelere yönelik hazırlanan anket çalışması; Samsat ilçesinin afet sonrası süreç yönetimini afetzedeler tarafından nasıl değerlendirildiğini tespit etmeye yöneliktir. Türkiye de afet yönetiminin eksik kaldığı yönler her coğrafyada farklılık göstermektedir. Çalışma alanımız olan Samsat ilçesinde de hem ilçeye özel sorunları tespit etmek hem de afet yönetiminin ulusal bazda eksik taraflarını tespit etmek için hazırlanmış olan anket tez çalışması 6. bölümde önerilecek olan modele katkı sağlaması için yapılmıştır. Ankette alınan cevapların değerlendirilmesi planlama ile afet yönetimi arasındaki kurguyu sağlamlaştırmak ve katılımcı model önerisini oluşturmak için önemli bir yer tutmaktadır.

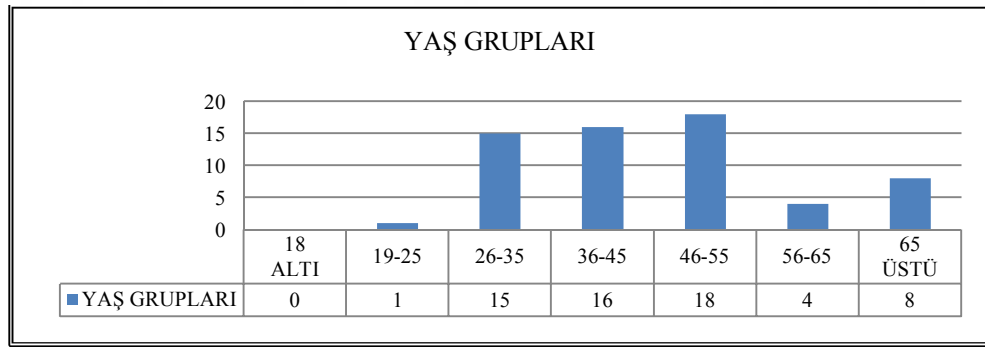
Afetzede Anketi Değerlendirmesi:

2 Mart 2017 ve 24 Nisan 2018 depremlerinde ilçede ağır hasar almış yapılar ile alt yapısı tamamıyla kullanılamaz hale gelmiş ilçe merkezi anlaşılabilir bir yıkımın yaşandığı mekân olarak Türkiye gündemini fazlasıyla meşgul etmiştir. Samsat deprem anı ve sonrasında acil yardım ve acil müdahale ekiplerinin iş birliği içinde çalışması neticesinde can kaybı olmadan atlatılmıştır. Sistemin doğru çalışıp çalışmadığını, çalışmama gerekçelerini analiz etmenin en etkin yolu, bu afeti yaşamış olan Samsat halkı ile anket yapıp anket sonuçlarını değerlendirerek sistem eksikliklerinin neler olduğu tespit etmektir. Afet öncesi nüfusu 3700 iken afet sonrası nüfusu 800 olan Samsat'ta (Samsat Nüfus Müdürlüğü, 2019) rastgele seçilmiş 62 kişi ile anket yapılmıştır. Anketler ile sistemin işlevselliği ve sürdürülebilirliği sorgulanacaktır. Mevcut sistemin halkın gözündeki eksiklerinin neler olduğunu, sistemin eksikliklerinin halka nasıl yansıdığını, planlama dilinden uzak afet yönetiminin ve afet gerçeğinden uzak planlama yaklaşımının sonuçlarının halktan nasıl eleştirel yorumlar aldığını

inceleyerek yeni önerilecek olan sistemde katılımcı yanı işletilerek doğruyu bulmaya gayret edilecektir.

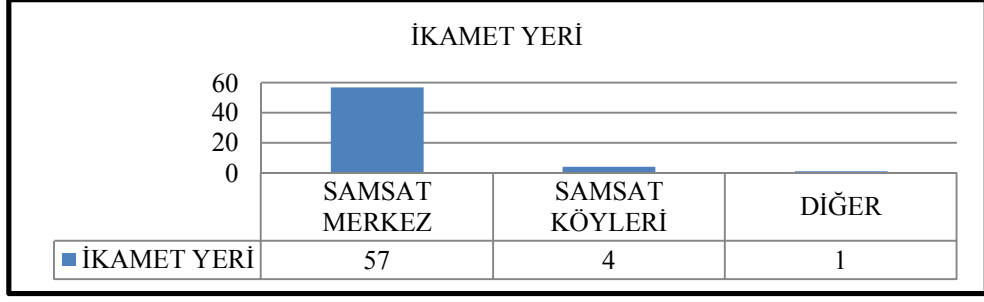
İlçenin sosyal ve kültürel yapısında kadının ne sosyal hayatta ne de ekonomik hayatta kendine yer bulamadığı gözlemlenmektedir. Kadınlar yaşam alanlarının içerisinde yalnızca evlerinde günlük işleri yapmakla yükümlü bireyler olarak değerlendirilmektedir. Samsat'ta tarım arazilerinin büyük bir kısmı 5 ailenin elinde bulunmaktadır. Diğer inşaların büyük çoğunluğunun geçim kaynağının toprak sahiplerince icar sistemi ile çalıştırılması olduğu toprak ağalarının toplumda kurduğu baskı açıkça hissedilmektedir. Kadınların toplumda yer alamamasının bir sebebi ise de ağaların da kadınları kendilerine hizmet edecek vasıfsız bireyler olarak görmesidir. Bu sebeple anket sürecinde hiçbir kadın ile anket yapılamamıştır.

Ankette ilçe halkına yaşanan depremin etkilerini ve süreçte yaşanan sorunları tespit etmek amacıyla önemli sorular yöneltilmiştir. Anketin diğer kısımlarında ise sorunun çözümüne yönelik beklentilerin neler olduğu, kurgulanacak modelin halk karşılığının nasıl olacağı katılımcı sistem kurgusu çerçevesinde irdelenecektir.

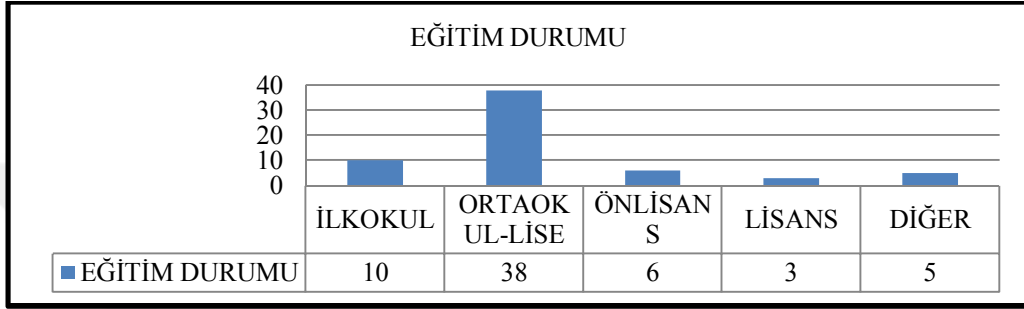

Grafik 1. Afettede Anketi yapılan kişilerin yaş grupları

İlçede yapılan anket çalışmasında katılımcıların tamamı 25 yaş üzeri kişilerden oluştuğu olup, çoğunluğu 36-45 ile 46-55 yaş grubunda insanlar oluşturmaktadır. Ankete katılan kişilerin ikamet yerleri sorgulandığında ise katılımcıların 57 tanesi ilçe merkezinde 4 tanesi Samsat köylerinde 1 tanesi ise Samsat'a gidiş geliş yapacak mesafede başka yerde ikamet etmektedir. Katılımcıların büyük çoğunlukla ilçe merkezinde ikamet ediyor olması en büyük tahribatın olduğu ilçe merkezinde Afet Yönetim Sistemi'nin daha iyi değerlendirilmesine imkan sağlayacaktır.

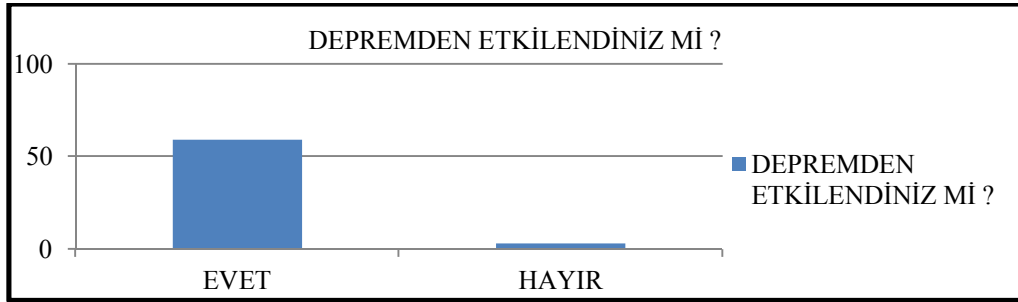

Grafik 2. Afettede anketi yapılan kişilerin ikamet yerleri

Grafik 3. Afettede yapılan kişilerin eğitim durumları

İlçede anketin uygulandığı kişilerin çoğunlukla ortaokul-lise mezunu olduğu görülmektedir.

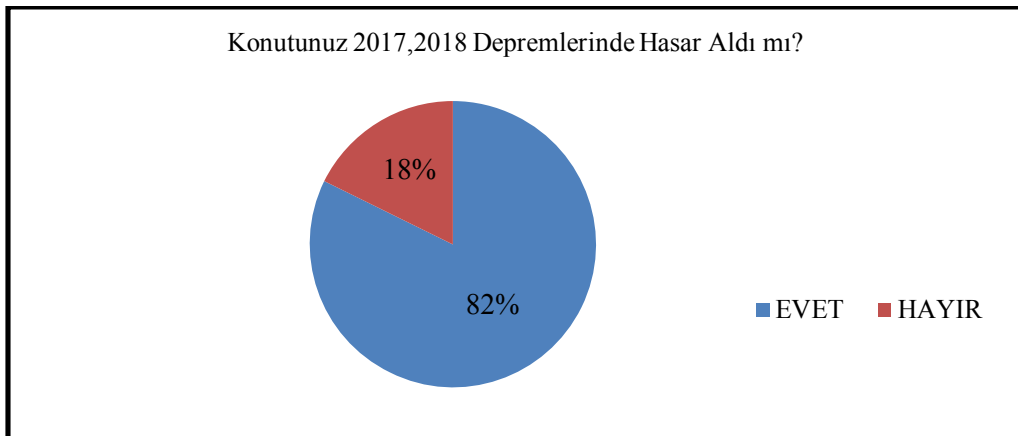
Grafik 4. Afettede anketi yapılan kişilerin depremden etkilenme durumları

Ankette yönetilen “depremden etkilendiniz mi?” sorusunda tespit edilmeye çalışılan aslında afetin psikolojik yönüdür. Afet sonrasında durumun net tespit edilmesi için Türkiye Afet Müdahale Planı Hizmet Gruplarından biri olan Psikolojik Destek ve Değerlendirme Grubu afetin bu yönünü değerlendirip yapılacak iş ve işlemlerde öncelik

sıralaması yapmaktadır. Afetlerin insanı etkileme oranı afet sonrası müdahalelerin belirlenmesinde ve afet öncesi hayata dönebilme çalışmalarında belirleyici olmaktadır.

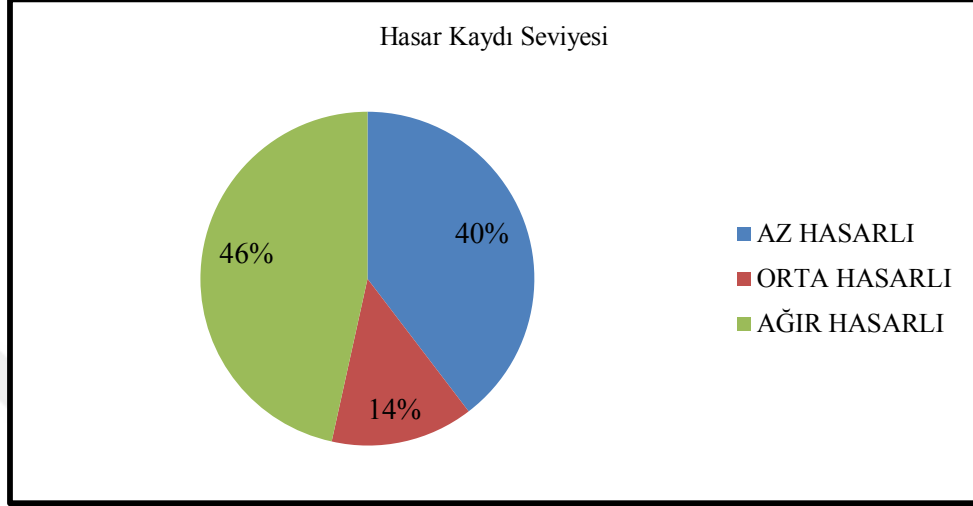
İlçenin en büyük problemlerinin başında tüm Türkiye’de olduğu gibi ruhsatsız yapılar gelmektedir. Afet öncesi insanların barındığı yapıların çok büyük çoğunluğu ruhsatsız olup büyük bir problem oluşturmaktaydı. Bu noktada Samsat’ın eski yerleşim yerinin Atatürk Baraj göleti sahasında kalmış olmasından dolayı ilçede yapılmış olan konutların çoğunun 1989 yılında devlet tarafından inşa edildiği bilinmelidir. Ankete katılmış kişilerin tamamı oturduğu konutların ruhsatsız olduğunu belirtmişlerdir. Bu demek oluyor ki devlet inşa etmiş olduğu konutları belirli bir yapı disiplininde yapamamıştır.

Bir depremin konutları etkilediği durumlarda 7269 sayılı afet kanununa göre işlem yapılabilmesi için 1999 Marmara Depremi sonrasında kanuna ilave edilen zorunlu deprem sigortası şartı aranmıştır. Afetzedelerin deprem esnasında yaşamış oldukları konutların DASK’a sahip olmadığı bu sebep ile işlem yapılmasının mevcut mevzuatlar açısından mümkün olamayacağı bilinmekteydi. Bu durumun ilçe halkının bütünü için sorun olduğunun yerel kaynaklar tarafından merkezi yönetime iletilmesi sonucunda anlık çözüm üretilmesi adına 696 sayılı KHK ile DASK aranma zorunluluğu o tarihte yaşanmış Samsat depremini içine alacak şekilde kaldırılarak yasalaştırılmıştır. Bu şekilde halkın mağduriyeti önlenmiştir.

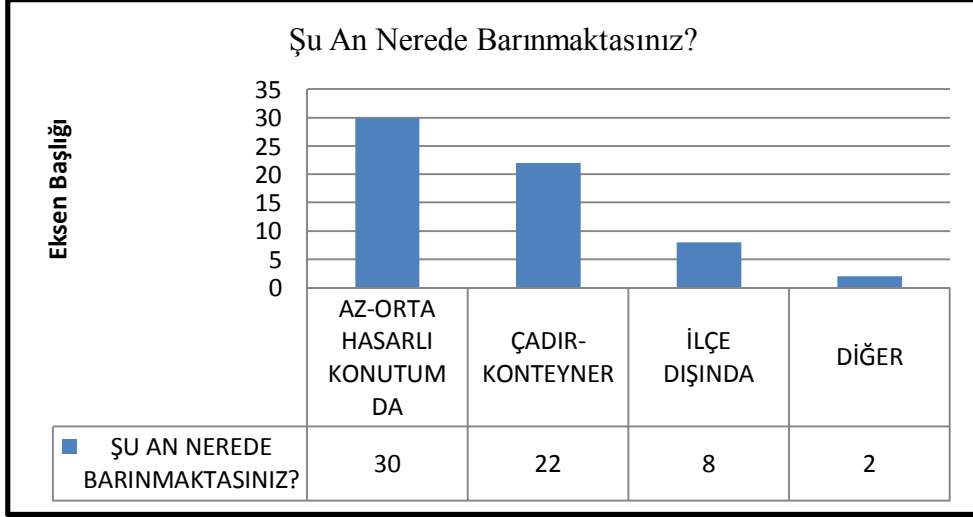
Grafik 5. Afettede anketi yapılan kişilere ait konutlarının depremde hasar durumu

Afetzedelerin %82'si depremde içinde buldukları konutlarının orta ve ağır hasarlı durumda olduğunu belirtmişlerdir. Çevre ve şehircilik Müdürlüğü'nün ilçede yapmış olduğu hasar tespit çalışmalarında da bu durum teyit edilmektedir.

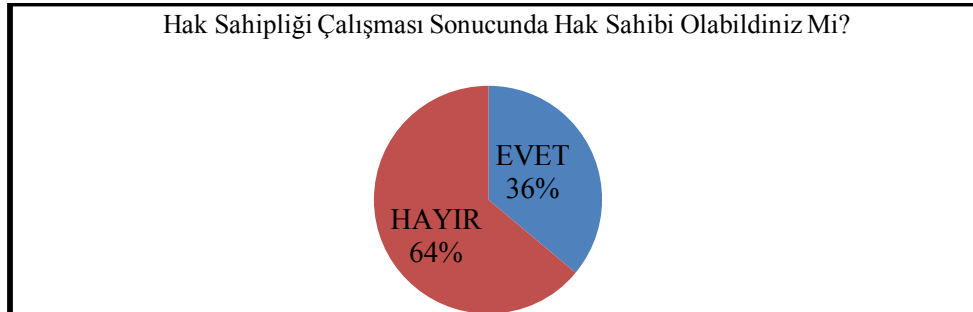
Grafik 6. Afetzedede Anketi yapılan kişilere ait konutların depremde hasar seviyeleri

Hasar tespit tutanaklarını ve raporlarını hazırlayarak koordinatör kurum AFAD Başkanlığına iletmekle yükümlü olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı incelemiş olduğu konutların %46 sını ağır hasarlı, %14'ünü orta hasarlı, %40'ını az hasarlı olarak değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmelerin yerelde ilan edilmesi sonrasında kanunun kapsamında 1 aylık itiraz süresi beklenerek raporların kesinleşmesine mukabil çalışmalar AFAD Başkanlığı'na iletilmiştir. Afet sonrasında ilk yardım ve geçici barınma alanları oluşturulduktan sonra insanların kendilerini güvende hissedeceği kalıcı mekânlar oluşturulmaktadır.

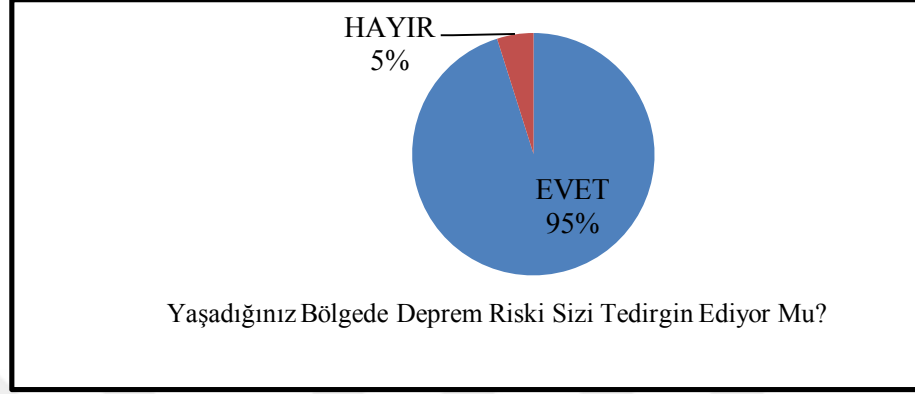
Grafik 7. Afettede anketi yapılan kişilerin deprem sonrası barınma yerleri

İlçede yaşanan ilk depremin üzerinden 2 yılı aşkın bir süre geçmiş olmasına rağmen insanların büyük bir çoğunluğu hala çadır ve konteynerlerde yaşamlarını sürdürmektedirler. Çalışmanın her noktasında belirttiğimiz gibi afet yalnızca insanın sosyal hayatını değil ekonomik hayatını da alt üst etmekte, Türkiye ekonomisine büyük zarar vermektedir. Ankette yöneltilen nerede barınmaktasınız sorusunda tespit edilmeye çalışılan; ağır hasarlı yapılardan çıkan insanların çadırlarda halen yaşamaya devam edip etmediği ve orta hasarlı konutlarda yaşayan insanların konutlarında tadilatlar yaparak önceki yaşantılarına dönmek için gayret sarf edip etmediğidir. Anket sonucuna göre insanlar orta hasarlı konutlarının tadilatını genellikle devlet destekli faizsiz krediler kullanmak sureti ile yapmışlardır.

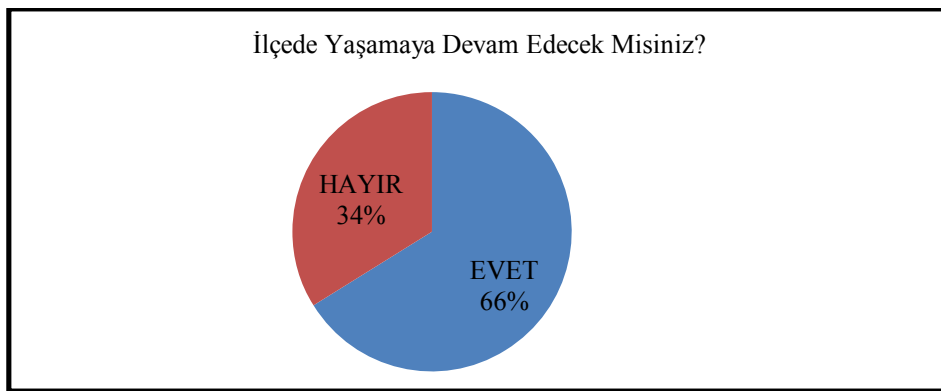
Grafik 8. Hak Sahipliliği Durumu

Grafik 8 incelendiğinde anket yapılan afetzedelerin konutlarının %46'sı ağır hasarlı olmasına rağmen %36'sı hak sahibi olabilmektedir. Bunun durumun sebebi ilçede kendisine ait ikinci konutun bulunması veya hak sahipliğinden feragat etmesidir.

Grafik 9. Deprem Halkta Oluşturduğu Tedirginlik Durumu

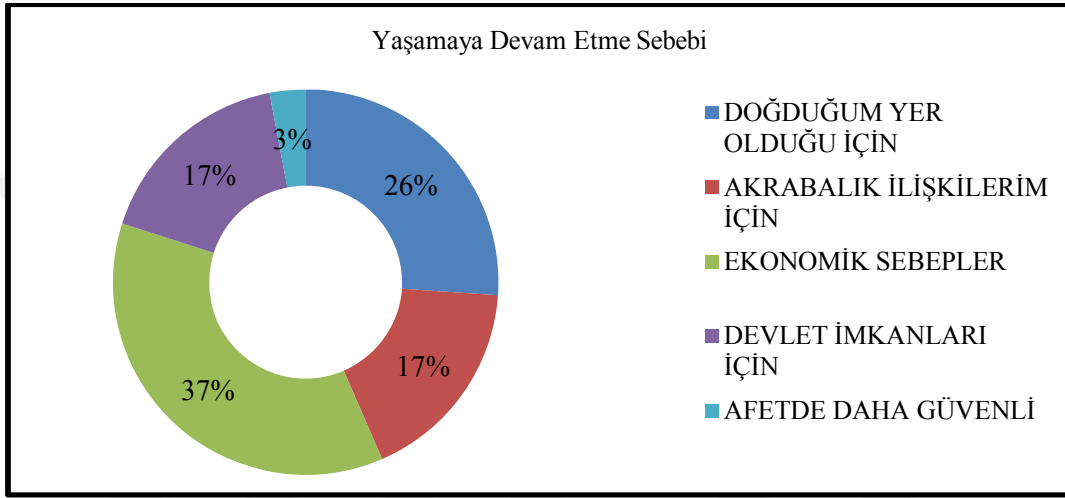
Ankete katılan afetzedelere yöneltilen depremin tedirginlik oluşturup oluşturmadığı sorusu, alan kullanıcılarının bölgede afete hazırlık yapmak için psikolojik olarak hazır olup olmadığının tespiti için yöneltilmiştir. İnsan psikolojisinde korkuya karşı korunma hissi süreçte baskın hale gelmektedir. Bu sebep ile afetzedelerin gerek afet eğitimine gerek afete karşı sığınım stratejilerine hazır olduklarını gösterir.

Grafik 10. Deprem Sonrası İlçeden Göç İsteği

Grafik 10 da görüleceği gibi ankete katılan insanların %66'sı ilçede yaşamaya devam edeceğini belirtmiştir. Afetlerin doğal sonucu olarak insanlar yaşadığı alanları

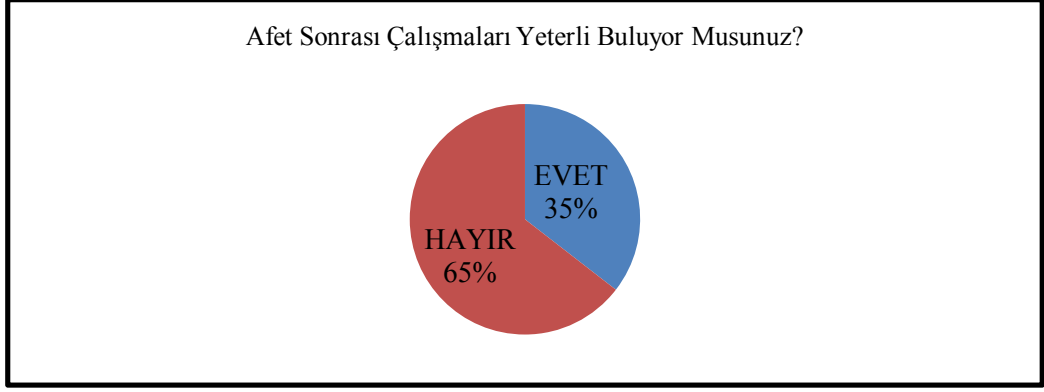
terk etme eğilimine girerler. Bu durum ilçede %34'lük kısmın ilçeyi terk etme eğilimi olduğunu göstermektedir. Planlama açısından hızlı ve kitlesel göçler çoğu durumlarda kentsel saçaklanma ve düzensiz gelişimin tetikçisi olmakta ve bölgesel dengesizliğin meydana gelmesine sebep olmaktadır. Samsat ilçesi nüfus büyüklüğü bahsetmiş olduğumuz sürece fazla etki etmese de daha büyük ölçekli afetlerde durum şiddetli hissedilmektedir.

Grafik 11. Deprem Sonrası İlçede Yaşamaya Devam Etme Gerekçesi

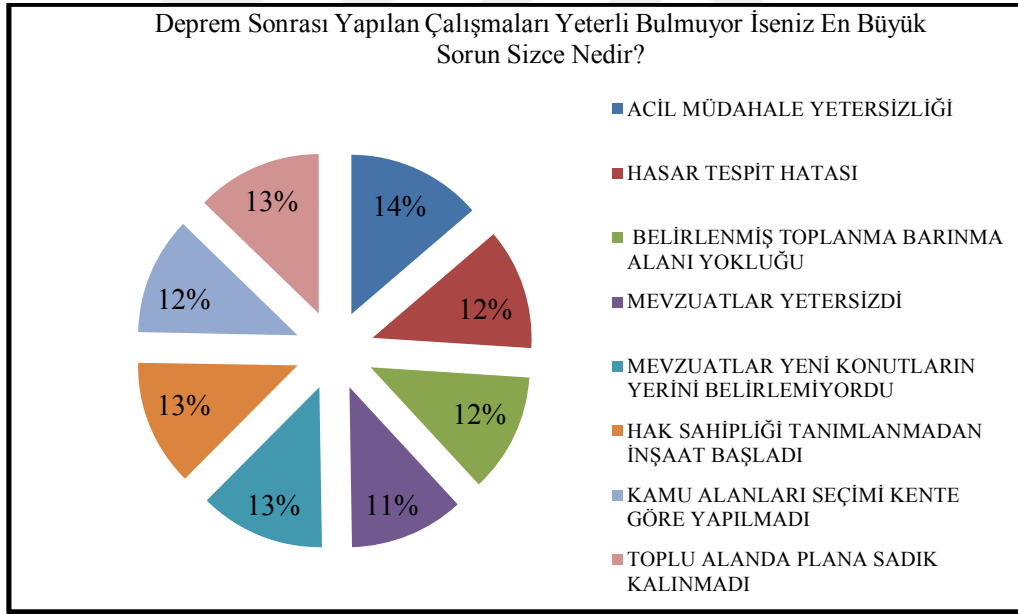
İlçede yaşamaya devam etmek isteyen ankete katılmış afetzedelerin %37'lik kısmı ilçede geçim sağladıkları işlerini devam ettirebilmek için kalmak istediklerini belirtmiş olup %26'lık kısmı ise doğduğu topraklardan başka bir yere göç etmek istemediklerinden Samsat'ta yaşamaya devam etmek istemektedirler. Samsat'ın afetler için güvenli bir alan olmadığını düşündüğü halde devletin sağladığı imkânlar için ilçeyi terk etmek istemeyen kişilerin oranı %17'yi bulmaktadır.

Afet sonrası çalışmaların yeterli olup olmadığı sorgulandığında;

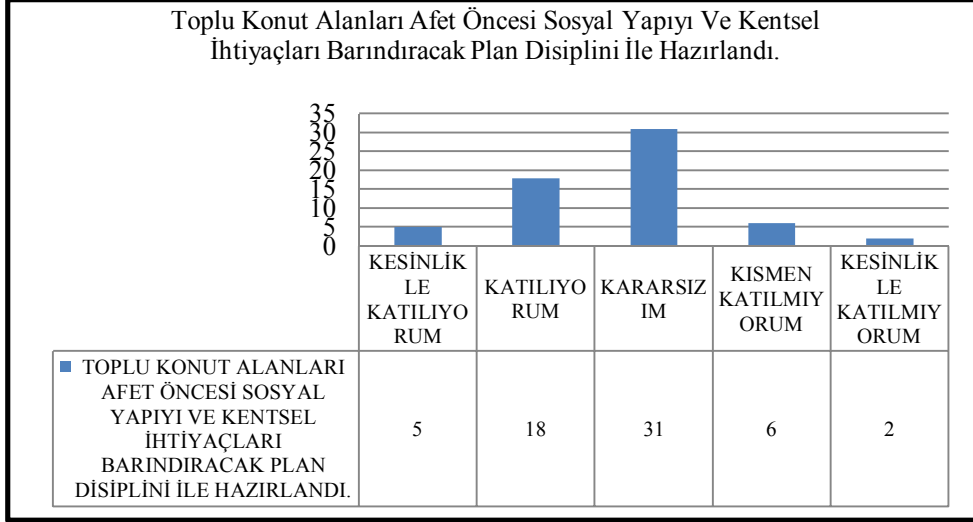
Grafik 12. Deprem Sonrası İlçede Yapılan Çalışmaların Yeterlilik Durumu

Ankete katılan insanların yapılan çalışmalardan memnun olmadığı görülmektedir. Bu uygulanan sistemin halk tarafından yeterli bulunmadığını, sistemde eksikliklerin olduğunu göstermektedir.

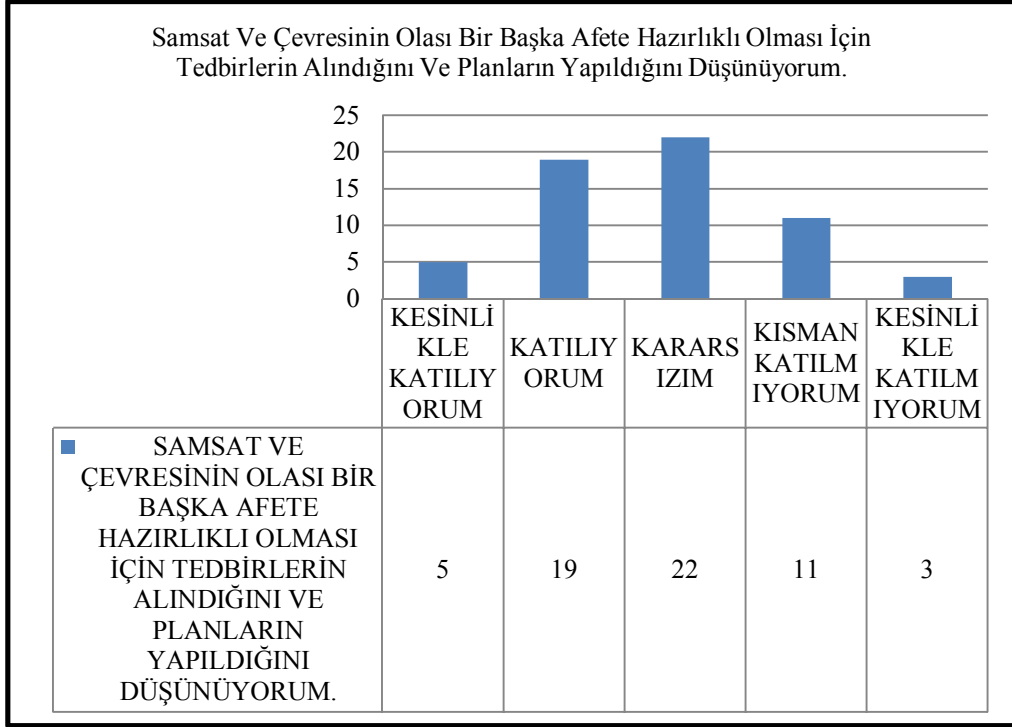

Grafik 13. Afet Yönetim Sisteminin halk tarafından eksik kaldığı düşünülen yönleri

Ankete katılan afetzedelere yöneltilen soruda aslında afet yönetim sisteminin eksikliklerinin neler olduğuna yönelik tespit yapılmaya çalışılmıştır. Grafik-13 de görüleceği gibi birbirine yakın oranların olduğunu görmekteyiz. Bundan çıkan sonuç afet sonrası uygulanan yöntemin bütünü ile sorunlu olduğudur.

Grafik 14. Toplu Afet Konutları İçin Hazırlanan İmar Planlarının Değerlendirilmesi

Grafik 15. Afet Sonrası Planlama Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi

Ankete katılan bireylere yöneltilen “Toplu konut alanları afet öncesi sosyal yapıyı ve kentsel ihtiyaçları barındıracak plan disiplini ile hazırlandı mı?” sorusunun ve “Samsat ve çevresinin olası bir başka afete hazırlıklı olması için tedbirlerin alındığını ve planların yapıldığını düşünüyor musunuz?” sorusunun amacı ilçe merkez ve köylerinde hazırlanmış olan planların doğru yaklaşım ve tespitler ile yapılıp yapılmadığının

afetzedeler tarafından değerlendirilmesiydi. Bu soruya cevap verirken katılımcıların büyük çoğunluğunun kararsız kalmasından planlama öncesi ve sonrası süreçte halkın yeterince bilgilendirilmediği okunabilir.

Ankette katılımcılara yöneltilen 19. Soruda afetzedelerin % 6'sı Afete hazırlık sürecinin sürekli ve sürdürülebilir şekilde uygulanmasını ve afet yönetim sistemini, gerekli hukuki altyapısını yeniden elden geçirip mevcut etkilenen diğer kanun ve yönetmelikleri dikkate alınıp yeniden düzenlenmesinin afete karşı direnç oluşturmada etkisi olmadığını düşünmüş ve gerekli diğer çalışmalar yapıldığında kendini daha güvende hissedeceğini belirtmiştir. % 5'i ise sürekli ve sürdürülebilir şekilde uygulanmasının etkisiz olacağını düşünmektedir. Bunların %3'ü alınacak önlemler ile güvende hissedeceğini %2'si ise tüm önlemlere rağmen güvende hissedemeyeceğini belirtmiştir. Ankete katılan kişilerden %3'ü bütün önlemleri gerekli bulduğunu ancak bu önlemler alınsa dahi kendini güvende hissedemeyeceğini belirtmiştir.

Samsat ilçesinde yapılan anketlerin sonuçları değerlendirilecek olunursa; Samsat halkı afet bilinci zayıf bir topluluk olarak değerlendirilmiştir. Afet sonrası çalışmaların usulüne yönelik fikir yürütemeyen katılımcılar yapılan çalışmaların yetersizliği konusunda hemfikir durumdadır. Genel olarak afetzede anketi sonuçları değerlendirilecek olursa;

- Afet yörede yaşayan insanları tedirgin etmektedir.
- Afet sonrası çalışmalar objektif ve sağlıklı değerlendirmeler yapılarak sonuçlandırılmamıştır.
- Halkın depreme rağmen ilçeyi terk etme isteği düşüktür.
- Afet sonrası yapılan çalışmalarda devletin sunduğu imkânların halkı cezbedecek bir yönü yoktur.
- Yapılan tüm çalışmalar kaos ortamında çıkma odaklı olup orta ve uzun vadede herhangi bir afet durumunun tekrarı halinde her şeyin başa döneceği düşünülmektedir.
- Afet yönetim sisteminde afet öncesi kavramının değerlendirilmesinin önemli olduğu görülmektedir.

İlçe özelinde yapılmış olan çalışmalar değerlendirip tespit edilen sorunlar üç ana başlık altında toplanacaktır. Bu tespitler ilçe özelinde sorunları içerdiği gibi ulusal düzeyde karşılaşılan sorunları da içerecektir. Bu başlıklar:

- a) **Hukuki Yapıdan Kaynaklı Sorunlar**
- b) **Yönetimsel Yapıdan Kaynaklı Sorunlar**
- c) **Planlama Sisteminden Kaynaklı Sorunlar**

Hukuki Yapıdan Kaynaklı Yaşanan Sorunlar:

- Türkiye’de afet yönetimi ile ilgili tüm mevzuatların afet sonrası iş ve işlemler ile ilgili olması afete hazırlık kavramını telaffuz ettirmemektedir. Adıyaman il ve ilçelerinde de afete karşı alınması gereken tedbirlere yönelik çalışmalara rastlanmamıştır.
- Hasar tespit çalışmalarının ön değerlendirmesinin teknik heyetlerin hazırladığı raporlar doğrultusunda yapılması ve hazırlanan rapora itirazlar kesin hasar tespitini geciktirmektedir. Kanunda yer alan rapora 30 gün içerisinde itiraz edilme hakkı süreci daha da yavaş işler hale getirmektedir. Örnek olarak Samsat ‘ta ağır hasarlı yapının hangi ölçüt esas alınarak az hasarlı veya ağır hasarlı olarak belirlendiği izah edilememiş bu sebep ile birçok itiraz incelenmeden geri çevrilmiş ve konu yargıya taşınmıştır.
- Afet olmadan önce inşaat halinde veya harabe durumda olan yapılar hakkında herhangi bir envanterin olmaması ve yerel yönetimin (Belediyelerin ve Özel İdarelerin) bu tür çalışmalar için kaynak ayıramaması yanlış değerlendirmelere sebep olmaktadır. Örneğin Samsat ilçesinde yapıların tüm bilgilerinde barındırabilecek bilgi bankası kurulamamış, coğrafi bilgi sistemlerine önem verilmemiş, veri depolama işlemleri belirli bir düzen esasına göre yapılmamıştır. Aynı sorunlar Adıyaman İl Özel İdaresi yetki sahasındaki yerleşim birimleri için de geçerli olup afet öncesi yapıların durumunun arşivlendiği bir çalışmaya ulaşamamıştır. Bu durumdan ötürü karşılaşılan tüm yıkık yapılar deprem neticesinde olmuş gibi değerlendirilerek adil olmayan bir hak sahipliği süreci işletilmiştir.
- Hasar tespit raporlarının görevi net tanımlanmamış, bunun ile ilgili bir yönetmeliği olmayan, acil durumlarda üstleneceği misyonları belirlenmemiş

kısıtlı teknik ekiplerce hazırlanması yeterince doğru değerlendirmeler yapılmaması ile sonuçlanmıştır.

- Afet Yönetimi Sistemi'ni tanımlayıcı bir hukuki altyapının oluşturulmaması özellikle afetler ile ilgili çıkarılmış mevzuatların yürürlükteki diğer mevzuatlar ile çakışmasına ve bu durumun bertarafı için ise günlük ihtiyaçları giderici kanun ve yönetmeliklerin çıkarılmasına yönelmekte hatta alana ve soruna özgü kanunlar çıkarılmaktadır. Buna örnek olarak Samsat depremi sonrasında 7269 sayılı kanuna göre hak sahibi olmak için Zorunlu deprem sigortasının bulunması şartı aranırken 24.12.2017 tarihinde çıkarılan 696 sayılı KHK ile hak sahipliği için DASK zorunluluğu gibi kanunun 29. Maddesindeki kısıtlamaların aranmayacağı ifade edilmiştir. Bu KHK ile Samsat depreminde konutu ağır hasarlı tüm vatandaşlar hak sahibi olmuştur.
- 7269 sayılı kanununun 13. Maddesi (Ek fıkra: 29/5/2003-4864/1 md)
“Afete uğrayanların veya uğraması muhtemel olanların buldukları yerlerde veya başka yerlerde geçici olarak barınmalarını sağlamak üzere, baraka ve konutlar inşa edilebilir, ettirilebilir, kiralanabilir veya satın alınabilir. Bu tedbirlerin, kısa zamanda yerine getirilmesinin mümkün olmayacağı hallerde, geçici iskan tedbirlerini kendileri almak isteyenlere nakdi yardım da yapılabilir”. Hükmü ile geçici iskan alanlarını kalıcı konut alanlarına dönüştürmektedir. *Geçici barınma alanları kalıcı konutların teslimini takip eden 1 yıl içerisinde kaldırılır* denilmektedir. Aynı yönetmelikte *“Gerekli görüldüğü durumlarda Vali bu süreyi uzatabilmektedir”* denilmektedir. Bu hem Samsat ilçe geneli hem tüm Türkiye’de afet geçici barınma alanlarının vatandaşlar tarafından terk edilmemesine kullanılmasına hatta işgal edilmesine sebep olmaktadır.
- 7269 Sayılı Kanun Madde 15 –*“(Değişik: 2/7/1968-1051/1 md.) Afet dolayısıyla hasara uğramış şehir ve kasabaların imar planı mevcut olup da İmar ve İskan Bakanlığınca değiştirilmesi gerekli görülmediği takdirde, inşaata mevzuat dairesinde hemen izin verilir. Mevcut imar planının kısmen değiştirilmesi gerekli görülen şehir ve kasabalarda, bu değişiklik planları, İmar ve İskan Bakanlığınca 5 ay zarfında yaptırılır. İmar veya istikamet planı olmayan veya olup da tamamen değiştirilmesi gereken yerlerde halihazır harita ve imar veya istikamet planı İmar ve İskan Bakanlığınca öncelikle yapılır veya yaptırılır. Bu planlar yapılıncaya kadar gelecekteki planlara göre esaslı inşaat yaptırılmasına*

İmar ve İskan Bakanlığınca izin verilebilir. Yukarıda yazılı hallerde veya yerinin değiştirilmesi gereken şehir ve kasabalarda ilgililerin afetten masun yerlerde gösterilecek arsalar üzerinde, ilk barınma tedbiri olarak geçici baraka inşasına izin verilebilir. Bu türlü geçici inşaatın, imar planı olan yerlerde, afetin vukuundan; imar planı olmayan veya değiştirilen veya yerleri değiştirilecek olan şehir ve kasabalarda, yeni planların onanmasından itibaren bir yıl içinde sahipleri tarafından yıkılması mecburidir. Aksi halde masrafları yıkıntı bedelinden ödenmek üzere mahallin en büyük mülkiye amirinin emri ile belediyelerce yıktırılır. Bu bir yıllık süre zaruret halinde ilgili valiliğin teklifi üzerine İmar ve İskân Bakanlığınca gerektiği kadar uzatılabilir.” denmektedir. Bu madde afet alanlarında bilimsel imar çalışmalarından önce yapıların yapılmasına sebep olmakta böylelikle imar planları afet konutlarını meşrulaştırmak için kullanılan bir enstrüman haline gelmektedir. Bu süreç Samsat ilçesinde aynı şekilde işlemiş olup imar planı onaylanmadan afet konutlarının inşaatları bitirilmeye yakın hale getirilmiştir.

- Hak sahiplerinin konut yapılacak büyüklükte olan taşınmazlarının mülkiyeti genellikle hisselidir veya tapu başkasına aittir. Hisseli taşınmazlarda muvafakat alınamamaktadır ve mülkiyet hak sahibi adına tescil edilememektedir. Tapu hisseli ise muvafakat alınmadığı takdirde veya tapuyu kendi adına tescil edemediği durumlarda yer seçimi yapılamamaktadır.
- Hak sahiplerinin sorunlarını hızlı bir şekilde çözebilmek için kendi yerinde çeşitli mülkiyet problemlerinden dolayı konut yapılamayanlar için yer seçimi genelgesine göre kamuya ait taşınmazlarda afet konutu yapılmak üzere toplu alanlar seçilmektedir. Seçilen toplu alana hak sahipleri gitmek istememektedir. Ayrıca kamuya ait araziler şahıslar tarafından kullanılmaktadır ve konut yapılmasını istememektedirler. Bu sebeplerden dolayı sosyal sorunlarla karşılaşmaktadır.
- Toplu yer seçimi yapılan alanlarda imar planı yapılmaktadır. İmar planı; hâlihazır haritalar, jeolojik-jeoteknik etüt raporları, kurum görüşleri, meclis kararları, askı süreleri vb. nedenlerden dolayı uzun sürmektedir ve kalıcı konut yapımında gecikmeler yaşanmakta sürece bir de plan bürokrasisi dahil edilmekte, kalıcı konutların tapu teslim işlemleri bazen yıllar almaktadır. Tapu teslim süreci tamamlanmadan kredi geri ödemeleri başlamadığından devlet bir anlamda zarara uğramaktadır.

Yönetimsel Yapıdan Kaynaklı Sorunlar:

- Merkezi yönetim organları ile yerel yönetim organları arasında kamu hizmetlerinin düzenli yürütülmesi görevini üstlenen birimlerin etkin rol almayışı sistemsel kopukluğa neden olup yapılan planlama ve yönetimsel kararların uygulanmasında zorluklar ortaya çıkarmaktadır.
- Türkiye’de yönetim yapısında en fazla yaşanan sorunlardan birisi de planlama sisteminde yaşanan yetki karmaşasıdır. Planlama yapma yetkisi yalnızca belediyelerde değil birçok genel ve özel bütçeli kurumlarda bulunmaktadır. Bu durumda sınırları belirlenmemiş birçok alanda planlama yönüyle çakışmalar meydana gelmektedir. Bu duruma örnek verecek olursak Samsat ilçe merkezinde afet sonrasında mevcut yapı düzeninde yapılaşmanın sakıncalı olacağı mikro bölgelemeli zemin etüt çalışmalarında tespit edilmiştir. Bu sebep ile ilçe bütününde parseller mevcut yapı tipolojisine göre üretildiği için yeni tesis edilecek yapıların mevcut imar planında parsele yerleşmesi mümkün olmayacağından plan revizyonu kaçınılmaz hale gelmiştir. AFAD Başkanlığının plan yapma yetkisine sahip kuruluşlardan biri olması genel hayata etkinlik kararı alınmış olan alanda planların onaylarının mahalli idarelerce mi (Belediye veya Özel İdare) yoksa AFAD Başkanlığınca mı yapılacağı konusunda karmaşaya sebep olmaktadır.
- Türkiye Yönetim kararlarının üretildiği TBMM ve Cumhurbaşkanlığı makamının yerel yönetim ile koordinasyonunu sağlayan mevcut bakanlık sistemi illerde yapılan çalışmaları ve yaşanan sorunları valiler vasıtasıyla öğrenmekte ve bunun çözümünde ise gerekli durumlarda ise Cumhurbaşkanlığı makamına bilgi iletmektedir. Bölgelerin veya bazen birkaç ilin etkilendiği durumlarda konunun kümülatif değerlendirilmesini sağlayacak birimin olmaması süreci yavaşlatmaktadır. Bu duruma örnek verecek olursak Samsat ve Kâhta’ya bağlı bazı köylerde afet konutu alanları için üretilen imar planları Tarım Bakanlığı’nın hazırlayarak onayladığı Büyük Ova Projesi kapsamında kalmaktadır. Büyük Ova sınırlarında kalan taşınmazların imara konu olması için bakanlıkların kamu yararı kararı alıp izne tabi tutması gerekmektedir. Bu kamu yararı kararı bazen il sınırlarını ve proje kapsamını etkilediğinden ötürü süreci yavaşlatmakta bunun üst makamlara iletilmesi zorlaşmaktadır.

Planlama Sisteminden Kaynaklı Sorunlar:

- Türkiye’de kalkınma planlarında alınmış ulusal düzeydeki sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel plan kararının fiziki plana yani çevre düzeni planına aktarılmasındaki ara kademe olan bölge planları işlevselliği yeterince sağlanamamaktadır. Bölge planlarının misyonu ulusal seviyede yapılmış sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik verilerin bölgesel düzeyde karşılığının bulunarak fiziki planlar marifeti ile mekâna indirilmesini sağlamaktır. Bunun sebebi gerekli planlama hiyerarşisinin oluşturulamamasıdır. Samsat örneğinde de bu kararların yeterince aktarılamadığı gözlemlenmektedir.
- Hukuk sisteminin bir hiyerarşi ile kurulmuş olması beklendiği gibi planlama sisteminin de buna paralel bir sistem içerisinde kurgulanması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Kalkınma Planlarının Çevre Düzeni Planlarına aktarılmasında bölge planlarının işlevsel olamayışı sistemin yeterince etkin olmamasına sebep olmuştur. Böylelikle Kalkınma plan kararları Uygulama İmar Planı kararlarında kendine yer bulamamaktadır. Bu durumda tutarsız kendi içinde çelişen plan kararları üretilmektedir. Bunun en kötü yansımalarının başında ise afete dirençli toplum ve kentlerin oluşturulmasında üretilen kararların mekâna ve hatta parsel kullanımına indirgenememesi gelmektedir. Güncel örneği Samsat ilçesidir.
- Bölge planlamasının ülke planlama sisteminde kavram olarak kalması fiili olarak bulunmayışı kalkınma planlarındaki çevresel politikalar ve büyük bütçeli devlet yatırımlarının yanlış yönlendirilmesine sebep olabilmektedir.
- Samsat özelinde en büyük sorun Samsat’ta yaşanan 2 deprem sonrası ilçe merkezi ve köylerinde yer seçim ve imar planları tamamen arazi sahipliliği esas alınarak yapılmış, bedelsiz arazilere imar planları üretilmiştir. Topraklarının %98’inin afete maruz kalabilme riskinin olduğu Türkiye de üst ölçek planlarda afetten sakınım ile ilgili verilerin işlenmemesi imar planlarına yansıtılamaması ile sonuçlanmaktadır.
- Kalkınma planlarında afet kavramı üzerine bir plan hükmünün bulunmaması alt kademe planlarında da böyle bir verinin işlenmesini mümkün kılmamaktadır. Bu hali ile plan kademesi irdelendiğinde de Adıyaman-Diyarbakır-Ş.Urfa Çevre Düzeni planında Nazım ve uygulama imar planında afet sakınımı veya afet merkezli bir planlama stratejisi izlenmemiştir.

- Hak sahiplerine ait arsa veya arazilerinin genellikle İmar Kanunu ve Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğine göre konut yapılacak büyüklükte olmamasından veya kamuya ait bir yoldan mahreç alamamasında dolayı yapılaşmaya engel durum ortaya çıkmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Afet kavramı insanlığın var olduğu sürece şekil değiştirerek yaşamı etkileyecek bir vaka olarak varlığını devam ettirecektir. Yaşanan afetler ise insanları kendi elleriyle kurdukları yerleşim alanları üzerinden tehdit edip hem insana zarar verebilecek hem mekanı tahrip edebilecektir. Kentleşmenin düzensiz ve kontrolsüz olması olası afet risklerini ve etki alanlarını doğrudan ilgilendiren bir durumdur. Bu sebep ile kentlerin planlamasında değerlendirilen faktörlerin başında afet kavramı gelmelidir. Tez çalışmasının amacı Türkiye’de afet vakalarının kontrolünün nasıl bir sistemsel anlayış ile başarılabilirliğinin tespit edilmesi olmuştur. Bu sistemin planlama ile bütünleşmesinin ideal afet yönetimi kavramını tanımlayacağı düşünülmüştür. Bu sebep ile mevcut sistemin aksaklıklarının tespit edilmesi ve buna yönelik çözüm önerileri getirmek amacı ile yakın tarihte doğal bir afete maruz kalarak yaşam alanlarının %80’i tahrip olmuş Samsat ilçesi üzerinde çalışılmıştır. Samsat ilçesinde yapılan çalışmada ilçenin genel özellikleri incelendikten sonra afet vakasının ilçedeki etkileri üzerinde durulmuştur. Afet yönetimi aksaklıklarının neler olduğu, ilçede yapılan afet müdahale yöntemlerinin eksiklikleri değerlendirilerek mevcut hukuki altyapıda eleştirel bir yorum getirilmiştir. Tespit edilen sorunların çözümüne yönelik öneriler kısmında ideal Afet Yönetim Sistemi kurgulanmaya çalışılarak bu sistemin planlama süreçlerindeki doğru etkileşimlerinin nasıl olması gerektiği tarif edilmeye çalışılmıştır.

Samsat depremi sonrası ilçeye müdahale edilirken en büyük eksikliğin bir sistemden uzak anlık reflekslerden ibaret müdahaleler olduğu görülmüştür. Afet sonrası çalışmalar yapılırken afet öncesi için ne yerel ne de bölgesel ölçekte bir strateji geliştirilemediği gözlemlenmiştir. Kentsel ve kırsal alanlarda yapılan her çalışmanın bir plan kararı olduğu afet sonrası plan çalışmaları başladıktan sonra anlaşılması olmasına rağmen amaç kaos ortamından hızlı çıkmanın yollarını aramak olmuştur. Bu sebep ile Samsat ilçe merkezinde ilçenin 25 yıllık kaderinin belirlendiği imar planı hazırlanırken öncelik bedelsiz arazi teminine verilmiştir. Köy planlarında da aynı hatalar tekrarlanmıştır. Köy gelişim planlarında hayvancılığa en büyük katkı sağlayan mera alanları ve tarıma elverişli arazilerin afet konutları için planlanmasından öteye geçilmemiştir. Durumun daha açık algılanması adına afetzedelerle yapılan anketlerde de

bölge halkının afet yönetim süreci ve planlama ile ilgili paralel düşündüğüne yönelik sonuçlar elde edilmiştir.

Tüm bu veriler ışığında anlaşılmıştır ki Samsat afet müdahale sürecinde ideal afet yönetiminin yapılamamasının sebebi kurgusu yapılamamış bir afet yönetim sisteminde gizlidir. Çalışmaların tamamında afet yönetim sisteminin planlama ile olan yatay ve dikey etkileşimlerinin doğru kurgulanması ile bileşenlerinin karar alıcı ve uygulayıcı nitelik taşıması ile sağlanabilecektir. Afet yönetim sisteminde en büyük eksikliğin afet öncesi sürecin yeterince işlemeyişi olduğu, planlamada ise kademeler arası karar aktarımında yaşanan sorunlar olduğu sonucuna varılmıştır. Bu her iki sonuç irdelendiğinde ise bağımsız değerlendirilemeyeceği görülmüştür. Afet yönetim sisteminde afet öncesi stratejilerin bir plan kararına göre belirlenmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Plan kararlarının doğru, objektif ve mekâna özgün alınması ile afet müdahale planlarının sağlıklı işleyeceği görülmüştür. Bu sebepten öneriler kısmında sistemi ve bileşenlerini tanımlayan bir model geliştirilerek özelde Samsat için hızlı bir kalkınma, ulusal düzeyde ise uygulanabilirliği yüksek, verimli ve maliyet etkin bir sistem oluşturulmuştur.

6.2. Öneriler

6.2.1. Öneri model kurgusundaki temel ilkeler

Planlama sisteminin afet yönetimi ile birlikte değerlendirilmesi esnasında Samsat ilçesi özelinde planlama ve afet yönetimi kavramları detaylıca incelenmiştir. Bu iki sistemin bütüncül değerlendirilerek ortaya konacak model önerisinin belirli ilkeler çerçevesinde vücut bulması gerektiği düşünülerek bu ilkeler izah edilmiştir:

Birinci ilke: Ulusal stratejik kararların mahalli ölçekte kullanılabilir olması için bu geçişleri rahatlatıcı kademeli bir afet ve planlama sistemi kurgusu sağlanmalıdır. Şekil-14 incelendiğinde görülecektir ki önerilen sistem kademeli geçiş sistemidir. Kademeli sistemde ulusal ölçekte, bölgesel ölçekte ve mahalli ölçekte ana başlıklardan oluşması sağlanmış, mahalli stratejilerin bölgesel stratejilere, bölgesel stratejilerin ise ulusal stratejilere bağlanabilirliği sağlanmıştır. Önerilen ara kademe mahalli taleplere

merkezi birimlerden baskıları ve bürokrasi hantallığını ortadan kaldıracak, sorunlara bölgesel kademedan aranarak merkezi kademenin hizmet kalitesi arttırılacaktır.

İkinci ilke: Planlama alt sistemlerinin afet yönetimi alt sistemleri ile senkronize bir kademeli yapı oluşturması sağlanmalıdır. Bu tarif ile Ulusal Afet Yönetimi, Bölgesel Afet Yönetimi, Mahalli Afet Yönetimi bileşenlerine karşılık planlama disiplini Ulusal Planlar, Bölgesel Planlar, Çevre Düzeni Planları ve Mahalli Planlar olarak kademelendirilmelidir. Böylelikle afet yönetim sisteminin en uzun ve en meşakkatli kısmı olan afet öncesi sakinim planlarının hangi düzeyde nasıl yapılacağını yatay sistem geçişlerinin birbirini beslemesi ile sağlamalıdır.

Üçüncü ilke: Kademeli 2 sistemin alt bileşenlerinin yatay bileşenleri birbirleriyle ilişkilendirilmelidir. Ulusal düzeyde kalkınma planlarında ulusal afet yönetiminin stratejilerine yer verilmeli kurgu bu iki düzeyin birbiriyle uyumlu olarak çalışmasına imkân sağlamalıdır. Ulusal Afet Yönetimi'nin ana strateji kaynağının Kalkınma Planları olduğu bir sistemde yapılan kurgu buna örnektir.

Dördüncü ilke: Her düzeyde üretilen kararların kontrolünü sağlayacak bir üst kurul önerilmeli, bu kurullar düzeylerin stratejik kararlarının alt birime doğru aktarılıp aktarılmadığını kontrol etmelidir.

Beşinci ilke: Etkin ve sürdürülebilir bir afet yönetim sistemi için bölge kavramı kesinlikle sağlanmalıdır. Afetler her zaman Samsat Depremi gibi ilçe ve komşu ilçedeki köyleri etkilemeyebilir. Bazen afetler birkaç ili etkileyen bölgesel sınırları içine alır. Bu durumlarda afetlerin yönetimini sağlayıcı mekanizmanın bölgesel yaklaşımlara da cevap verebilirliğini sorgulanır. Örneğin Amerika'da 2017 de yaşanan İrma Kasırgası ülkenin Karayipler adasını ve paralelindeki kentleri yıkmıştır. Türkiye'nin üç tarafı sularla çevrili olup denize kıyısı olan birçok kenti bulunmaktadır. Böyle bir afetin cereyan etmesi ihtimalinde işlevsel bir sistemin hukuki alt yapısı ile kurgulanması gereklilik hatta zorunluluktur.

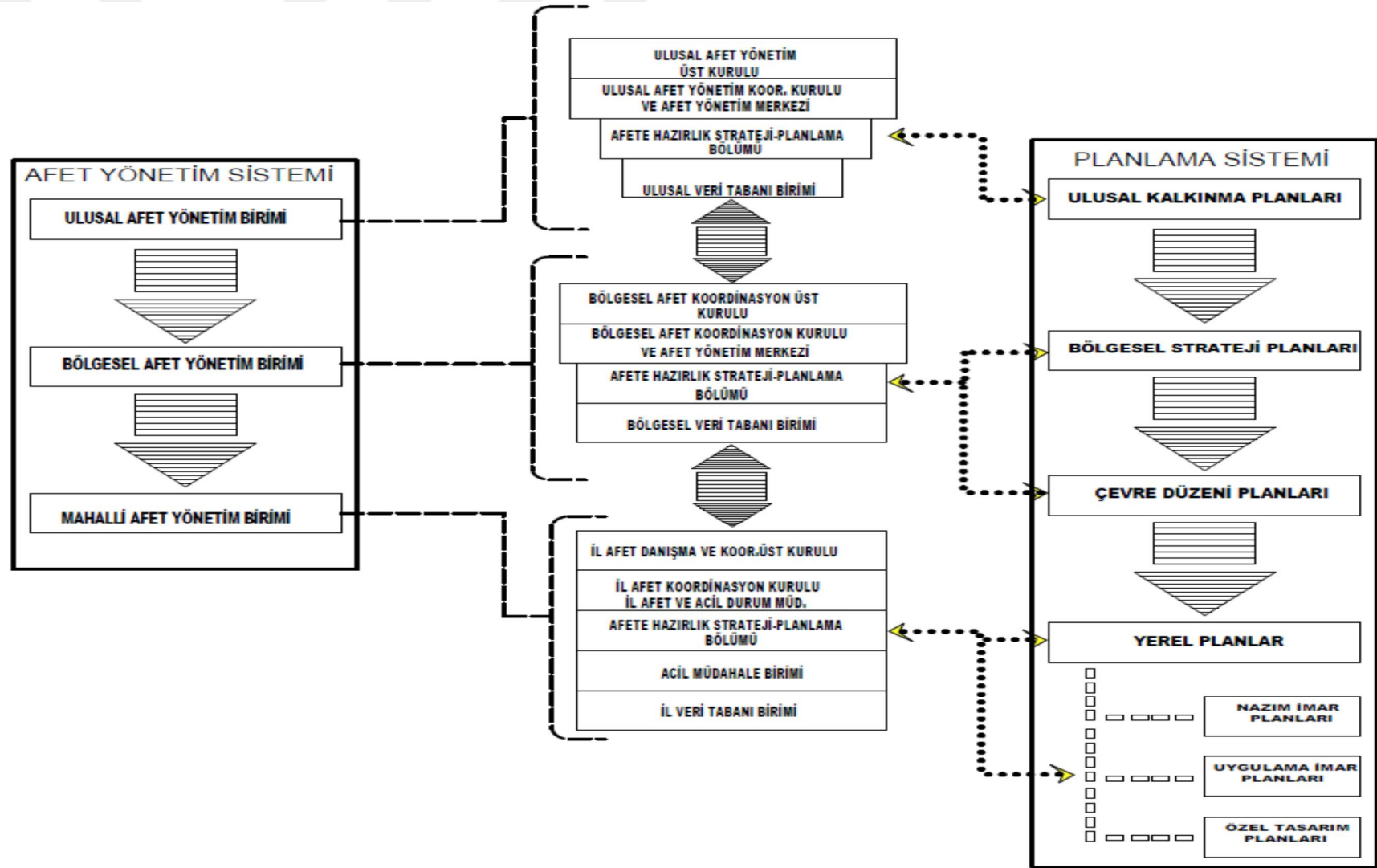
Öneri model kurgulanırken tez yazarının Samsat afeti sonrası ilçenin planlama çalışmalarında görevli olarak bulunması sürecin uygulayıcı perspektifinden net olarak ortaya konmasında fayda sağlamıştır. Yapılan çalışmalar ve özellikle yurt dışı örneklerinin rol model olması ile sistem bileşenleri daha kolay tariflenmiştir. Kademeli afet yönetim sistemi yaklaşımı yurtdışı örneklerinden esinlenerek yapılmıştır. Afet

yönetiminde ulusal-bölgesel-mahalli birimlerin oluşturulup sistemin bileşenlerinin bu kademe esasına göre hiyerarşik yapıya kavuşturulması uygulamada kolaylıklar meydana getireceği düşünülmüştür. Özellikle Japonya afet yönetim yapısı tariflenmiş modele ciddi bir girdi sağlamıştır. Sürdürülebilir sistem yaklaşımı ise Hollanda afet yönetimi yapısından esinlenerek hazırlanmıştır. Türkiye’de afet yönetim yapısının stabil olmasının afet yönetiminde ne gibi sorunlar ortaya çıkardığı görülmüştür. Fakat Hollanda afet yönetimi stratejik yaklaşımlarında sürekli tehdit halinde olan su baskınları sistemi çalışan canlı yapılar haline getirmektedir. Model afet yönetim yapısının ana kademelerinin değerlendirmesi yapılırsa;

Ulusal Afet Yönetim Birimi yönetim yapısında karar alma yetkisi olan en üst makam olarak gerek yurtdışı örneklerinde gerek ise Türkiye’de gözlemlenmiştir. Ulusal Afet yönetim biriminin ulusal stratejik kararlar alma ve kalkınma planlarına veri işleme görevi Japonya afet yönetim yapısında uygulanıp başarılı görüldüğü için öneri modelde aynı yaklaşım sergilenmiştir. Böylelikle sistemin en üst kademesinde yönetim yapısı güçlü kılınmıştır.

Bölgesel Afet Yönetim Birimi yapısı ise tüm yurtdışı örneklerinde görüldüğü gibi merkezi birimin nitelikli çalışmasını ve makro ölçekte afet sakınım stratejilerine yer verebilmesi için oluşturulmuş olan birimlerdir. Bölge birim yapılanması afet stratejilerinin bölgesel özgünlüğü içinde önemli görülmektedir. Bu sebeple Kanada’da eyalet yapılanması tariflenen kurgunun karşılığı olarak değerlendirilebilmektedir. Eyalet birimlerinin güçlü ve bölgesel riskleri değerlendiren vasıfta olması ulusal stratejilere büyük katkılar sağlayacaktır.

Mahalli afet yönetim birimi ise model yönetim sisteminde en fazla önemsenen birimdir. Tüm dünyada afet yönetimi yerelde başlayıp üst kademelere yükselmektedir. Kanada afet yönetiminde bireyden devlet başkanlığına kadar devam eden hiyerarşik düzen Japonya’da da aynı şekilde halkın afetlere karşı eğitilmesi ile başlamaktadır. Önerilen model tamamen araştırılan yurtdışı örnekleri ve Samsat’ta kazanılan saha deneyimlerine dayanmaktadır.

Şekil 14. Öneri Afet Yönetim Modeli

6.2.2. Öneri modelin kurgusundaki sistem bileşenleri

Ulusal afet yönetim birimi²:

Ulusal Afet Yönetim birimi; üniter yapının tüm sınırlarını içine alacak şekilde kurgulanmış, etki alanı ülke sınırlarına ulaşabilecek veya ulaşan afetlerin önlenmesi için alınan tedbir ve sakınım kararlarını içeren, merkezi yönetim erkleri tarafından çalıştırılan birim şeklinde düşünülmüştür. Bu birimin doğru yönetsel yapıya kavuşması bölgesel ve yerel birimlere rol model olacağı kanaatine varılmıştır. Birim bileşenleri; Ulusal Afet Yönetim Üst Kurulu, Ulusal Afet Yönetim Merkezi Ve Koordinasyon Kurulu'ndan oluşmaktadır.

Ulusal Afet Yönetim Üst Kurulu; afet stratejisi belirleme ve karar alma yetkisine sahip, alınan kararların kalkınma planlarına girdi olarak kullanılmasını sağlayacak, daimi çalışma yapacak bir birim olması gerektiği düşünülmektedir. Türkiye bütünü ilgilendiren ve merkezi hükümetin öncü olarak gördüğü gelişim eğilimlerini sektörel planlama yöntemi ile sınırlandırmayarak afet risk analizleri ile de raporu desteklemek sureti ile kalkınma stratejilerini yönlendirmesi uygun olacağı düşünülmektedir.

Ulusal Afet Yönetim Merkezi ve Koordinasyon Kurulu; Yönetim merkezi üst kurulun bileşenlerinin alt birimler ile eş güdüm içerisinde çalışmasını sağlayacak, üretilen stratejileri alt birimlerden alınmış olan veriler ile değerlendirip üst kurula rapor halinde sürekli olarak sunacağı bir yapıda olması gerektiği düşünülmüştür. Ulusal Afet Yönetim Merkezi ulusal stratejileri afet çerçevesinde sürekli güncellemekle yükümlü olmalıdır. Üst kurula vereceği raporlar kalkınma planlarına girdi olacağı için bu kurula güncelliği ve güvenilirliği yüksek verilerin temininin sağlanması adına alt birimlerin koordinasyonunu sağlayıcı geniş yetkiler verilmesi gerektiği düşünülmüştür. Birimin önemi afet sonrasında değil afete hazırlık döneminde anlaşılmalı, hazırlanmış olduğu stratejik afet sakınım planları ve raporları akademik çevrelerce de izlenebilir olmalıdır. Ulusal afet yönetim merkezi afet enstitüleri ile koordineli bir çalışma stratejisi belirlemeli enstitülerin veri bankalarından dinamik bir fayda sağlayacak altyapıyı oluşturmalıdır.

² Japonya Afet yönetim yapısından esinlenerek kurgulanmıştır. Ulusal afet yönetim biriminin bileşenleri ise yine Japonya afet yönetim yapısı referans alınmıştır.

Bölgesel afet yönetim birimi³:

Sistemsal yapıda belki de en fazla eksikliğini hissettiğimiz bölgesel yapılanma modülü gerek afet yönetimi gerek planlama sisteminde hali hazırda uygulanamadığı düşünülen bir ara kademedir. Bu ara kademenin olmayışı; merkezi yapıda yığılmalar oluşturmakta, hizmet kalitesini düşürmekte, sağlıklı ve verimli çalışmanın önüne geçmektedir. Bölgesel yapılanma tezde daha önce değinildiği gibi Türkiye'ye hiç yabancı olmayan bir ara modüldür. Bunlara örnek verilecek olunursa ulaştırmada-Karayolları Bölge Müdürlüğü, altyapı ve planlamada -İller Bankası Bölge Müdürlüğü, ekonomide-Merkez Bankası Bölge Müdürlüğü devlet kurumsal yapılanmasında uygulanıp başarı elde edilmiş birimlerdir. Aynı kurumsal yapılanmanın afet yönetiminde uygulanması için gerekli tecrübeye sahip bu oluşum üst kademe yapılarıdaki yığılmaları ve iş yükünü azaltıcı görev yüklenmelidir. Ulusal sisteme bölgesel dinamikler için güncel veriler ile hazırlanmış raporlar ve mekânı etkileyici planlar hazırlayıp sunulmalıdır. Bu hiyerarşik yapıda ulusal yapı kendi ölçeğinde, bölgesel yapı kendi ölçeğinde kararlara ve stratejilere enerji harcayıp konusunda ve bölgesinde uzmanlaşmış bir yapı elde edileceği düşünülmektedir. Bölge afet yönetimi birimi; bölge afet koordinasyon üst kurulu, bölge afet koordinasyon kurulu ve merkezi bileşenlerinde oluşturulmuştur.

Bölge Afet Koordinasyon Üst Kurulu: Bu birim bölgesel çalışmaların üst birime aktarılmasının takibini sağlayacak ve uygulama gözlemcisi olacak, üst yapıdan alınan stratejik kararların alt birimlerde doğru anlaşılıp uygulanabilir hale getirildiğini denetleyecek bir birim olarak görev yapması gerektiği düşünülmüştür. Bölge Afet Koordinasyon Üst Kurulu afet etki seviyelerine göre müdahale birimlerini yönlendirici ve koordine edici yetkilere sahip olmalıdır. Bölge Afet Koordinasyon Üst Kurulu temsili bir kurul olmayacak, uygulamalara müdahale edici karar alma yetkilerine sahip bir kurul olması gerektiği düşünülmüştür.

Bölge Afet Koordinasyon Kurulu ve Yönetim Merkezi: Bölge afet koordinasyon kurulu üst kuruldan çıkmış karar ve stratejilerin alt birimlere aktarılmasından sorumlu birim olarak düşünülmüştür. Ulusal kalkınma plan stratejilerinin mekânsal planlara

³ Bölgesel afet yönetim yapısı Kanada, Japonya ve Hollanda afet yönetim yapısının ortak özelliğidir. Bölgesel afet yönetim biriminin bileşenlerinde bu ülkeler rol alınmış olup Samsat depremi sonrasında meydana gelen aksaklıkların çözüm yolu olarak edinilen deneyimlerin yansımalarıdır.

aktarılmasını sağlamalıdır. Bölge planları yapılırken üretilecek kararların ulusal stratejilere uygunluğunu denetleyip kararların doğru aktarımını sağlayan birim olmalıdır. Bölgesel afet yönetim merkezinin alt biriminde Bölge Afet Strateji Planlama Birimi oluşturulup ulusal planlara girdi sağlayacak ve ulusal planların bölge planlarına etki edeceği kısımları sağlıklı bir şekilde yorumlamalıdır. Bölgesel sakınım planlarını sürekli güncelleyip strateji üretecek olan birim alt planların da takibini yaparak kademedeki doğru akışın sağlanıp sağlanmadığını tespit etmelidir. Bunun uygulanabilirliği konusu ise tıpkı imar planı yapım sürecinde Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin 8. Maddesinin “ (1) *Mekânsal planların, plan değişikliklerinin, revizyon ve ilavelerin hazırlanması sürecinde, kamu kurum ve kuruluşları veya plan müelliflerince planın türüne ve kademesine göre bu Yönetmelikte genel başlıklar halinde belirtilen konularda ilgili kurum ve kuruluşlardan veri, görüş ve öneriler elde edilerek gerekli analiz, etüt, araştırma ve çalışmalar yapılır.*” hükmündeki gibi olmalıdır. Görüş birimlerinden biri bölge başkanlığı olacak olup bölge ve çevre düzeni planların bu birimden görüş alınmadan onaylanamayacağı şeklinde hukuki bir düzenleme yapılarak birimin planlama üzerindeki etkisi arttırılmış ve görüşler çerçevesinde verilerin yerel planlara aktarımı kolaylaştırılmış olacaktır. Bu verilerin belirli nizama esas olarak düzenlenmesini, arşivlenmesini ve Türkiye veri tabanına uygun bir şekilde tasnifini sağlayacak bölge veri tabanı sistemi kurulması elzemliğini koruyacaktır. Bölge veri tabanı kendi içerisinde alt birimlerin verilerine ışık, üst birimin verilerine altlık olarak oluşturulmalıdır.

Mahalli Afet Yönetim Birimi⁴:

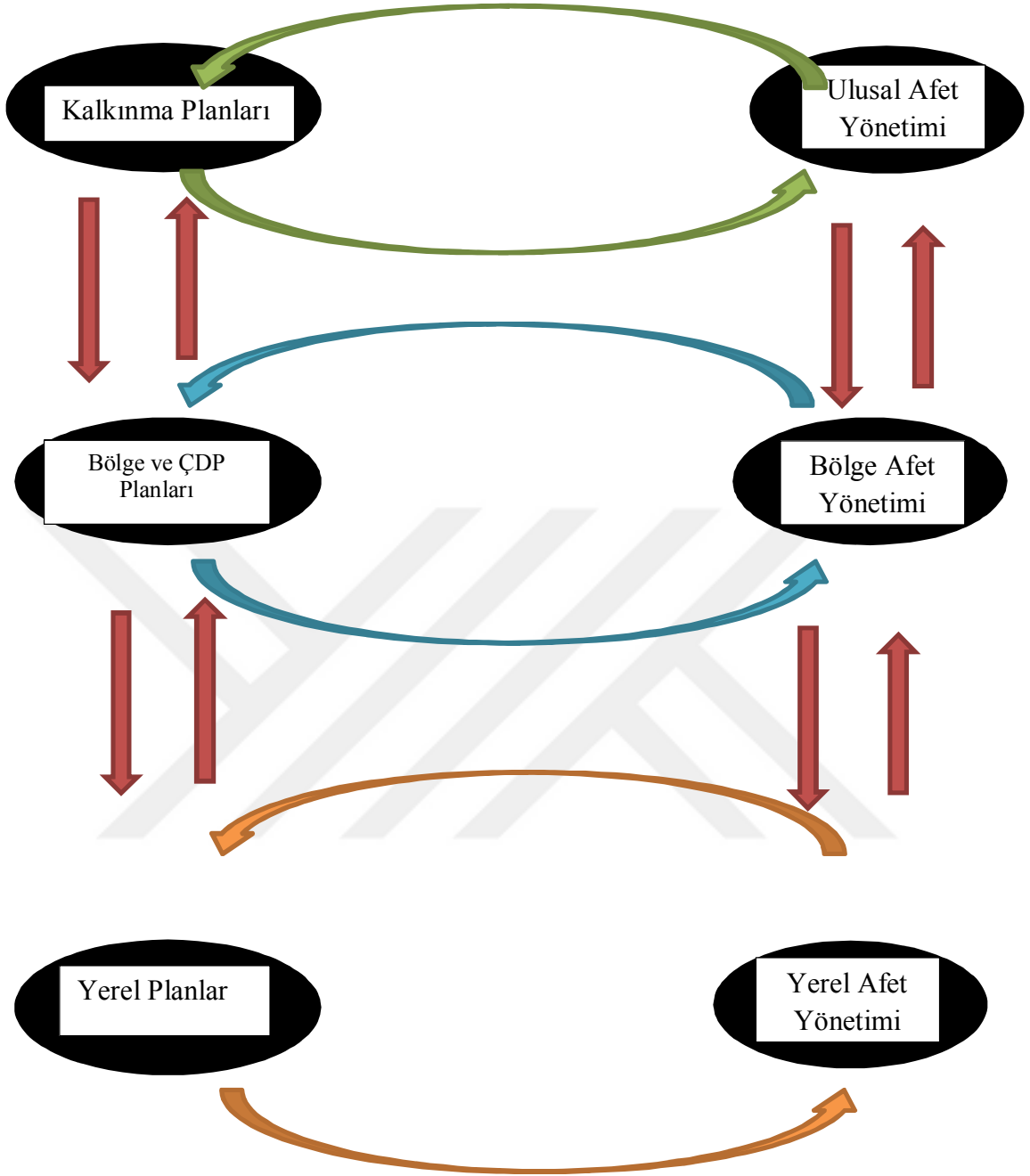
Tüm dünyada incelendiğinde görülecektir ki güçlü ve etkin afet yönetimi mahalli birimlerin sürece etkili bir şekilde dâhil edilmesi ile olmaktadır. Bu neden ile afet yönetiminin en küçük bileşeni olan mahalli birim tüm stratejilerin insana ulaştırıldığı ve insanın yaşadığı mekânlara işlendiği noktadır. Afet yönetim sisteminde her ara yüzün birbirini örtecek derecede nizami olması aranır ve bu durumun asıl uygulama noktası ise mahalli yönetim olur. Afetler insanı etkilerken insanın yanında

⁴ Özellikle Japonya ve Hollanda afet yönetim yapısının rol model alındığı birimdir. Yerelin kuvvetlendirildiği sistem yaklaşımı benimsenerek öğrencinin Samsat depremi sonrası edindiği deneyimleri yansıtmaktadır.

sosyal yapıyı, ekonomik kazanımları ve her şeyden önemlisi kentleri etkiler. Kentler bu sistemin laboratuvarı ve uygulama sahasıdır. Üretilen stratejiler kente marka değeri katar, alınan yanlış kararlar ise kayıplara sebep olur. Mahalli yönetimde en fazla önemsenmesi gereken husus uygulanabilirliği sağlanmış stratejilerin mekâna yansıtılmasında imar planlarının afet kavramı minvalinde hazırlanmasıdır. Yerel afet yönetim birimi bu kurgunun anahtarı olarak kurgulanmıştır. Mahalli Afet Yönetim birimi bileşenleri İl Afet Koordinasyon Üst Kurulu, İl Afet Koordinasyon Kurulu, İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü birimlerinden olmalıdır.

İl Afet Koordinasyon Üst Kurulu: Oluşturulacak kurul mahalli düzeyde yapılacak olan afet sakınım planları ve stratejilerini takip ve uygulama, bölgesel afet stratejilerinin yerele doğru aktarımının yapılıp yapılmadığını denetleme misyonunu yüklenmelidir.

İl Afet Koordinasyon Kurulu ve İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü: İl Afet Koordinasyon Kurulu ilde meydana gelmesi olası afetlerin analizini yapmak ve sakınım amacıyla karar alıp üst kademelere doğru iletmekle yükümlü olarak düşünülmüştür. Kurul İl Afet Strateji planlarının yapımını sağlayacak olan birim olarak tasarlanması gerektiği bu birim aynı zamanda yerelde üretilen stratejik kararların bir üst birime sunulmasını sağlamalıdır. Yerel dinamiklerin mekâna birebir yansıtıldığı planlama sürecinde fiilen bulunan birim olarak düşünülmüştür. İl Afet Müdürlüğü bünyesinde İl Afet Strateji Planlama Birimi kurulacak olup bu birim il özelinde il sınırlarındaki afet risklerini analiz edip analizler ışığında sakınım planları yapması uygun olacaktır. Yapılmış olan sakınım planları il merkez, ilçe, beldelerde ve kırsal alanlarda üretilecek planlar için belirleyici olup parsel bazlı uygulamaların zemin ilişkisini ortaya koyacaktır. Planların üretimi için gerekli veri tabanı yine yerelde kurulacak veri bankası ile sağlanacak olup bilgi girişleri ulusal standartlara uygun olarak sağlanacaktır.

Şekil 15. Planlama Sisteminin Afet Yönetim Sistemi ile Etkileşim Şeması

KAYNAKLAR:

- 3194 Sayılı İmar Kanunu. (1985, Mayıs 9). *İmar Kanunu*. Ankara: Resmi Gazete.
- 4123 Sayılı Kanun. (1995, Temmuz 25). 4123 Sayılı Tabii Afet Nedeni ile Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun. Ankara: Resmi Gazete.
- 4342 Sayılı Kanun. (1998, Şubat 28). 4342 Sayılı Mera Kanunu. Ankara: Resmi Gazete.
- 5902 Sayılı Kanun. (2009, Mayıs 29). 5902 Sayılı Afet ve Acil Durum Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun. Ankara: Resmi Gazete.
- 6831 Sayılı Kanun. (1956, Eylül 8). 6831 Sayılı Orman Kanununun. Ankara: Resmi Gazete.
- 7269 Sayılı Kanun. (1959, Mayıs 25). 7269 Sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerele Yapılacak Yardımlara Dair Kanun. Ankara: Resmi Gazete.
- Act, D. C. (1997). Japan Disaster Countermeasure Basic Act.
- Adıyaman İl Afet ve Acil Durum Müd. (2019). *Samsat Depremi Brifing Raporu*. Adıyaman.
- AFAD Başkanlığı. (2018). *Açıklamalı Afet Yönetimi Sözlüğü*. 25 Mayıs 2018, tarihinde AFAD Resmi Web Sitesi: <https://www.afad.gov.tr/tr/23792/Aciklamali-Afet-Yonetimi-Terimleri-Sozlugu?kelime=afet> adresinden alındı
- AFAD Başkanlığı. (2018). *AFAD Başkanlığı Resmi Web Sitesi*. 17 Aralık 2018 tarihinde <https://www.afad.gov.tr/tr/2305/Kanun> adresinden alındı
- AFAD Başkanlığı. (2018). *Afet ve Acil Durum Eğitim Merkezi*. 4 Eylül, 2018 tarihinde AFAD Başkanlığı Resmi Web Sitesi: <https://afadem.afad.gov.tr/tr/3881/Insan-Kaynakli-Afetler> adresinden alındı
- AFAD Başkanlığı. (2018). *Türkiye Deprem Tehlike Haritaları İnteraktif Web Uygulamaları*. 24 Nisan 2018 tarihinde AFAD Başkanlığı Resmi Web Sitesi: <https://tdth.afad.gov.tr/TDTH/main.xhtml> adresinden alındı
- Balamir, M. (2015). Afetler Politikası ve Sakınım Planlaması. *Jeoloji Mühendisleri Odası Bülteni*, 87-92.
- Birleşik Devletler Üniversitesi Çevre ve İnsan Güv. (2014). *2014 Dünya Risk Raporu*. UNU-EHS.

- Büyükkaraçığan, N. (2017). Türkiye’de Kriz ve Afet Yönetimi Mevzuatının Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, 144-193.
- Değerliyurt, M., & Erkal, T. (2009). Türkiye’de Afet Yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 147-164.
- Demirkent, I. (1993). *İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Docplayer. (2018). 5 Eylül 2018 tarihinde <https://docplayer.biz.tr/6067630-Afet-yonetim-sistemleri.html> adresinden alındı
- Döner, F. (1966). Recent Archaeological Research In Turkey: Arsemeia On Nymphaios 1963–1965. *Anatolian Studies*, 39-41.
- DPT. (1963). *I. Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT.
- DPT. (1968). *II. Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT.
- DPT. (1973). *III. Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT.
- DPT. (1979). *IV. Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT.
- DPT. (1985). *V. Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT.
- DPT. (1990). *VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT.
- DPT. (1996). *VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT.
- DPT. (2001). *VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT.
- DPT. (2007). *IX. Kalkınma Planı*. Ankara: DPT.
- Ekiz, C. (2005). Türkiye’de Planlama ve Planlama Anlayışının Değişimi. *AÜ SBF Geta Tartışma Metinleri*, 1-36.
- Ekonomi Hukuku, (2018). *Türkiye’de Planlı Kalkınma Dönemi*. 29 Haziran 2018 tarihinde Ekonomi Hukuku Web Sitesi: <https://ekonomihukuk.com/turkiye-ekonomisi/turkiyede-planli-kalkinma-donemi/> adresinden alındı
- Ergünay, O. (1996). *Türkiye’de Afet Zararlarının Azaltılması Konusunda Yapılan ve Yapılması Gereken Çalışmalar Hakkında Rapor*. Ankara: Cumhurbaşkanlığı’na sunulan rapor.
- Ergünay, O. (2011). *7269 sayılı Yasa Açısından Afet Bölgesi Nedir*. 4 Temmuz 2018 tarihinde <http://ahsenokyar.com/?p=14880>: <http://ahsenokyar.com/?p=14880> adresinden alındı
- Erkut, H. (1989). *Sistem Analizi*. İstanbul: Kıyı Yayınları.

- Genç, F. N. (2007). Türkiye’de Doğal Afetler Ve Doğal Afetlerde Risk. *Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 202-226.
- Government Of Japan. (2005). National Report of Japan on Disaster Reduction. *Prepared for the World Conference On Disaster Reduction*, (s. 18-22). Kobe-Hyogo.
- Gökçe, O., & Tetik, Ç. (2012). *Teori ve Pratikte Afet Sonrası İyileştirme Çalışmaları*. Ankara: AFAD Yayınları.
- Gülkan, H. P., & ve Diğerleri. (2003). *Afet Yönetiminin Stratejik İlkeleri: Türkiye ve Dünyadaki Politikalara Genel Bakış*. Ankara: ODTÜ.
- Harita Mühendisleri Odası. (1999, Mart 3). *3194 Sayılı İmar Kanunu Ve Yönetmeliklerinin Yeni Bir Yapı Kontrol Sistemi Ve Afetlere Karşı Dayanıklılığı Sağlayacak Önlemleri İçermek Üzere Revizyonu Araştırması”Na İlişkin Görüşlerimiz*. 19 Haziran 2018 Harita Mühendisleri Odası Resmi Web Sitesi: https://www.hkmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=250&tipi=5&sube=0 adresinden alındı
- Hollanda Su Yetkilileri. (2016). *Bir ülkenin su ile ilişkileri: Hollanda’da (içme) Suyuna Erişimde Bağımlılık ve Dayanışma*.
- Host, H. (2001). *The Low Sky: Understanding the Dutch*. XPat Scriptum Publishers.
- Japonya Uluslararası İşbirliği, A. (2004). JICA. *JICA Türkiye Ofisi*.
- Kadioğlu, M. (2008). Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri. *JICA Türkiye Ofisi*, s. 1-34.
- Kadioğlu, M. (2008). Modern Bütünleşik Afet Yönetiminin Temel İlkeleri. *JICA Türkiye Ofisi*, s. 1-34.
- Kanlı, İ. (2004). Üst Düzey Planlama Sistemi Ve Afet Yönetimi İlişkileri . *İTÜ Dergisi*, 103-112.
- Kanlı, İ., & Ünal, Y. (2003). Türkiye’de Üst Düzey Planlama Sistemi ve Yönetimine Afet Yönetimi Kapsamında Bakış. İstanbul, Türkiye: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Kansu, H., & Şengezer, B. (2001). *Kapsamlı Afet Yönetimi*. İstanbul: YTÜ Yayınları.
- Kemaloğlu, M. (2015). Türkiye’de Afet Yönetiminin Tarihi Ve Yasal Gelişimi. *Akademik Bakış Dergisi*, 126-147.
- Kocaeli Üniversitesi. (2015). 5. Uluslararası Deprem Sempozyumu. *Sonuç Bildirgesi*. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Yayınları.
- Mahalli İdareler. (1995). Adıyaman. *Mahalli İdareler Dergisi*.

- MTA. *Adıyaman İl Sınırında Bulunan Diri Faylar*. Maden Teknik Araştırma, Ankara.
- Özden, A., & Özmen, B. (2013). Türkiye’Nin Afet Yönetim Sistemine İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilemler Fakültesi Dergisi*, 1-28.
- Özer, Y. E. (2016). *Kişi: Dokuz Eylül Üniversitesi*. 4 Mart 2018 tarihinde Dokuz Eylül Üniversitesi Web Sitesi:
<http://kisi.deu.edu.tr/yunusemre.ozer/AFET%20YONETIMI.ppt> adresinden alındı
- Samsat Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü. *Samsat İmar Planları*. Samsat Belediyesi, Adıyaman.
- Samsat Belediyesi. *Yeni Samsat 1988 İlk İmar Planı*. Samsat Belediyesi, Adıyaman.
- Samsat Kaymakamlığı. (2018). *Genel Durum: Samsat Kaymakamlığı*. 1 Mart 2018 tarihinde Samsat Kaymakamlığı Resmi Web Sitesi:
<http://www.samsat.gov.tr/nfus-durumu> adresinden alındı
- Sarp, N. (1999). 3 Nisan 2018 tarihinde Nilgün Sarp Kişisel Web Sitesi:
<http://www.nilgünsarp.com/afet-hazirliginin-onemi-ve-genel-afet-hazirliklari/> adresinden alındı
- Serdaroğlu, Ü. (1977). *Aşağı Fırat Havzasında Araştırmalar*. Surveys in the Lower Euphrates Basin.
- Sipahioğlu, Ş. (2002). *Doğal Afetler ve Türkiye*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Sucu, M. (1975). *Adıyaman İli ve İlçeleri*. Gaziantep: Bugün Ajans.
- T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı. (2004). Deprem Şurası. *Deprem Şurası Sonuç Bildirgesi*. Ankara: Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yayınları.
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2012). *Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü Çevre Düzeni Planları*. 2 Temmuz 2018 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Resmi Web Sitesi: <https://mpgm.csb.gov.tr/adiyaman---sanliurfa---diyarbakir-planlama-bolgesi-i-82181> adresinden alındı
- T.C.Kalkınma Bakanlığı. (2014). *X. Kalkınma Planı*. Ankara: Resmi Gazete.
- Tekeli, İ. (1972). *Bölge Planlama Üzerine*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları.
- Udar Planlama. Samsat Revizyon İmar Planı. *Samsat Revizyon İmar Planı*. Samsat Belediyesi, Adıyaman.
- Udar Planlama. (2018). *Samsat Revizyon İmar Planı Araştırma Raporu*. Adıyaman.

- Udar Planlama. (2019). *Samsat Köyleri Afet Konutlarına ait İmar Planı Plan Açıklama Raporları*. Adıyaman.
- Udar Planlama. (2019). *Samsat Revizyon İmar Planı Plan Açıklama Raporu*. Adıyaman.
- Uluğ, A. (2013). Nasıl Bir Afet Yönetimi. *İzmir Kent Sempozyumu*, (s. 1-18). İzmir.
- Uzunçibuk, L. (2005). Yerleşim Yerlerinde Afet ve Risk Yönetimi. *Doktora Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uzunçibuk, L. (2009). Doğal Afetlerin Kentsel ve Bölgesel Planlamada Yeri. *Jeodezi, Jeoinformasyon ve Arazi Yönetimi Dergisi*, 18-27.
- Ünüsün, T. (1996). Avrupa'da Yerel Yönetimler. *Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yayınları*.
- Yılmaz, A. (2003). *Afet Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

EKLER:

EK-1

BÜTÜNLEŞİK AFET YÖNETİM SİSTEMİNİN KENT PLANLAMA SÜRECİNE ETKİLERİNİN İRDELENMESİ KONUSU ANKET ÇALIŞMASI

Anket Sahibi: Şehir Plancısı Uğur DÜNDAR, Selçuk Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü.

Anket Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet TOPÇU, Konya Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Anketin Amacı: Bu anket Türkiye’de uygulanan afet yönetim sisteminin eksikliklerinin tespit edilerek uygulanabilir yeni bir model ortaya koymak için depremi yaşamış insanların katılımıyla yeniden kurgulanmasına katkı sunması için hazırlanmıştır.

Ankete katılımınız ve Afetlere karşı direncin arttırılması ve hedeflenen yeni sistemin kurgusuna destekleriniz için teşekkürler.

AFETZEDE ANKET FORMU

- 1- Cinsiyet : Kadın () Erkek ()
- 2- Yaşınız : 18 Altı() 19-25() 26-35() 36-45() 46-55() 56-65() 65 +()
- 3- İkamet Yeriniz?
Samsat Merkez() Samsat Köyleri() Diğer(belirtiniz).....
- 4- Eğitim durumunuz?
İlkokul() Ortaokul-Lise()
Önlisans() Lisans() Diğer (Belirtiniz).....
- 5- 2017 ve 2018 de İlçede yaşanan Depremden etkilendiniz mi?
Evet() Hayır()
- 6- Oturduğunuz konut ruhsatlı mıydı?
Evet () Hayır ()
- 7- Oturduğunuz konutun DASK’ı var mıydı?
Evet () Hayır ()
- 8- Oturduğunuz konut 2017 veya 2018 de meydana gelen depremde hasar aldı mı?
Evet () Hayır ()
- 9- Konutunuz hasar aldı ise hangi seviyede hasar kaydı tutuldu?
Az Hasarlı () Orta Hasarlı () Ağır Hasarlı ()
- 10- Şu an nerede barınmaktasınız?
Samsat İlçesinde () (Samsat da iseniz alt biriminde ki şıklardan birini işaretleyiniz)
Az-Orta Hasarlı Konutumda () Çadırda-Konteynerde () Diğer (Belirtini)..... İlçe Dışında ()

11- Hak Sahipliliği çalışması sonucu hak sahibi olabildiniz mi?

Evet () Hayır ()

12- Yaşadığınız bölgede deprem riski sizi tedirgin ediyor mu?

Etmiyor () Ediyor ()

13- Bu ilçede yaşamaya devam edecek misiniz?

Evet () Hayır ()

14- İlçede yaşamaya devam edecek iseniz nedenini önem sırasına göre belirtiniz(1-2-3.. yazabilirsiniz)

..... Doğduğum yer olduğu için terk etmek istemiyorum.

..... Akrabalık ilişkilerimden dolayı terk etmek istemiyorum.

...Ekonomik kazanımlarımı burada yapmakta olduğum ve yapmaya devam edeceğim için terk etmek istemiyorum

...Devletin sağladığı imkanların cazip olması beni burada yaşamaya ikna etti

...Afetlere karşı Samsat dan daha güvenli bir yerleşim yeri bilmediğim için

Diğer(Belirtiniz).....

15- Afet sonrası yapılan çalışmaları yeterli buluyor musunuz?

Evet () Hayır ()

16- Deprem sonrası yapılan çalışmaları yeterli bulmuyor iseniz en büyük sorun sizce nedir?

	Kesinlikle Katılıyor m	Katılıyor m	Kararsızım	Kısmen Katılmıyor um	Kesinlikle Katılmıyor um
Afet sonrası Acil müdahale ve ilk yardım yetersiz kaldı.	1	2	3	4	5
Hasar tespit çalışmaları bilimden uzak özensiz ve göreceli yapıldı.	1	2	3	4	5
Afet öncesi belirlenmiş toplanma alanı ve geçici barınma alanı bulunmamaktaydı.	1	2	3	4	5
Hak sahipliliği sürecinde mevcut mevzuatlar ihtiyaca cevap veremeyip anlık çözümler için	1	2	3	4	5

kanunlar yayımlandı. Bu durum karmaşaya sebep oldu.					
Mevcut mevzuatlar ile kalıcı konutların nerede ve nasıl yapılacağına açıklık getiremedi	1	2	3	4	5
Hak sahipliği süreci tamamlanmadan kalıcı konutların yer seçimleri ve inşa süreci başlatıldı.	1	2	3	4	5
Kalıcı konutların yapılacağı toplu alanlar belirlenirken kentin gelişim eğilimleri, sosyo-kültürel yapısı ve sosyo-ekonomik yönlerine bakılmadan kamu alanlarına yer seçimi yapıldı.	1	2	3	4	5
Toplu konut alanları belirli bir imar planı ve parselasyon planına sadık kalınarak yapılmadı.	1	2	3	4	5

17- Toplu konut alanları afet öncesi sosyal yapıyı ve kentsel ihtiyaçları barındıracak plan disiplini ile hazırlandı.

Kesinlikle Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım ()

Kısmen Katılmıyorum () Kesinlikle Katılmıyorum ()

18- Samsat ve çevresinin olası bir başka afete hazırlıklı olması için tedbirlerin alındığını ve planların yapıldığını düşünüyorum.

Kesinlikle Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım ()

Kısmen Katılmıyorum () Kesinlikle Katılmıyorum ()

19- Sizce afetlere karşı direnç nasıl oluşturulur?(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

..... Afet Sonrası Acil yardım ve müdahale kısmına daha fazla önem vererek

..... Afetten etkilenmiş insanlara uzun vadeli kredi sistemi kapsamını genişleterek yardımlar sağlanarak

..... Afete hazırlık sürecinin sürekli ve sürdürülebilir şekilde uygulanarak

..... Afet yönetim sistemini ve gerekli hukuki altyapısını yeniden elden geçirip mevcut etkilenen diğer kanun ve yönetmelikleri dikkate alıp yeniden düzenleyerek

Diğer(Belirtiniz)

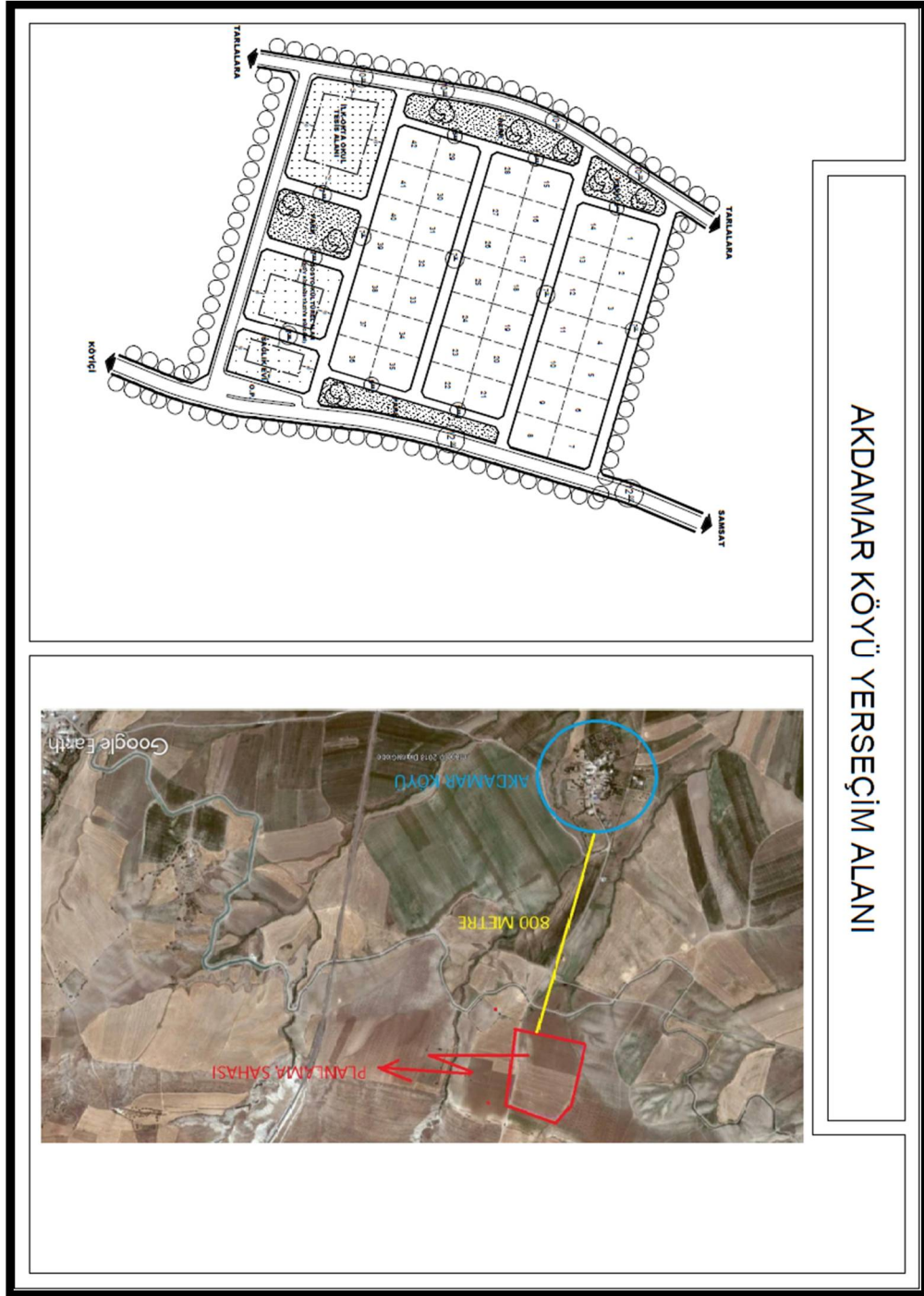
.....

- 20-** Yukarıda seçmiş olduğunuz alternatiflerin düzenlenmesine yönelik çalışmalar yapılsa yaşadığınız bölgelerde kendinizi daha güvende hisseder misiniz?
Evet () Hayır ()

EK-2

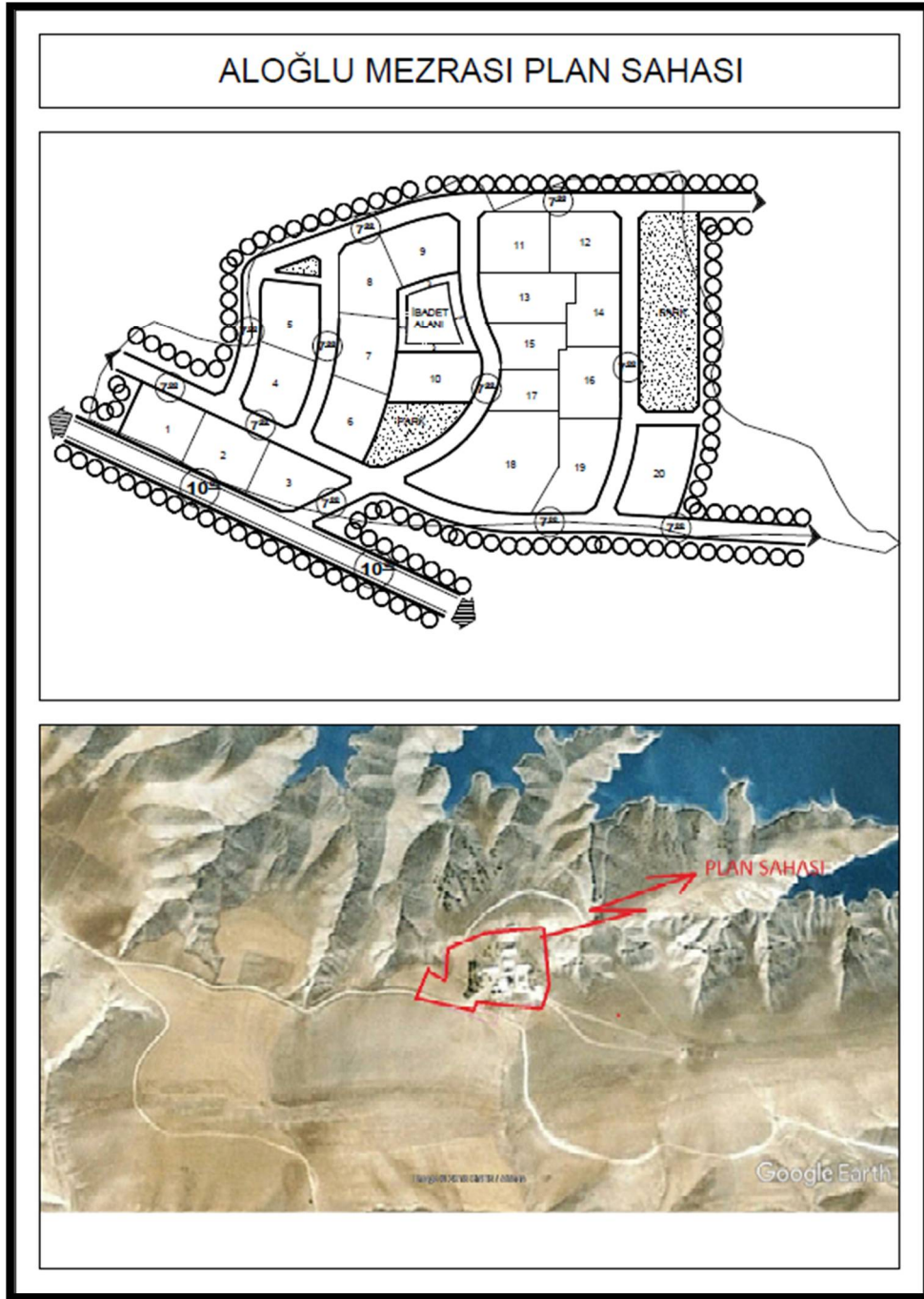
Samsat Akdamar Köyü Toplu Afet Konutları Yer Seçim Alanı ve Hazırlanan İmar Planı

AKDAMAR KÖYÜ YERSEÇİM ALANI

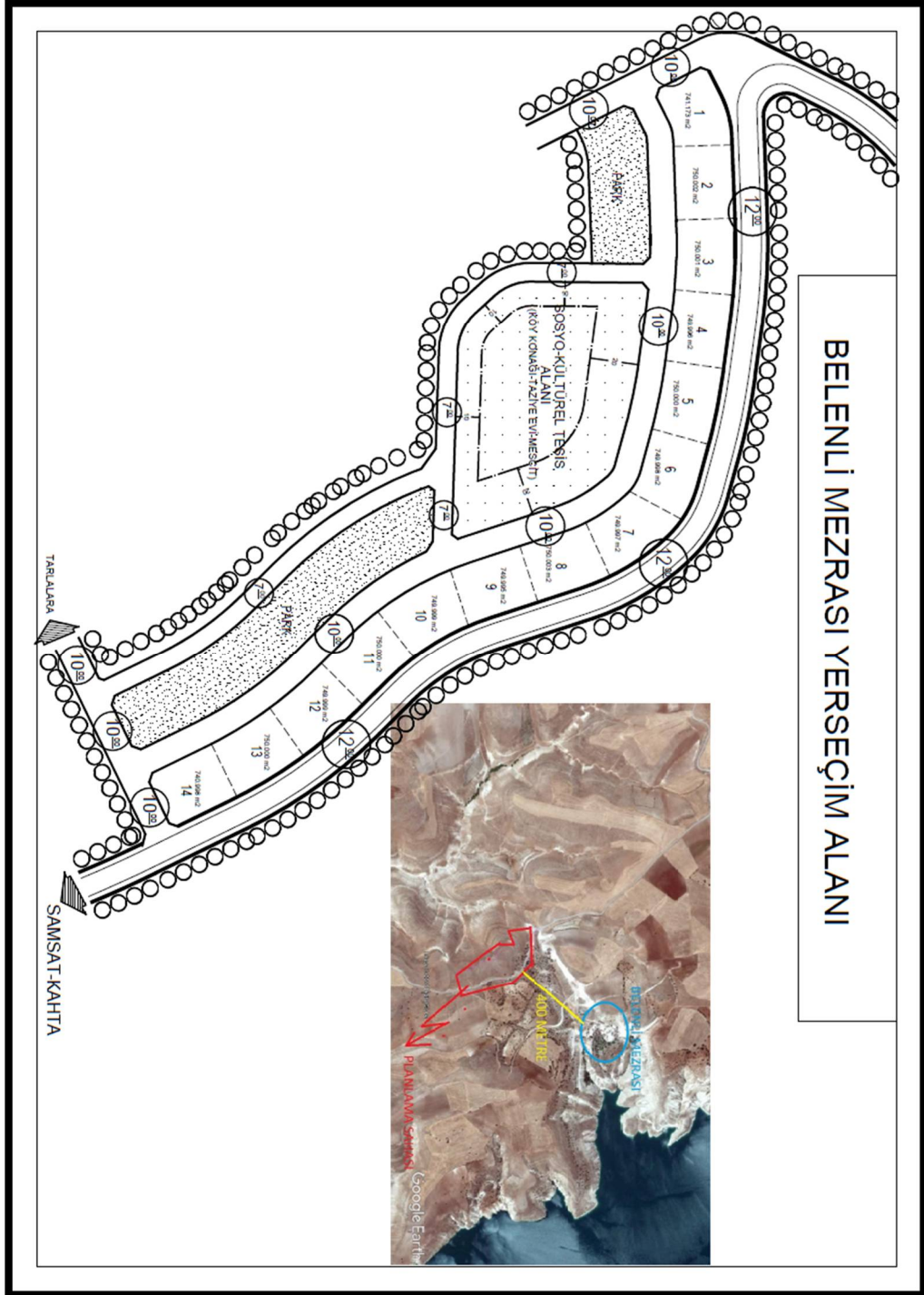
EK-3

Samsat Aloğlu Mezrası Toplu Afet Konutları Yer Seçim Alanı ve Hazırlanan İmar Planı

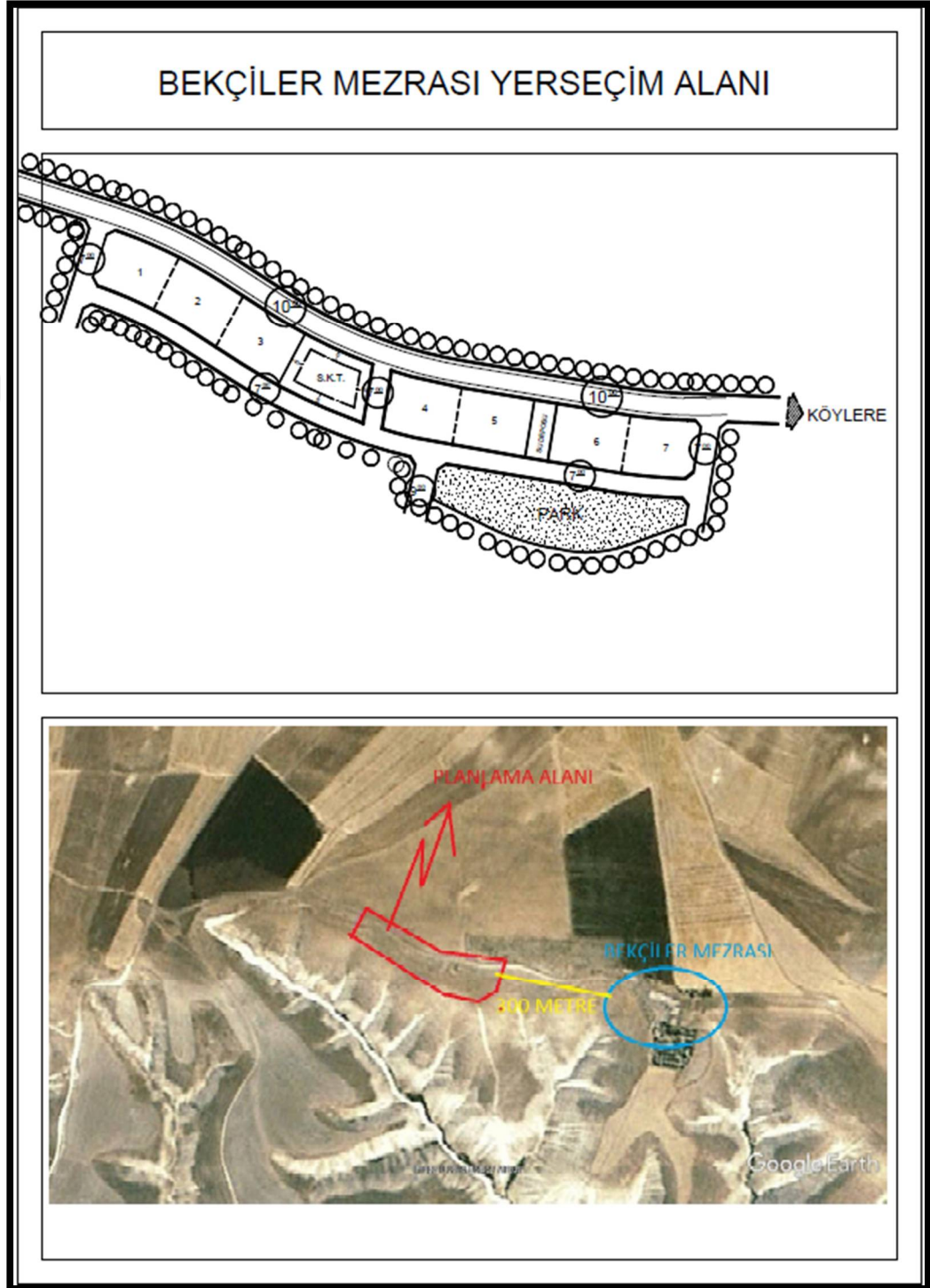
EK-4

Samsat Belenli Mezrası Toplu Afet Konutları Yer Seçim Alanı ve Hazırlanan İmar Planı

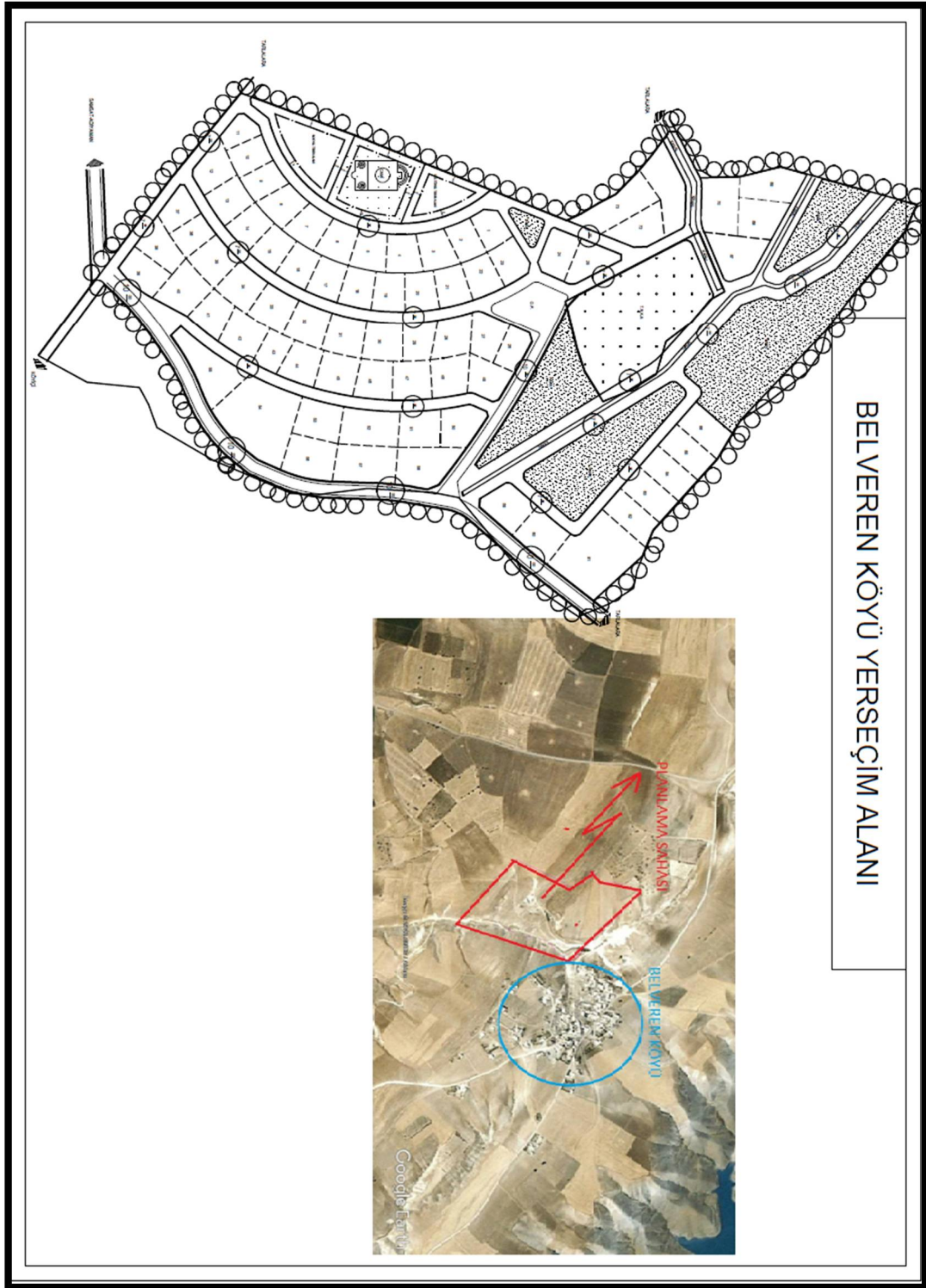
EK-5

Samsat Bekçiler Mezrası Toplu Afet Konutları Yer Seçim Alanı ve Hazırlanan İmar Planı

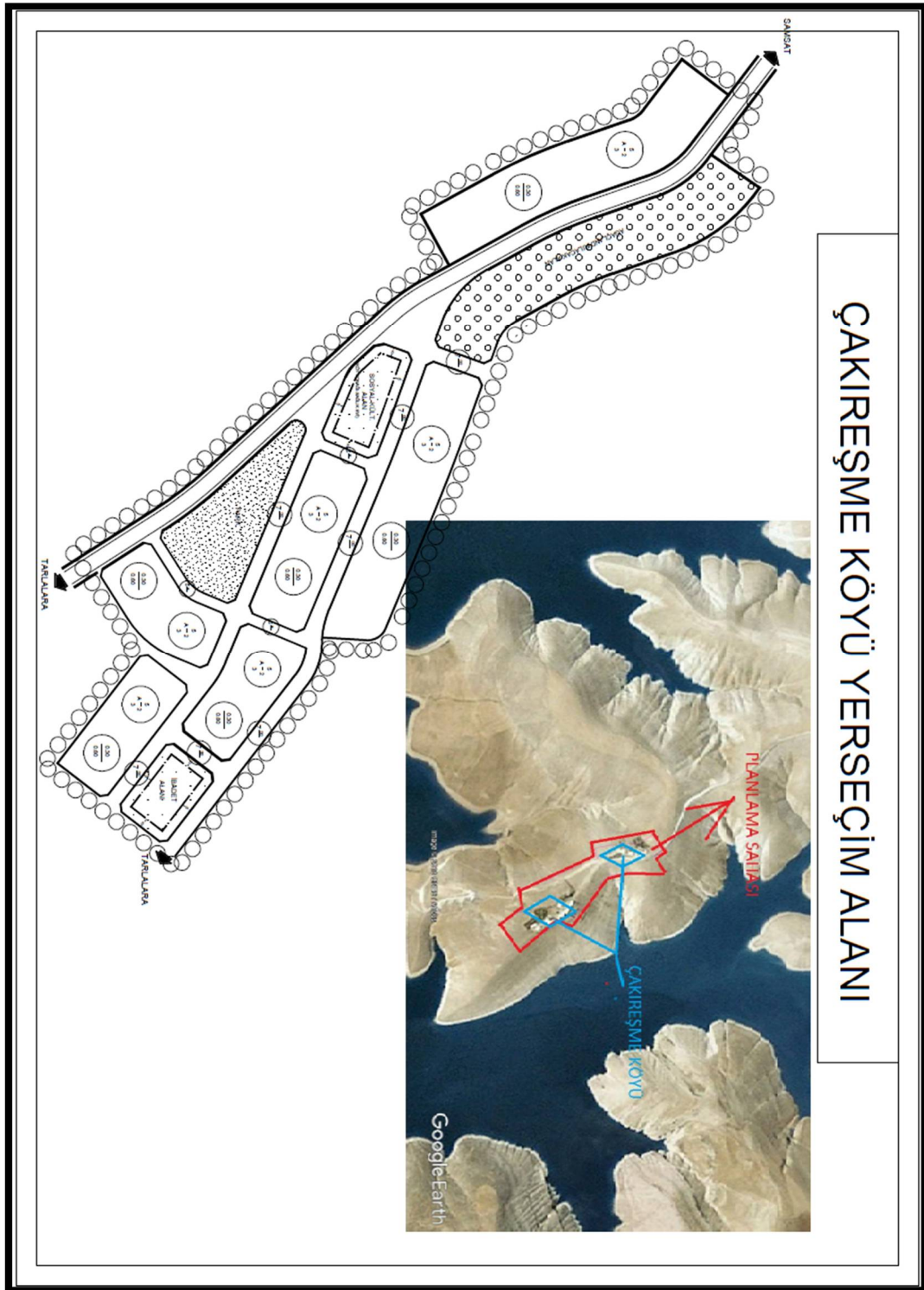
EK-6

Samsat Belveren Köyü Toplu Afet Konutları Yer Seçim Alanı ve Hazırlanan İmar Planı

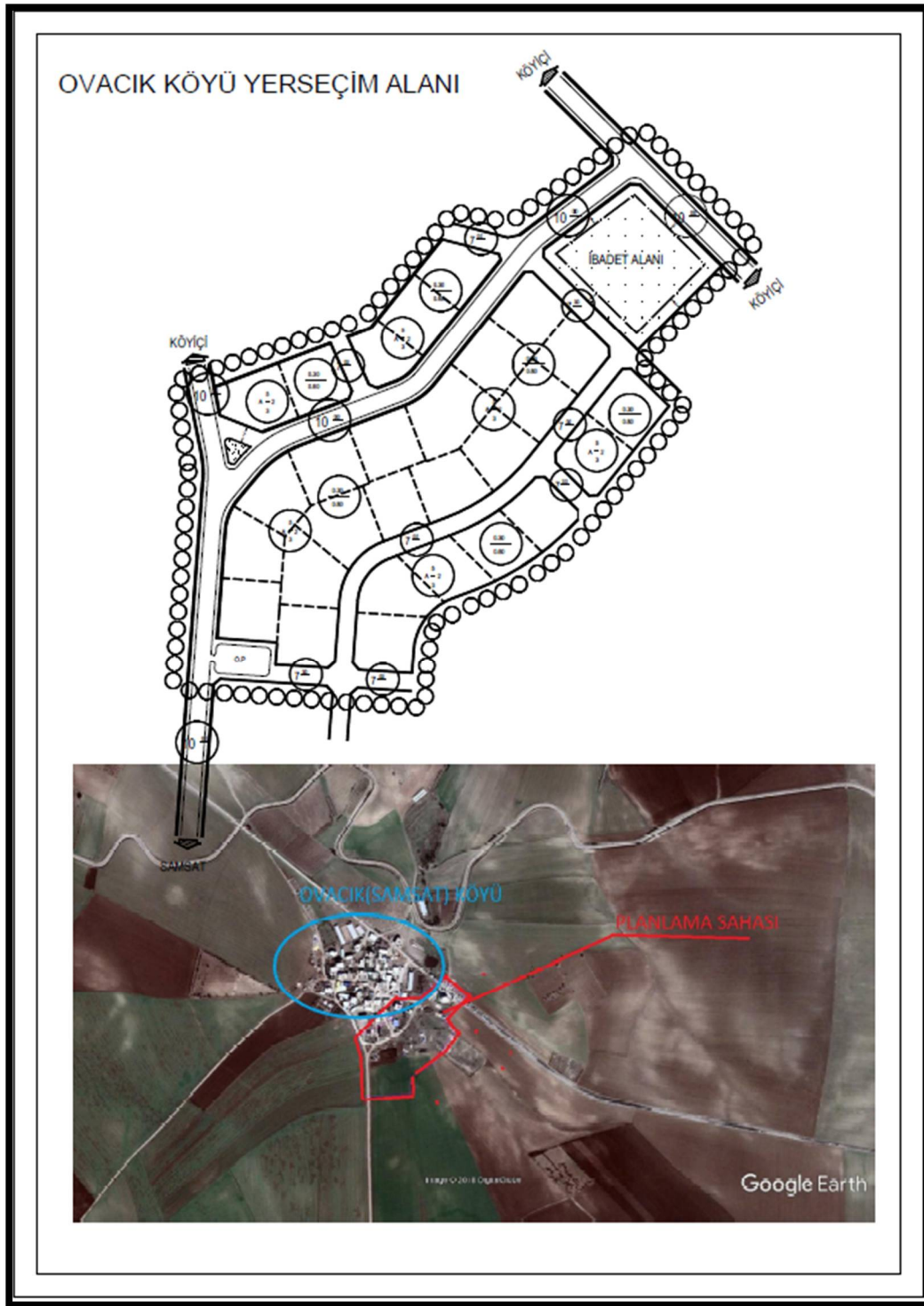
EK-7

Kahta akireşme Köyü Toplu Afet Konutları Yer Seçim Alanı ve Hazırlanan İmar Planı

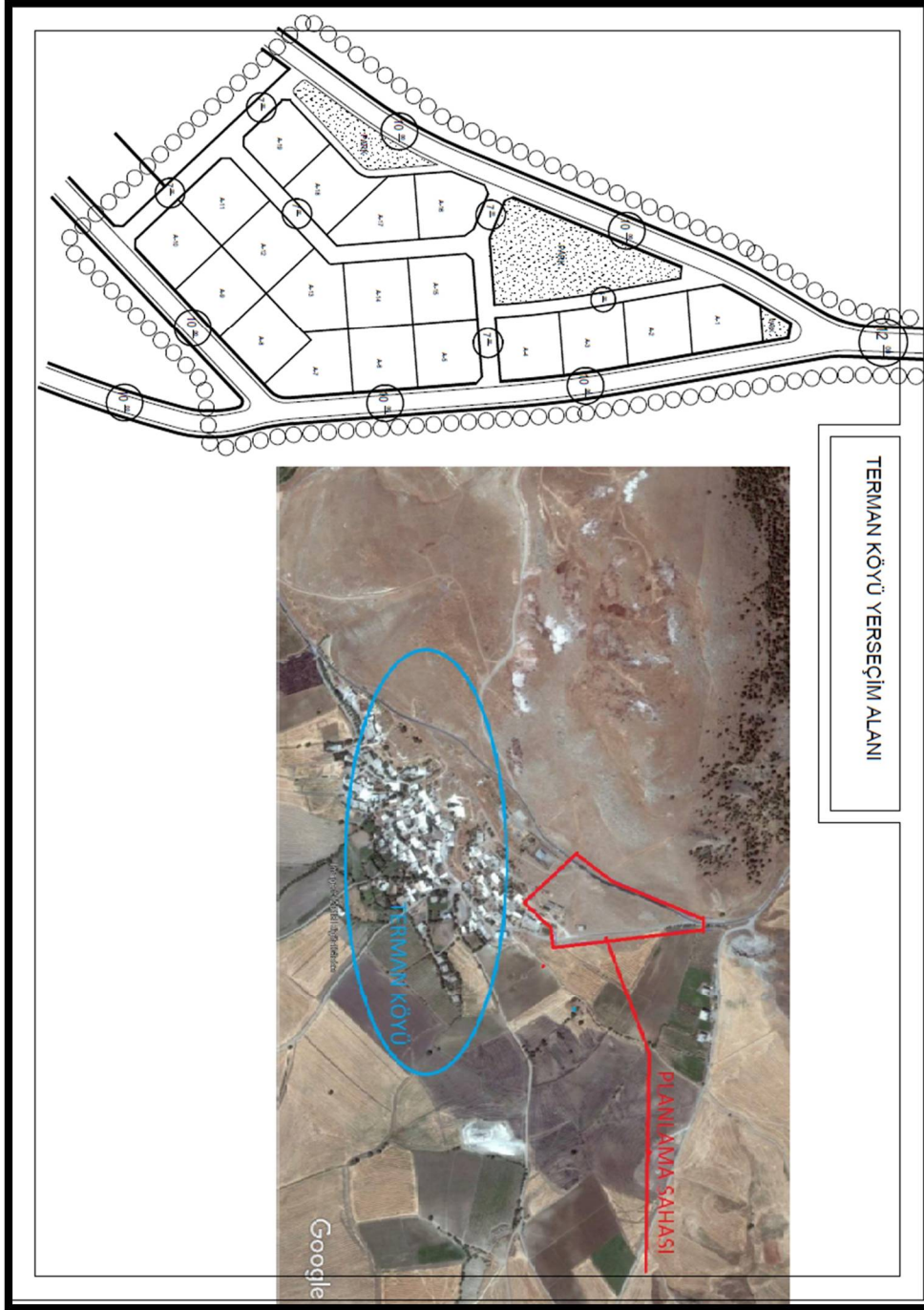
EK-8

Samsat Ovacık Köyü Toplu Afet Konutları Yer Seçim Alanı ve Hazırlanan İmar Planı

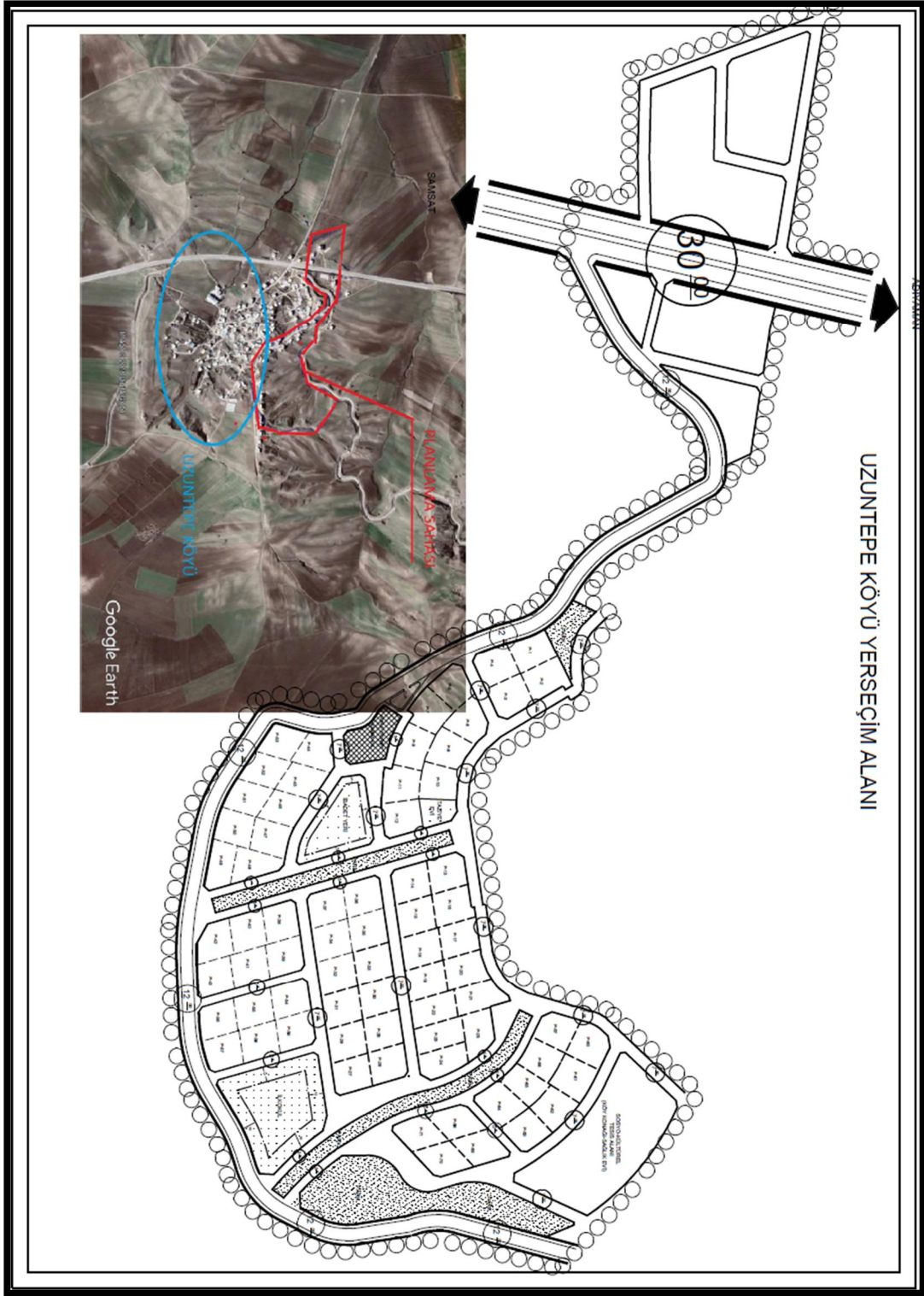
EK-9

Adıyaman Merkez Terman Köyü Toplu Afet Konutları Yer Seçim Alanı ve Hazırlanan İmar Planı

EK-10

Samsat Uzuntepe Köyü Toplu Afet Konutları Yer Seçim Alanı ve Hazırlanan İmar Planı

ÖZGEÇMİŞ

UĞUR DÜNDAR

Adres : Hoca Ömer Mah. 220.Sok Zümrüt İş Merkezi

No:2/7 Merkez/Adıyaman

Gsm : (532) 626 73 85

E-mail : udundar@hotmail.com

Kişisel bilgileri:

Uyruğum : T.C.

Doğum Yerim : Adıyaman/Gölbaşı

Doğum Tarihim : 04/08/1985

Askerlik Durumum : İlişigi yoktur.

Medeni Durumum : Evli

İş Deneyimleri:

- 2010-.... Udar Planlama Har. İnş. Müh. San. Tic. Ltd. Şti.

Şirket Müdürü (Yönetim Kurulu Başkanı)

- 2008-2009 – Değişim Planlama Harita San. Tic. Ltd. Şti.

Planlama ve Kentsel Tasarım Birimi

- 2007-2008 Ankara İmar Planlama Harita İnşaat San. Tic. Ltd. Şti.

Kentsel Koruma ve İmar Planlama Birimi

Eğitimi:

Selçuk Üniversitesi Mim.-Müh. Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü / 2004-2009

Gölbaşı Anadolu Lisesi / 1996-2003

Yavuz İlköğretim Okulu/1991-1996

Yabancı dil:

İngilizce: Okuma – Orta, Yazma - Orta, Anlama-orta